

T.C.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI

**1027 H. / 1617-1618 M. VE 1035 H. / 1625-
1626 M. TARİHLİ EHL-İ HİREF
DEFTERLERİNE GÖRE OSMANLI
SARAY SANATKÂRLARI**

Fatih ÖZDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
KASIM-2017**

T.C.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI

**1027 H. / 1617-1618 M. VE 1035 H. / 1625-
1626 M. TARİHLİ EHL-İ HİREF
DEFTERLERİNE GÖRE OSMANLI
SARAY SANATKÂRLARI**

DANIŞMAN: Prof. Dr. Mehmet ÖZKARCI

JÜRİ : Doç. Dr. Şaban ÖZ

JÜRİ : Doç. Dr. M. Güzde RAMAZANOĞLU

Fatih ÖZDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAHRAMANMARAŞ

KASIM - 2017

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ ve SANATLARI ANA BİLİM DALI

**1027 H. / 1617-1618 M. VE 1035 H. / 1625-1626
M. TARİHLİ EHL-İ HİREF DEFTERLERİNE
GÖRE OSMANLI SARAY SANATKÂRLARI**

Fatih ÖZDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

**Bu Tez 09/11/2017 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.**

Prof. Dr. Mehmet ÖZKARCI
BAŞKAN

Doç. Dr. Şaban ÖZ
ÜYE

Doç. Dr. M.Gözde
RAMAZANOĞLU
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Abdullah SOYSAL
Enstitü Müdürü

Not: Bu tez ve projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**1027 H. /1617-1618 M. VE 1035 H. / 1625-1626
M. TARİHLİ EHL-İ HİREF DEFTERLERİNE
GÖRE OSMANLI SARAY SANATKÂRLARI**

Danışman : Prof. Dr. Mehmet ÖZKARCI
Yıl : 2017, Sayfa: 174+VIII
Jüri : Prof. Dr. Mehmet ÖZKARCI (Başkan)
: Doç. Dr. Şaban ÖZ (Üye)
: Doç. Dr. M. Gözde RAMAZANOĞLU (Üye)

Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren kendinden önceki ilk Türk İslam Devletlerinden de etkilenecek birçok teşkilât meydana getirmiştir. Bu teşkilâtlardan birisi de sanatı ve sanatkârları içerisinde bulunduran “Ehl-i Hiref Teşkilâtı”dır. Osmanlı Devleti’nin Ehl-i Hiref Teşkilâtı’nı kurması sanata ve sanatkâra ne derece önem verdiğini ortaya koymasına bakımından önemlidir. Ehl-i Hiref Teşkilâtı ile ilgili Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde birçok ehl-i hiref defteri bulunmaktadır. Bu çalışmada Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi 10010 Numaralı 1027 H./ 1617-1618 M. tarihli Ehl-i Hiref Defteri ile Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde yer alan MAD 7444 numaralı 1035 H./1625-1626 M. tarihli ehl-i hiref defterleri ele alınmıştır. Bu defterlerden Ehl-i Hiref Teşkilâtında yer alan cemâatlerin isimleri, bu cemâatlerde çalışan sanatkârların isimleri, ne kadar ücret aldıkları, milliyetlerini, cemâatlerde yer alan usta ve şâkird sayıları ve cemâatlerde görev alan ser bölük, kethüdâ, ser oda görevlerini kimlerin yerine getirdiğini gibi bilgileri öğrenmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Ehl-i Hiref Teşkilâtı, Osmanlı Devleti, Sanatkâr, Siyakat

DEPARTMENT OF HISTORY AND ART OF ISLAM
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT

MA THESIS - PROJECT

**OTTOMAN PALACE ARTISTS ACCORDING
TO CRAFTSMEN'S ORGANIZATION (EHL-I
HIREF) RECORDS DATED 1027 HEGIRA
/1617-1618 COMMON ERA AND 1035 HEGIRA /
1625-1626 COMMON ERA**

Fatih ÖZDEMİR

Supervisor : Prof. Dr. Mehmet ÖZKARCI

Year : 2017 , Pages: 174+VIII

Jury : Prof. Dr. Mehmet ÖZKARCI (Chairperson)

: Assoc. Prof. Dr. Şaban ÖZ (Member)

: Assoc. Prof. Dr. M. Gözde RAMAZANOĞLU (Member)

Since its foundation, the Ottoman Empire was influenced by the previous first Turkish Islamic States and created many organizations. One of those organizations was the Ehl-i Hiref (Craftsmen) Organization that included art and artists. The establishment of Ehl-i Hiref Organization by the Ottoman Empire is important in portraying how much importance it gave to art and artists. There are many ehl-i hiref records in regard to the Ehl-i Hiref Organization at Topkapi Palace Museum Archive and Ottoman Archive of the Prime Ministry. In this study, the Ehl-i Hiref Book dated 1027/ Hegira / 1617-1618 Common Era with no 10010 and the Ehl-i Hiref Book dated 1035 Hegira / 1625-1626 Common Era with no 7444 were analyzed. We learn from these books the names of the communities that were in the ehl-i hiref organization, the names of the craftsmen that worked in these communities, how much money they received, their nationalities, the number of masters and pupils in the communities, and the information regarding to who fulfilled the duties of main section, chamberlain and main chamber.

Keywords: Ehl-i Hiref Organization, Ottoman Empire, Craftsmen, Siyaqat

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
TABLolar LİSTESİ.....	VI
KISALTMALAR.....	VII
ÖNSÖZ	VIII
1.GİRİŞ.....	1
2. EHL-İ HİREF TEŞKİLÂTI	2
2.1. Ehl-i Hiref Kavramı ve Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın Yapısı	2
2.2. Ehl-i Hiref Teşkilâtı'na Sanatkâr Temini.....	3
2.3. Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın Ücretlendirme Sistemi.....	4
3. DEFTERLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
3.1. 1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Defterin Değerlendirilmesi.....	6
3.2. 1035 H. / 1625-1626 M. Tarihli Defterin Değerlendirilmesi.....	6
3.3. Defterlerde Yer Alan Cemâatler	6
3.3.1. Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb-i Hâssa	6
3.3.2. Cemâat-i Mücellidân-ı Hâssa	7
3.3.3. Cemâat-i Mürekkebciyân-ı Hâssa	8
3.3.4. Cemâat-i Külâhdûzân-ı Hâssa	8
3.3.5. Cemâat-i Zerdûzân-ı Hâssa	10
3.3.6. Cemâat-i Nakkâşân-ı Hâssa.....	10
3.3.7. Cemâat-i Gazzâzân-ı Hâssa	11
3.3.8. Cemâat-i Zergerân-ı Hâssa	12
3.3.9. Cemâat-i Sorguciyân-ı Hâssa	13
3.3.10. Cemâat-i Hakkâkân-ı Hâssa	14
3.3.11. Cemâat-i Sikkekânân-ı Hâssa.....	15
3.3.12. Cemâat-i Zernişanyân-ı Hâssa.....	16
3.3.13. Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa	17
3.3.14. Cemâat-i Postîndûzân-ı Hâssa	17
3.3.15. Cemâat-i Şemşirgerân-ı Hâssa	18
3.3.17. Cemâat-i Bozdoğan-yân-ı Hâssa	20
3.3.18. Cemâat-i Niyâmgerân-ı Hâssa.....	20
3.3.19. Cemâat-i Kemângerân-ı Hâssa	21
3.3.20. Cemâat-i Tîrgerân-ı Hâssa.....	22

3.3.21. Cemâat-i Siperdûzân-1 Hâssa	23
3.3.22. Cemâat-i Kazganyân-1 Hâssa	23
3.3.23. Cemâat-i Çilingirân-1 Hâssa	24
3.3.24. Cemâat-i Dimeşkgerân-1 Hâssa	25
3.3.25. Cemâat-i Saztırâşân-1 Hâssa	25
3.3.26. Cemâat-i Neccârân-1 Hâssa	26
3.3.27. Cemâat-i Câmgerân-1 Hâssa	26
3.3.28. Cemâat-i Harrâtîn-i Hâssa	27
3.3.29. Cemâat-i Mûzedûzân-1 Hâssa	27
3.3.30. Cemâat-i Debbâğîn-i Hâssa	28
3.3.31. Cemâat-i Kemhâbâfân-1 Hâssa	29
3.3.32. Cemâat-i Kadifebâfân-1 Hâssa	30
3.3.33. Cemâat-i Nakş-1 Bendân-1 Hâssa	30
3.3.34. Cemâat-i Simkeşân-1 Hâssa	31
3.3.35. Cemâat-i Zerkûbân-1 Hâssa	31
3.3.36. Cemâat-i Abâyıbâfân-1 Hâssa	32
3.3.37. Cemâat-i Câmeşûyân-1 Hâssa	32
3.3.38. Cemâat-i Buhûrciyân-1 Hâssa	33
3.3.39. Cemâat-i Kâşîgerân	34
3.3.40. Cemâat-i Cerrâhîn-i Hâssa	34
3.3.41. Cemâat-i Çerağciyân-1 Hâssa	35
3.3.42. Cemâat-i Bûriyâbâfân-1 Hâssa	36
3.3.43. Cemâat-i Keştîgerân-1 Hâssa	36
3.3.44. Cemâat-i Mütferrika-1 ‘Atîk	37
3.3.45. Cemâat-i Mütferrika-i Cedîd	38
3.3.46. An Cemâat-i Mütferrika-i Cedîd der-Silsile-i Cedîd	38
3.3.47. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hâssa	39
3.3.48. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil’at	41
4. DEFTERLERİN TRANSKRİPSİYONU	60
4.1. TSMA D. 10010 Nolu 1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Ehl-İ Hiref Defteri	60
4.2. MAD. D. 7444 Nolu 1035 H. / 1625-1626 M. Tarihli Ehl-İ Hiref Defteri	88
SONUÇ	153
KAYNAKÇA	155
ÖZGEÇMİŞ	158

SÖZLÜK.....	159
DİZİN.....	163
EKLER.....	166

TABLolar LİSTESİ

Tablo: 3.1. Yıllara Göre Sanatkâr Sayıları	43
Tablo: 3.2. Yıllara Göre Cemaatlerde Yer Alan Ser Bölük-Kethüdâ-Ser Oda Sayıları .	47
Tablo: 3.3. 1035 H. Masar / 1625 M. (Ekim/Kasım/Aralık) Tarihinde Saray Terzilerinde Görev Alan İdareciler	50
Tablo: 3.4 1035 H. Masar / 1625 (Ekim/Kasım/Aralık)Tarihinde Saray Terzileri Bölükleri	50
Tablo: 3.5 1035 H. Masar / 1625 (Ekim/Kasım/Aralık) Tarihinde Saray Terzi Bölüklerine Yardımcı Gruplar	51
Tablo: 3.6 1035 H. Masar / 1625 (Ekim/Kasım/Aralık) Tarihinde Cemâat-i Hil’at-i Hâssa’da Görev Alan İdareciler.....	51
Tablo: 3.7 1035 H. Masar / 1625 (Ekim/Kasım/Aralık) Tarihinde Cemâat-i Hil’at-i Hâssa’da Terziler Bölümü ve Müteferrika	51
Tablo: 3.8 1617-1618 Tarihinde Sanatkârların Şehir ve Milliyetleri	52
Tablo: 3.9 1626 Reşen Tarihinde Sanatkârların Şehir ve Milliyetleri	56

KISALTMALAR

BOA : Başbakanlık Osmanlı Arşivi

C. : Cilt

DİA : Diyanet İşlam Ansiklopedisi

H. : Hicrî

Lezez : Şevval, Zilkâde, Zilhicce

M. : Miladî

MAD. : Maliyeden Müdevver Defter

Masar : Muharrem, Safer, Rebîul- evvel

Recec : Rebîul-âhir, Cemâziyel-evvel, Cemâziyel-âhir

Reşen : Receb, Őâban, Ramazan

s. : Sayfa

S. : Sayı

TTK : Türk Tarih Kurumu

TSMA : Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi

V. : Varak

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti, birçok alanda olduğu gibi sanat alanında da önemli eserler meydana getirmiştir. Osmanlı Devleti'nin sanata ve sanatçıya çok büyük önem verdiğini kurmuş olduğu Ehl-i Hiref Teşkilâtı ile anlaşılmaktadır. Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın içerisinde yer alan cemaatler birçok alanda eşsiz ürünler meydana getirmişlerdir.

Bu çalışmada ilk bölümde Ehl-i Hiref kavramı ve Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın Yapısı, Ehl-i Hiref Teşkilâtı'na Sanatkâr Temini ve Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın Ücretlendirme Sistemi üzerinde durulacaktır. İkinci Bölümde ise çalışmanın temel kaynağı olarak ele alınan Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi 10010 Numaralı 1027 H./ 1617-1618 M. tarihli Ehl-i Hiref Defteri ile Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde yer alan MAD 7444 numaralı 1035 H./ 1625-1626 M. tarihli Ehl-i Hiref Defterlerinin değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu defterlerde yer alan cemâatler birer birer ele alınarak iki defter birbiriyle kıyaslanarak farklılıklar ortaya konulacaktır. Üçüncü bölümde ise ele aldığımız iki defterin transkripsiyonu verilecektir. Yapılan bu çalışma ile Osmanlı Sanat Teşkilâtının temelini oluşturan Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın sistemini ve idari kadrosunu ve sanatkârların aldıkları ücretleri göstermesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Tez konusunun seçiminde ve tez hazırlama sürecinde her daim desteklerini gördüğüm Danışman Hocam Prof. Dr. Mehmet ÖZKARCI'ya, tezin transkripsiyon aşamasında yardımlarını esirgemeyen Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Personellerinden Araştırmacı Nihat AYDOĞAN'a ve Şakir GÜRSOY'a, ayrıca tez sürecinde teknik desteğinden istifade ettiğim arkadaşlarımla Arş. Gör. Mehmet Halit AYAR'a ve Arş. Gör. Harun ÖZEL'e, her daim maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen anne ve babama teşekkürü bir borç bilirim.

Fatih ÖZDEMİR
Ankara 2017

1.GİRİŞ

1.1. Konunun Amacı: Çalışmamızın temel amacı siyakat yazı ve divani rakamları ile yazılmış olan 1617-1618, 1625-1626 tarihli ehl-i hiref defterlerinde yer alan sanatkârların tespiti yapmaktır. Saray sanatkârlarının tespiti birçok müze ve koleksiyonlardaki saray eşyaları ile Osmanlı devlet adamlarına ait bir kısım eşyaların belirlenmesine katkıda bulunacaktır. Diğer yandan saray teşkilâtındaki sanat gruplarının detaylı olarak incelenmesine olanak sağlanacaktır.

1.2. Konunun Önemi: Osmanlı Devleti, gerek kendi bünyesinde yetiştirdiği, gerekse çeşitli yollarla başka ülkelerden getirip sarayında himayesi altına aldığı ünlü sanatçıların ürettikleri eserlerle kendine özgü bir sanat üslubu oluşturmuştur. Mimari süslemeden çeşitli küçük el sanatlarına, saray için hazırlanan tüm sanat eserlerinin oluşturulmasında Ehl-i Hiref Teşkilâtı önemli bir fonksiyona sahiptir. Ehl-i Hiref Teşkilâtı başta padişah ve saray görevlileri olmak üzere devletin ileri gelenleri için gerekli olan mekânların düzenlenmesi; başlık, kürk, ayakkabı gibi giyim kuşam; kılıç, kalkan, ok, yay, gibi silah; kitap, mürekkep, cilt gibi kültürel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik faaliyette bulunan teşkilâttir. Yapacağımız araştırmada 1617-1618 ve 1625-1626 tarihli ehl-i hiref defterlerindeki cemâatler ve bu cemâatlerde görev alan sanatkârlar ve aldıkları maaşlar ortaya çıkarılacaktır.

1.3. Konunun Yöntemi: Topkapı Sarayı Arşivi'nde yer alan TSMA d. 10010 numaralı ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan MAD d. 7444 numaralı ehl-i hiref defterlerinin transkripsiyonu yapılarak, bu defterlerde yer alan cemaatlerdeki sanatkârlar ve aldıkları ücretler ortaya çıkarılacaktır. Osmanlı Devleti'nin sarayında önemli bir fonksiyon icra eden Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın işleyişi, sistemi ve bu teşkilâta yer alan cemâatler hakkında bilgiler verilecektir.

2. EHL-İ HİREF TEŞKİLÂTI

2.1. Ehl-i Hiref Kavramı ve Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın Yapısı

Arapça bir tamlama olan “Ehl-i Hiref” kelimesi “ehl” ve “hiref” sözcüklerinden oluşmaktadır. Ehl, Osmanlıca sözlüklerde “sahip, mâlik, sakin, muktedir” gibi anlamlara gelmekte iken hiref sözcüğü Arapça’da meslek, sanat anlamına gelen hirfe kelimesinin çoğuludur¹. Bu bağlamda *Ehl-i Hiref* sanat sahibi, sanatında becerikli olan sanatkâr anlamına gelmektedir. Hemen hemen el işçiliğine dayanan her tür üretim hiref kapsamında değerlendirilmiş bu alanda çalışanlar da “ehl-i hiref” veya “erbab-ı hiref” olarak adlandırılmıştır².

Ehl-i Hiref Teşkilâtı II. Mehmed döneminde kurulmuştur. Teşkilât II. Bayezid döneminde daha sistemli bir hâle gelmiştir. Ardından Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman’ın seferleri sonucunda getirilen sanatkârlarla Ehl-i Hiref Teşkilâtı’nda zenginleşme baş göstermiştir³.

Ehl-i Hiref Teşkilâtı hazinedarbaşının emri altındaydı. Hazinedarbaşı Ehl-i Hiref Teşkilâtı’na sanatkâr alımı, sanatkârların terfi etmesi, görev değişiklikleri ve de ücret işlerinden sorumluydu⁴. Sanatkârların tayin işlerinde hazinedarbaşının arzından başka re’îsü’l-küttâbın tezkiresi de göz önünde bulundurulurdu⁵. Ehl-i Hiref Teşkilâtında kendi bölümünde başarılı olamayan veya başka bir sanatta yeteneği olanlar hazinedarbaşının arzı ile başka bölüklere nakledilirdi⁶.

Ehl-i Hiref çalışanları Kapıkulu halkından olduğu için Orduy-ı Hümâyûn teşkilâtına bağlıydı. Ehl-i Hiref Teşkilâtı’nda görev alanlar ihtiyaç duyulduğu zaman orduya tayin olunur sanat ve hiref vazifelerini orduda görürlerdi. Orduda vazifelenen Ehl-i Hiref Teşkilâtı çalışanlarının mevâcib defterlerindeki isimlerinin üzerine birer bayrak çizilerek çalışanların orduda görevli olduğu belirtilirdi⁷. Çalışmamızın ana kaynağını oluşturan Ehl-i Hiref Teşkilâtı’na ait Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi 10010 numaralı ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi Mad 7444 numaralı ehl-i hiref defterlerinde ehl-i hiref çalışanlarından bazılarının üzerinde Rıfkı Melül Meriç’in belirttiği gibi bayrak işareti bulunmaktadır. Bu işaret mim harfine benzemektedir. Çalışmamızın transkripsiyon kısmında bayrak işareti olan ehl-i hiref teşkilât çalışanlarının isimlerinin altına seferde şeklinde orduda vazife aldığı belirtilmiştir.

Ehl-i Hiref Teşkilâtında yer alan bütün bölükler idari yapı olarak birbirlerine benzemektedir. Bölüklerin neredeyse yarısından fazlası usta ve şâkirdler olmak üzere iki ayrı gruptan meydana gelmiştir. Ayrıca bölüklerin çoğunluğunda bir bölükbaşının yer

¹Şemseddin Sami, *Kamûs-ı Türkî*, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2015, s. 232, 544; Bahattin Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2008, s.9; Hilâl Kazan, “Topkapı Sarayı’nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri”, *Osmanlı Araştırmaları*, S.24, İstanbul, 2004, s.214.

² Süleyman Kırımtayıf, *XV. ve XIX Yüzyıllar Arasında Osmanlıda Saray Sanatı Teşkilâtı*, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1996, s. 9.

³ Kırımtayıf, *XV. ve XIX Yüzyıllar Arasında Osmanlıda Saray Sanatı Teşkilâtı*, s. 20-21, 35.

⁴ Kırımtayıf, *XV. ve XIX Yüzyıllar Arasında Osmanlıda Saray Sanatı Teşkilâtı*, s.10; Bahattin Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2008, s.14.

⁵ Rıfkı Melül Meriç, *Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları I, - Vesikalar-*, Ankara 1953, s.VI.

⁶ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.15.

⁷ Meriç, *Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları I, - Vesikalar-*, s.VI-VII.

aldığı görülür. Bölükte yer alan sanatkârların sayısına göre hiyerarşide yeni görevler ortaya çıkmıştır. Örneğin 1005 H./1596 M. tarihli Topkapı Sarayı 9613-15 numaralı ehl-i hiref defterinde 129 sanatkâr bulunduran nakkaşân cemâatinde ser nakkaş, kethüdâ, ser bölük, ser oda-i evvel, ser oda-i sani gibi mevkiler bulunmaktadır⁸. Çalışmamızın ana kaynağını oluşturan BOA MAD 7444 numaralı ve TSMA 10010 numaralı ehl-i hiref defterlerinde ise bölüklerde ser-bölük, kethüdâ ve ser-oda gibi idari görevliler bulunmaktadır. Ayrıca bazı bölüklerde iki tane ser bölük ve kethüdâ görevi bulunurken bazı bölüklerde ise hiçbir idari görevli bulunmamaktadır. Görüldüğü üzere ihtiyaca ve yıllara göre Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nda yer alan idari görevler ve bu görevlerin değiştiği görülmektedir.

İstanbul'da çarşı esnafının çalıştığı nakkaşhânelerden başka Topkapı Sarayı içerisinde ve yakınında yer alan sarayın sanat ve zanaat ihtiyaçlarını karşılayan nakkaşhâneler bulunmaktadır. Saray teşkilâtına bağlı olan ehl-i hiref çalışanlarının bir kısmının sarayın birinci avlusunda bulunan nakkaşhâne, diğerlerinin ise sarayın dışında bulunan hipodroma bakan tarafta yer alan Arslanhâne adı verilen binanın yanında çalıştıkları bilinmektedir⁹.

2.2. Ehl-i Hiref Teşkilâtı'na Sanatkâr Temini

Ehl-i Hiref Teşkilâtı'ndaki bölüklere yetenekleri ve kendi sanatlarındaki becerileri kabul edilmiş olanlar kabul edilirdi. Ayrıca pençik ve devşirme oğlanlar arasından yetenekli bulunanlar da teşkilâta alınırdı¹⁰. Pençik¹¹ ve devşirme usulü ile alınan gençler Topkapı Sarayı, Gelibolu Sarayı, Edirne Sarayı, Galata Sarayı ve Saray-ı Atık diye ifade edilen Bâyezid'de yer alan saraylarda Gilmân-ı Acemiyân olarak ocağa alınıp yetiştirilirdi. Devşirildikten sonra gençler ilk önce Türk ailelerinin yanına verilirdi. Türkçe'yi ve Türk âdet ve geleneklerini öğrenen bu gençler daha sonra saraya gönderilirdi¹².

Ehl-i Hiref Teşkilâtı'na girecek olan sanatkâr adayları, teşkilâta yer alan kadrolarda açık meydana gelmesi durumunda kabiliyetli olanlar "ibtidâ" adı verilen şâkirtlikle işe başlardı. Ayrıca işe başladıklarına dair kendilerine *ibtidâ tezkeresi* verilirdi. Yeteneklerini ortaya koyanlar doğrudan ustalaştıkları alanla ilgili olan Ehl-i

⁸ Kırımtayf, XV. ve XIX Yüzyıllar Arasında Osmanlıda Saray Sanatı Teşkilâtı, s.18; Bahattin Yaman, "18. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Saray Ehl-i Hiref (Sanatkârlar) Teşkilâtı", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.3, Isparta, 1996, s.276-277; Bahattin Yaman-Sadık Akdemir, "1796 Tarihli Ehl-i Hiref Defterine Göre Osmanlı Saray Sanatkârları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.13, Isparta 2004, s.87.

⁹ Zeren Tanındı, "Nakkaşhâne", *DİA*, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.331.

¹⁰ Filiz Çağman, "Mimar Sinan Döneminde Sarayın Ehl-i Hiref Teşkilâtı", *Mimar Sinan Dönemi Türk Mimarlığı ve Sanatı*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 1988, s.75; Kazan, "Topkapı Sarayı'nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri", s.219.

¹¹ Pençik: Savaşta elde edilen esirlerden beşte biri devlet hazinesi namına alınarak acemi ocağına verilirdi.

¹² Kazan, "Topkapı Sarayı'nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri", s.119; Hilal Kazan, *Ehl-i Hiref Defterlerinde Kâtipler(Cemaat-i Kâtibân-ı Kütüb)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999, s.23.

Hiref Teşkilâtı'nda yer alan cemâate dâhil olurlardı. İşe alımlarda üstad çocuklarına öncelik verilmiştir¹³.

Belirli bir sanat bölümüne giremeyen sanata yatkın olanlar Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nda yer alan Müteferrika Cemâati'ne yerleştirilirdi. Müteferrika Cemâati'ne dâhil olanlar bir veya daha fazla alanda kendini yetiştirip ustalaşırlardı. Müteferrika Cemâati'nde yer alan sanatkârların hepsinin diğer cemaatlere geçişi söz konusu değildir. Müteferrika Cemâati'nden diğer bölüklere geçiş yapan sanatkârların geçişleri ile ilgili bilgileri ehl-i hiref defterinde isimlerinin üzerine deftere kaydedildikten sonra hem geldikleri cemâate hem de ayrıldıkları cemaat-i müteferrikaya der kenar olarak yazılırdı¹⁴.

Yabancı devletlerin tabiyetinde bulunan ünlü sanatkârlardan kendi arzusu ile gelen ve fethedilen memleketlerdeki sanatkârlar da Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nda görevlendirilirdi¹⁵.

2.3. Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın Ücretlendirme Sistemi

Osmanlı Devleti Maliye Kalemi'nde Piyâde Mukâbelesine bağlı olan Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nın aldığı ücretlere *mevâcib* adı verilir. Mevâcibler üç ayda bir verilmektedir¹⁶. Mevacibler verilirken sanatkârların üç ay içinde çalıştığı günlerin yevmiyelerin toplamı verilirdi. Ücretlendirme sisteminde kamerî aylar üçer üçer hesaplanır bir yıl dörde bölünürdü. Bazı ayların ilk harfi bazı ayların ise son harfleri alınarak her üç kameri ay için bir kısaltma yapılmıştır. Mevacibler bu isimlerle anılmıştır. Bunlar;

Masar: Muharrem, Safer, Rebi'ülevvel

Recec: Rebi'ülahir, Cemâziyelevvel, Cemâziyelâhir

Reşen: Receb, Şaban, Ramazan

Lezez: Şevval, Zilka'de, Zilhicce'dir¹⁷.

Bu üçer aylık dönemlerin her birine *kıst* denilir. Dolayısıyla sanatkârlar bir yılda dört kıst mevâcib alırlardı¹⁸. Sanatkârlar bir yerde görevli değil de maaşını bizzat kendisi, bir yerde görevlendirilmişse birileri vasıtası ile ücretini alırdı¹⁹. Sanatkârlar mevâciblerini bizzat kendileri almışsa *be-hod*, *be-dest*, *be-yed* veya *an hızane be-hod* kaydı düşülmekte, ücret sanatkâra ulaşmışsa *resid* ifadesi de eklenmektedir. Ayrıca sanatkârlar ücretlerini başkaları aracılığıyla aldıklarında ise *be-dest-i...*, *be-yed-i ...* ifadeleri ile kaydedilirdi²⁰. Örneğin, İncelediğimiz MAD 7444 numaralı defterde; “Resid be-dest-i Hızır Ağa, Be-dest-i Efendi, Resid be hod be-dest-i kazzazbaşı, Resid be-hod be-dest-i hakkâkân başı,

¹³Kazan, *Ehl-i Hiref Defterlerinde Kâtipler(Cemaat-i Kâtibân-ı Kütüb)*, s.25-27; Kazan, “Topkapı Sarayı'nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri”, s.220.

¹⁴Kazan, *Ehl-i Hiref Defterlerinde Kâtipler(Cemaat-i Kâtibân-ı Kütüb)*, s.25-27; Kazan, “Topkapı Sarayı'nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri”, s.220.

¹⁵ Rıfki Melül Meriç, *Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları I Vesikalar*, Ankara 1953, s.VII.

¹⁶ Kazan, *Ehl-i Hiref Defterlerinde Kâtipler(Cemaat-i Kâtibân-ı Kütüb)*, s.31; Kazan, “Topkapı Sarayı'nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri”, s.221-222.

¹⁷ Meriç, *Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları I Vesikalar*, s.VII.

¹⁸ Kazan, *Ehl-i Hiref Defterlerinde Kâtipler(Cemaat-i Kâtibân-ı Kütüb)*, s.31; Kazan, “Topkapı Sarayı'nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri”, s.221.

¹⁹ Meriç, *Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları I Vesikalar*, s.VII.

²⁰ Kazan, *Ehl-i Hiref Defterlerinde Kâtipler(Cemaat-i Kâtibân-ı Kütüb)*, s.36.

‘an hızzane yed-i Avni Efendi” vb. şekilde kayıt bulunmaktadı²¹. Yevmiyelere zam yapılmış ise *ziyade-şüd* ile belirtilirdi²².

²¹ BOA. MAD. D.7444. s.4-59.

²² Meriç, *Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları I Vesikalar*, s.VII.

3. DEFTERLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. 1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Defterin Değerlendirilmesi:

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi 10010 numaralı Ehl-i Hiref Defteri olup 1027 H. / 1617-1618 M. tarihlidir. 13 varak olan defter, siyakat yazı ve divânî rakamları ile yazılmıştır. Defter, 1027 Masar aylarında tutulmuştur. Defterin 13. ve 14.varaklarında yırtık sayfa mevcuttur. Cemâat isimleri verilerek ilk olarak usta isimleri yazılmış ve aldıkları ücretler yazılmış olup ardından eğer şâkirdler varsa isimleri ve aldıkları yevmiyeler kaydedilmiştir. 45 cemâatin bulunduğu defterde Cemâatlerde yer alan ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevlerinin hangi sanatkâra ait olduğu kaydedilmiştir. Sefere giden ustaların üzerine mim harfine benzer Seferde şeklinde bir işaret konularak belirtilmiştir. Defterde yer alan ücretler kısmında “//”işareti ile yani *resid* (ulaştı, erişti), sanatkâra ücretin ulaştığı kaydedilmiştir. *Be-hod* ifadesi ile sanatkârın ücreti bizzat kendisinin aldığı belirtilirken, *be dest-i* ibaresi ile de ücretin kimin tarafından alındığı ifade edilmiştir.

3.2. 1035 H. / 1625-1626 M. Tarihli Defterin Değerlendirilmesi:

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin Maliyeden Müdevver tasnifi içerisinde yer alan 7444 nolu defter, 80 sayfadan oluşmakta olup, 42 x 15 cm. ebadında, ciltli ve ebrûludur. Siyakat yazı ve divani rakamlarla yazılan defterin 2-3, 28-32, 34-35, 60-64, 77-80 numaralı sayfaları boş bulunmakta iken, 43. sayfa ise mükerrerdir. Üç bölüm hâlinde düzenlenen defterin birinci ve ikinci bölümler Ehl-i Hiref Teşkilâtı'na ait olup son bölüm ise hayyâtlara (saray terzileri)'ne aittir. İlk bölüm 1035 H. Reşen/1626 M., ikinci bölüm 1035 H. Lezez/1626 M. tarihli olup üçüncü bölüm ise H.1035 Masar / M.1625 tarihlidir. Bu defter Topkapı Sarayı Müzesi arşivi defterine göre okunması daha zor bir siyakat ile kaleme alınmıştır. Defterin ilk bölümünde 44, ikinci bölümünde 42, üçüncü bölümünde ise 20 cemâat yer almaktadır. Bu cemâatlerde yer alan ustalarının ve şâkirdlerinin isimleri verilmiş olup ücretleri de belirtilmiştir.

3.3. Defterlerde Yer Alan Cemâatler:

3.3.1. Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb-i Hâssa:

Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb-i Hâssa²³, kitap yazan topluluğa verilen isimdir. 1791 tarihli ehl-i hiref defterinde bu cemâat için “kitap yazıcı” tabiri kullanılmıştır. Ehl-i Hiref Defterlerinde genellikle kâtipler bölüğü ilk sırada yer almıştır. Kâtibân-ı Kütüb Cemâati denilince akla hattatlar gelmektedir. Hattatlar tarafından dinî, felsefî, edebî ve tarihî konulardaki eserlerin yazılması sağlanmıştır. Bu eserlerin yazımında görev alacak sanatkâr hazinedarbaşı tarafından belirlenirdi. Eser telif edilmişse müellif hakkında araştırma yapılır ve daha önce yazmış oldukları eserler saray yönetimi tarafından incelenirdi. Kurân-ı Kerim ve Siyer-i Nebî istinsahı bu cemâatin yaptığı en önemli görevlerdendir. İstinsah dışında çeşitli mimari yapıların bezemesinde de çalışmışlardır. Örneğin; İstanbul Süleymaniye Camii'ndeki hüsn-i hatlar Kanuni Sultan Süleyman devrinin ünlü hattatı Ahmed Karahisari tarafından yazılmıştır²⁴.

İncelemiş olduğumuz defterlerden ilki olan 1027 H./1617-1618 M. tarihli deftere göre ehl-i hiref defterine göre Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb-i Hâssa'da 41 sanatkâr

²³ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz: Hilal Kazan, *Ehl-i Hiref Defterlerinde Kâtipler(Cemaat-i Kâtibân-ı Kütüb)*.

²⁴Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.36-37.

mevcuttur²⁵. 1626 reşen tarihinde 55 sanatkâr bulunurken, 1626 lezez kayıtlarında ise sayı 56'ya yükselmiştir²⁶.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde 26 kişinin sefere gittiği görülmektedir. 1617-1618 tarihli defterde en fazla ücreti 40 akçe ile Hasan İbrahim almıştır. 1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) ve 1035 H. Lezez/1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde defterde en fazla ücreti 29,5 akçe ile İslam Mustafa'ya verilmiştir. İncelemiş olduğumuz iki defterde de bu bölüğe ait şâkird grubu bulunmamaktadır. Bahattin Yaman'ın belirttiğine göre kâtipler bölümüne ait sadece şâkird alt grubunun bulunduğu tek kayıt 1545 tarihli ehl-i hiref defteridir. Bu defterde 5 kişi şâkird grubunu oluşturmaktadır²⁷.

3.3.2. Cemâat-i Mücellidân-ı Hâssa:

Kitapların ve dergilerin dağılmasını önlemek için yapılan koruyucu kapağa cilt denir²⁸. Bu işi yapan sanatkâra da mücellid adı verilir. Cilt malzeme özelliklerine göre; deri, kumaş, ebrûlu, murassa' (mücevherli), olarak dört çeşide ayrılırken süsleme tekniklerine göre ise şemseli, zilbahar, yekşah, zerdûz ve çârkûşe olarak dört gruba ayrılır²⁹.

Mücellitlerin genellikle aynı zamanda birer nakkaş, müzehhip veya ebruzen olmaları ve ciltler üzerinde imzaların çok az bulunması nedeniyle cilt sanatında görev alan bütün ustaları tespit edebilmek oldukça zordur. Osmanlı Döneminde gerek mücellid imzalarının fazla olması gerekse ehl-i hiref defterlerinin sayesinde mücellidleri tespit edebilmek daha kolaydır³⁰. Osmanlı cilt sanatının ilk örnekleri istinsahın gerçekleştirildiği Fatih Sultan Mehmed zamanında görülür. Kaynaklarda belirtildiğine göre bu dönem ciltlerinin belli kısmının Türkmen Gıyaseddin el-İsfahâni'ye aittir³¹.

1027 H./1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Mücellidân- Hâssa'da 19 tanesi usta 8 tanesi de şâkird olmak üzere toplam 27 sanatkâr mevcuttur. Kara Mehmed ve Ahmed, ser bölük olarak görevli iken, Mehmed Cafer kethüdâ olarak görev yapmaktadır. En fazla ücreti 33 akçe ile ser bölük olan Kara Mehmed almaktadır³². 1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde 22'si usta 3 tanesi ise şâkird olmak üzere toplam 25 sanatkâr bulunurken 1035 H. Lezez /1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde 21'i usta 3 tanesi de şâkird olmak üzere toplam 24 kişi görev yapmaktadır.

1617-1618 tarihinde Mehmed Cafer kethüdâ olarak görev yaparken 1626 reşen tarihinde ser bölük görevini yerine getirmektedir. Ayrıca Mehmed Ahmed ser bölük, Mehmet Haydar kethüdâ, Keyvan Abdullah ser oda olarak görev yapmaktadır³³. Buradan anlaşılacağı üzere aradan geçen süre zarfında mücellidân cemâatinde yeni bir görev olan

²⁵ TSMA. D.10010. V.2b.

²⁶ BOA. MAD. D.7444. s.4, 27.

²⁷ Bahattin Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.36.

²⁸ Ahmet Saim Arıtan, "Ciltçilik", *DİA*, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1993, s.551.

²⁹ Arıtan, "Ciltçilik", s.552.

³⁰ Arıtan, "Ciltçilik", s.552-553.

³¹ Hilal Kazan, *XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2007, s.195.

³² TSMA. D.10010. V.2b-2a.

³³ BOA. MAD. D.7444. s.5, 27.

ser oda görevi ortaya çıkmıştır. 1626 reşen tarihinde 22 akçe alan Mehmet Ali kemanger bölüğüne nakledilmiş olup Mehmet Tirkâr pederi ile beraber mücellidliğe nakledilmiştir. Ayrıca Cemâatin yeni sanatkârı Mehmet Ahmed isimli ise müteferrika bölüğünden gelmiştir. 3 tanesi şâkirdlerden olmak üzere 9 sanatkârın seferde olduğu görülmektedir³⁴.

3.3.3. Cemâat-i Mürekkebciyân-ı Hâssa:

Defterlerde cemâatin ismi Cemâat-i Mürekkebciyân-ı Hassa olarak kaydedilmiştir. Cemâatte çalışanların görevi saray için hazırlanan kitap ve belgelerin vb. evrakların yazılmasında kullanılacak olan mürekkebi imal etmektir. Mürekkepçiler, bir takım karışımlar yaparak is mürekkebi öncelikli olmak üzere farklı türde mürekkepleri hazırlayıp hattatların hizmetine sunarlardı³⁵. Yazılacak hatta göre mürekkep imâl edildiği için mürekkepçiler, mürekkep isteyenlere hangi hat ile yazacaklarını sorarlardı. Çünkü sülüs, talik, nesih hattlarının her biri için ayrı mürekkep bulunurdu³⁶.

İncelemiş olduğumuz 1027 H./1617-1618 M. tarihli ehl-i hiref defterinde mücellidân cemâati içerisinde biri usta diğeri de şâkird olmak üzere iki sanatkârın mürekkebî lakabı taşıdığı görülmektedir. Bunlar 11,5 akçe ile çalışan usta Mehmed Mahmud Mürekkebî ve 2 akçe ile çalışan şâkird Ramazan Mürekkebî adlı sanatkârlardır³⁷.

Bu cemâat 1617-1618 tarihli defterde yer almamaktadır. 1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli deftere göre ise cemâatte 4 sanatkâr görev yapmaktadır. En fazla ücreti 18 akçe ile ser bölük görevini yürüten Mehmed Abdî almaktadır. Cemâatte görev yapan Mehmed Abdî, Ramazan, Ali Mustafa, Kenan Abdullah adlı 4 sanatkârın da seferde olduğu görülmektedir. 1035 H. Lezez/1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde cemâatte usta sayısı ve görev değişikliği bulunmamaktadır. Ser bölük görevini yürüten Mehmed Abdî'nin ücreti 18 akçeden 19 akçeye çıkmıştır³⁸.

3.3.4. Cemâat-i Külâhdûzân-ı Hâssa:

Külâh, çeşitli şekilleri olmakla beraber en tanınmış beyaz keçeden yapılan ve ucu sivri olan bir tür başlıktır. Külâh sade olarak kullanılmasının yanı sıra üzerine sarık sarılarak da kullanılırdı³⁹. Dûz sözcüğü Farsça'da dikmek anlamına gelmesi nedeniyle *Külâhdûzân* kelimesi külâh dikenler anlamına gelmektedir⁴⁰.

Cemâat 1027 H./1617-1618 M. tarihli defterde, "Cemâat-i Külâhdûzân" olarak geçmekte iken, 1626 tarihinde ise Cemâat-i Külâhdûzân-ı Hâssa şeklinde geçmektedir⁴¹. Bölük isimlerinin Türkçe olarak kaydedildiği 1558 tarihli ehl-i hiref defterinde *Cemâat-i*

³⁴ BOA. MAD. D.7444. s.5.

³⁵ Pelin (Filiz) Bozcu, *Osmanlı Sarayında Sanatçı ve Zanaatçı Teşkilâtı Ehl-i Hiref*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, İstanbul 2010, s.74.

³⁶ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.43.

³⁷ TSMA. D.10010. V. 2a.

³⁸ BOA. MAD. D.7444. s.5, 27.

³⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s.338.

⁴⁰ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.46.

⁴¹ TSMA. D.10010. V.2a. ; BOA. MAD. D.7444. s.5, 27.

Takyacılar olarak geçmektedir. 1791 tarihli ehl-i hiref defterinde ise der kenar olarak “külâh yapıcı” tabiri kullanılmıştır⁴². Cemâat içerisinde yer alan sanatkârlar sadece külâh üretimi ile değil, saray erkânının kullandığı değişik türdeki başlıkların üretimini de yapmıştır. Örneğin Kanuni Sultan Süleyman dönemine ait defterde sanatkârların padişaha mücevveze⁴³, arakiye, gecelik takdim ettikleri görülmektedir. Sanatkârlar bu hediyeleri Ramazan Bayramında padişaha sunarlardı⁴⁴.

1027 H./1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Külâhdûzân-ı Hâssa’da 24 tanesi usta, 17 tanesi şâkird olmak üzere 41 sanatkâr bulunmaktadır. Mehmed Hüseyin ser bölük, Hüseyin Hızır kethüdâ, Mehmed Hızır ser oda olarak görevini yapmaktadır. En fazla ücreti 31 akçe ile görevli ser bölük Mehmet Hüseyin almaktadır⁴⁵.1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde 25’i usta 5’i şâkird olmak üzere 30 sanatkâr bulunurken 1626 lezez tarihinde 24’ü usta 7’si şâkird olmak üzere 31 kişi görev yapmaktadır. İlk defter ile kıyaslandığında sanatkâr sayısında bir düşüş yaşanmış, 1617-1618 tarihinde 41 iken, 1626 reşende 31’e düşmüştür. 1626 reşen tarihinde ser bölük görevini yerine getiren iki sanatkâr bulunmaktadır. Bu sanatkârlardan Mehmed Hüseyin 1617-1618 tarihinde de olduğu gibi 31 akçe ile ser bölük görevini yerine getirirken Ahmed Mirza ise 24 akçe ile ser bölük olarak görev yapmaktadır. Ayrıca bu dönemde Ser bölük görevinin yanı sıra kethüdâ ve ser oda görevleri cemaat içerisinde yerini almıştır. Ayrıca Hüseyin Cafer 22 akçe ile kethüdâ görevini, Sefer 17 akçe ile ser oda görevini yürütmektedir.

1626 yılında 4 şâkird sanatkâr ustalığa yükselmiştir. Bu sanatkârlardan Derviş Külâhdûz 7 akçeden 12 akçeye, Halil Mustafa 4,5 akçeden 8 akçeye, Mehmed Halil 5,5 akçeden 7,5 akçeye maaşları yükselmiştir. Mehmed Abdullah ise ustalığa yükselmiş olup maaşı 5,5 akçeden 2 akçeye düşmüştür. 1626 reşen tarihinde 19 sanatkârın seferde olduğu görülmektedir⁴⁶.

1035 H. Lezez /1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde 24 usta ve 5’i şâkird olmak üzere 29 sanatkâr görev yapmaktadır. 1626 reşen tarihinde olduğu gibi ser bölük, kethüdâ, ser oda görevlerini yerine getiren sanatkârlar aynı ücretle yerine getirmiştir. Mustafa adlı sanatkârın seferde olduğu görülmektedir⁴⁷.

⁴² Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.46.

⁴³ Mücevveze: Sultan II. Mahmud zamânında fesin kabûlüne kadar büyük devlet erkânı tarafından alay ve dîvan günlerinde giyilen, mukavva veya örme sepet üzerine beyaz tûlbent sarılarak üst kısmına kırmızı kumaştan kabarık bir tepelik geçirilmek sûretiyle yapılmış, 32-33 santim uzunluğunda, aşağıya doğru daralan, çok kıvrımlı bir cins kavuk. İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul 2010, s.866; Vaktiyle giyilen bir cins alay kavuğu Şemseddin Samî, s.999.

⁴⁴ Rıfki Melül Meriç, “Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları”, *Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri I*, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Türk Sanatı Tarihi Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1963, s.766-767, 770; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “Osmanlı Sarayında Ehl-i Hiref (Sanatkârlar) Defterleri”, *Türk Tarih Kurumu Belgeler Dergisi*, C.11, S.15, Ankara 1986, s.65-67.

⁴⁵ TSMA. D.10010. V.2a-3b.

⁴⁶ BOA. MAD. D.7444. s.6.

⁴⁷ BOA. MAD. D.7444. s.27-28.

3.3.5. Cemâat-i Zerdûzân-ı Hâssa:

Zerdûzân, zerdûz kelimesinin çoğulu olup sim-sırma işleyici, simkeş anlamına gelmektedir⁴⁸.

1027 H./1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Zerdûzân-ı Hâssa'da, 4 sanatkâr çalışmaktadır. Bu sanatkârlar arasında en fazla ücreti 22 akçe ile Mahmud Mehmed almıştır. Ayrıca bu sanatkârlardan Osman'ın Gürcü olduğu belirtilmiştir⁴⁹. 1035 H. Reşen/1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) ve 1035 H. Lezez/1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihlerinde bu bölükte çalışan kişi sayısı ikiye düşmüştür. 1626 yılında en fazla ücreti alan kişi 10,5 akçe ile Piyade Abdullah'tır⁵⁰. Defterlerdeki diğer cemâat ile kıyaslandığında en az sanatkâr bulunduran cemâatlerden birisidir. Bu cemâatin incelemiş olduğumuz defterlerde şâkird grubu bulunmamaktadır.

3.3.6. Cemâat-i Nakkâşân-ı Hâssa:

Yağlı veya sulu boya ile binaların duvar ve tavan vesairesini boyayıp nakışlar ve çiçekler yapan sanatkâra nakkaş denir⁵¹. Nakkaş kelimesi, daha çok minyatür ressamı için kullanılmakla beraber Emevi sonrası dönemde kitap sanatındaki müzehhip, siyah kalem, musavvir, şebihnüvis, meclisnüvis, cetvelkeş, renkzen ve tarrâh gibi farklı işler yapan sanatkârları da içine almaktadır⁵². Nakış sanatı sadece kitaplardaki süslemelerle değil aynı zamanda berat, ferman ve menşurlardaki tuğraların süslenmesinde, silahlar, musiki âletleri, ahşap çekmeceler, kalem ve mücevher kutuları vb. eşyaların tezyînâtında da önemli rol oynamıştır⁵³. Kanuni Sultan Süleyman'a verilen hediyeler den nakkaşların sadece kitap tezyinatında değil diğer zikrettiğimiz eşyaların süslenmesinde de önemli görevler icra ettikleri görülmektedir. Bu hediyeler arasında şunlar; kırmızı küçürek el sandığı, bir tabak ve nakışlı kapak, bir tabak ve iki nakışlı deve kuşu yumurtası, iki nakışlı kubur ve iki nakışlı künd, bir büyük nakışlı tabak ve altı küçük üsküra, bir lacivert nakışlı âsâ, bulunmaktadır⁵⁴.

Osmanlı Devleti'nde nakkaşlık önce Amasya ve Bursa'da başlamış, daha sonra ise Edirne Sarayı'nda daha da gelişerek devam etmiştir. Şiraz'dan Edirne'ye geldiği tahmin edilen bazı nakkaşlar yerli ustalarla çalışmıştır. İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmed'in de resimlerini yapan Sinan Bey ve Bursalı Şiblîzâde Ahmed dönemin önemli nakkaşları arasında yer almaktadır⁵⁵.

1027 H./1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Nakkâşân-ı Hâssa'da 42 tanesi usta, 19'u da şâkird olmak üzere toplam 61 sanatkâr bulunmaktadır. En fazla sanatkâr bulunduran cemâatlerden biridir. Zerger ve cerrahlardan sonra sanatkâr sayısı bakımından üçüncü sırada yer almaktadır. Ali Üstad 37 akçe ile en yüksek maaşı alan

⁴⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s.654.

⁴⁹ TSMA. D.10010. V.3b.

⁵⁰ BOA. MAD. D.7444. s.6, 28.

⁵¹ Şemseddin Sami, *Kamûs-ı Türkî*, s.1497.

⁵² Nebi Bozkurt, "Nakkaş", *DİA*, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.326.

⁵³ Kazan, *XV. XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, s.166.

⁵⁴ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s.768-770; Uzunçarşılı, "Osmanlı Sarayı'nda Ehl-i Hiref (Sanatkârlar) Defterleri", s.66-68.

⁵⁵ Bozkurt, "Nakkaş", s.327.

sanatkâr konumundadır. Yusuf 32 akçe ile kethüdâ görevini, Osman Abdullah 25,5 akçe ile ser oda görevini yerine getirmektedir⁵⁶. Bazı sanatkârlar memleketleri ile birlikte deftere kaydedilmişlerdir. Bunlardan birisi de bu bölümde yer alan Şaban Arnavud'dur.

1035 H. Reşen/1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde bölümde 48 sanatkâr görev yapmaktadır. Bu sanatkârlardan 27'si usta olarak çalışırken 21'i ise şâkird olarak çalışmaktadır. 1617-1618 ile tarihli defter ile karşılaştırıldığında bölümde yer alan sanatkâr sayısında bir düşüş olduğu gözlenmektedir. Ali İsmail ve Mehmed Abdullah ser bölük, Yusuf Hüseyin kethüdâ, Osman Abdullah Ser oda olarak görev yapmaktadır. En fazla ücreti 40 akçe ile ser bölük Ali İsmail almaktadır. Onu 33 akçe ile diğer ser bölük Mehmed Abdullah, Kethüdâ olan Hüseyin Yusuf izlemektedir. Bölümde yer alan 27 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir. Şâkirdler arasında yer alan İbrahim'in memleketinin Bursa olduğu kaydedilmiştir⁵⁷. 1035 H. Lezez /1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde 26'sı usta 19'u ise şâkird olmak üzere toplam 45 sanatkâr görev yapmaktadır. Ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevlerini yine Reşen tarihinde adı zikredilen ustalar üstlenmiştir⁵⁸.

3.3.7. Cemâat-i Gazzâzân-ı Hâssa:

Arapça kazzazdan bozma bir tabir olan “gazzâz” kelimesi ipekçi, ibrişim bükücüsü anlamına gelir⁵⁹. Gazzâzlar ham ipeği işleyerek ip haline getirdikten sonra çeşitli yerlerde kullanılmasını sağlamışlardır. Örneğin gazzâzlar hassa mushafları, musikî âletleri vb. çeşitli eşyaya ipek işlemeli keseler yapmışlardır⁶⁰.

Bursa XIV. yüzyıldan itibaren dünyadaki sayılı ipek sanayii ve ipek ticareti merkezlerinden biriydi. Selçuklular zamanında da Anadolu'da birçok yerde ipek dokumacılığı yapılmaktaydı. I. Murat zamanında Bizans'ın yönetimi altında bulunan Alaşehir de kırmızı ipek kumaşları ile ünlüydü. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde Aydın, Tokat ve Amasya gibi şehirlerde ipekçilik yapıldığı görülmektedir. Bursa, ipekçilik yapılan en önemli şehir konumunda idi. Bursa, tereke defterlerinde yer alan kayıtlar ipek ürünü kumaşların fazla olduğunu ortaya koymaktadır. İpek özellikle kaftan, dolama, fistan, çarşaf, yastık kılıfı, yatak örtüsü gibi ürünlerde yoğun olarak kullanılmıştır. Osmanlı Sarayı'nda da ipek yoğun olarak kullanılırdı. Hasşa harç emini tarafından temin edilen ipek, saray görevlilerinin kıyafetlerinde kullanılmasının yanı sıra merasim elbiselerinin yapımında da kullanılırdı⁶¹.

1027 H./1617-1618 M. tarihli defterdeki Cemâat-i Gazzâzân-ı Hâssa'da, 37 sanatkâr bulunmaktadır. Bu sanatkârlardan 28'i usta olarak çalışırken, 9'u ise şâkird olarak görev yapmaktadır. En fazla ücreti 42 akçe ile Keyvan Abdullah almaktadır. Bazı ustalar ücretini bizzat kendisi alırken bazıları da birileri aracılığıyla ücret almıştır.

⁵⁶ TSMA. D.10010. V.3b-3a.

⁵⁷ BOA. MAD. D.7444. s.6-7.

⁵⁸ BOA. MAD. D.7444. s.28-29.

⁵⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.1, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s.655.

⁶⁰ Kazan, XV. XVI. *Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, s.248.

⁶¹ Halil İnalıcık, “İpek”, *Osmanlı İdare ve Ekonomi Tarihi*, İsam Yayınları, İstanbul 2011, s.170, 175-176.

Sanatkârlardan Ali usta maaşını Kazzazbaşı aracılığıyla almıştır. Şâkirdler arasında bir kişi yeni Müslüman olmuş Mehmed ismi verilmiştir⁶².

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde deftere göre cemâatin 34'ü usta, 7'si şâkird olmak üzere toplam 41 çalışanı bulunmaktadır. 1617-1618 tarihli defterle karşılaştırdığımızda sanatkâr sayısı 37'den 41'e yükselmiştir. Bu dönemde cemâat içerisinde bir takım görevler verilmiştir. Keyvan Abdullah Ser bölüklüğe yükselirken Mehmed İsmail de kethüdâlığa terfi etmiştir. Ser bölük görevini yerine getiren iki sanatkâr bulunmaktadır. Bunlardan Keyvan Abdullah 43 akçe alırken, Ahmed Kıbrıs 15 akçe ile çalışmaktadır⁶³. Ayrıca Mehmed İsmail kethüdâ olarak görevini yapmakta iken Halil Abdullah Ser oda görevini yerine getirmektedir. En fazla ücreti 53 akçe ile kethüdâ konumunda bulunan Mehmed İsmail almaktadır. Bunu 43 akçe ile Keyvan Abdullah takip etmektedir. Bu örnekte de görüldüğü üzere Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nda görev yapan sanatkârlara maaşları belli bir unvana göre değil kişinin yaptığı işe göre verilmektedir. Cemâat içerisinde görev yapan 41 sanatkârın 27'si sefere katılmıştır.

1035 H. Lezez /1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde cemâat içerisinde aynı 1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) olduğu gibi 34'ü usta, 7'si ise şâkird olmak üzere 41 sanatkâr bulunmaktadır. Aradan geçen üç aylık süre zarfında Ser bölük görevini yürüten Abdullah'ın maaşı 43 akçeden 49 akçeye yükselmiştir⁶⁴.

3.3.8. Cemâat-i Zergerân-ı Hâssa:

Osmanlı Devleti kuyumcu için “zerger” kelimesini kullanmış olup bu kelime Farsça da altın işleyen anlamına gelmektedir⁶⁵. Bu cemaat 1558 tarihli defterde cemâat-i kuyumcular şeklinde kaydedilmiştir. 1791 tarihli ehl-i hiref defterinde ise bölüğün yanına kuyumcu ifadesi derkenar olarak düşülmüştür⁶⁶. Zergerân Cemâati, Hakkâkân-ı Hassa ve Zernişancıyân-ı Hassa cemâatleri ile işbirliği yaparak altını kullanmada ustalıklarını göstermişlerdir. Yakut, zümrüt, inci, elmas, nefes adı verilen kaya kristali Osmanlı kuyumculuğunda kullanılan değerli mücevherler arasında yer almaktadır⁶⁷.

Osmanlı kuyumculuk işlerinin başında padişahların saray atölyelerine ve kuyumculara imâl ettirdikleri değerli eserler gelmektedir. Bunlar Kâbe'ye ve peygamberimizin Medine'deki kabrine gönderilmek üzere yapılanlar, Hırka-i Saadet Dairesi için ve padişahların kendileri için yapılanlardır⁶⁸. Padişaha verilen hediyeler arasında sapı balık dişinden yapılan altın bıçak, sedef saplı murassa' altın bendli bıçak, altın at bazumendi, murassa' ayna, minekârî düğme vb. değerli madenlerle işlenmiş

⁶² TSMA. D.10010. V.3a-4b.

⁶³ BOA. MAD. D.7444. s.7-8.

⁶⁴ BOA. MAD. D.7444. s.29-30.

⁶⁵ Nebi Bozkurt, “Kuyumculuk”, *DİA*, C.26, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2006, s.513.

⁶⁶ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.58.

⁶⁷ Neslihan Süleyman, *XVII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti'nde Saray Sanatkârları (TSMA d.1435 ve MAD 7443 Numaralı Defterlerin Değerlendirilmesi)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2015, s.24.

⁶⁸ Aygün Ülgen, “Osmanlı Kuyumculuğu”, *Osmanlı*, C.11, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s.237.

eşyalar bulunmaktadır. Bu durumda Osmanlı Döneminde kuyumculuk işi ile uğraşan sanatkârlar sadece takı işiyle uğraşmayı padişahların günlük kullandıkları eşyalara da değerli maden ve taşları işlemişlerdir⁶⁹.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Zergerân-ı Hâssa'da 73 sanatkâr yer almaktadır. Bu sanatkârlardan 42'si usta olarak çalışırken 18'i ise şâkird olarak görev yapmaktadır. Cerrâhîn Cemâati ile birlikte defterde en fazla sanatkâra sahip cemâat olması nedeniyle önem arz eder. Cemâat içerisinde sadece ser oda görevi bulunmakta olup bu görevi Ahmed yerine getirmektedir. En fazla ücreti 52,5 akçe ile Cafer Abdullah almaktadır. Şâkirdler arasında üç kişi Müslüman olmuş hepsi Mustafa ismini almıştır⁷⁰.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli deftere göre cemâatte 34'ü usta 29'u şâkird olmak üzere toplam 65 sanatkâr bulunmaktadır. 1617-1618 tarihli deftere göre cemâatte yer alan sanatkâr sayısında düşüş yaşansa da bu cemâat Mütferrika-ı Cedîd Cemâatinden sonra en fazla sanatkâr bulunduran cemâat olduğu görülmektedir. Bursalı Ahmed ve Keyvan Abdullah ser bölük görevini, Rıdvan Abdullah Kethüdâ görevini, Gürcü Yusuf ise ser oda görevini yerine getirmektedir. Cemâat içerisinde en fazla ücreti 50 akçe ile Ser Bölük olan Bursalı Ahmed almaktadır. 65 sanatkârdan 45'inin seferde olduğu görülmektedir. Biri ustalar arasından bir tanesi de şâkirdler arasında olmak üzere iki sanatkâr yeni Müslüman olmuş olup Mustafa ismini almıştır. Yusuf Gürcü, Hasan Hersek? farklı memleketlerden gelen sanatkârlardandır⁷¹.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül)tarihine gelindiğinde cemâatte 35'i usta, 25'i şâkird olmak üzere 60 sanatkâr bulunmaktadır. Sanatkâr sayısı bakımında 1626 reşen tarihine göre azalma olsa da yine bu cemâat sanatkâr sayısı bakımından ikinci sırada yer almaktadır. 1626 reşen ile lezez tarihinde görev yapan ser bölük, kethüdâ ve ser oda ustaları aynı kişiler olup ücretlerinde bir artış olmamıştır. İki sanatkâr yeni Müslüman olmuş olup Mustafa ve Mehmed ismini almıştır. Şâkirdler arasında dört tane gayrimüslim sanatkâr mevcuttur⁷².

3.3.9. Cemâat-i Sorguciyân-ı Hâssa:

Sorguç, serpuşların (kavuk, başlık) ön taraflarına takılan süslerdir. Bu süsler beyaz veya siyah tüyden, balıkcıl tüyünden ve kıymetli mücevherden oluşurdu. Sorgucun lale, çiçek, armut, yuvarlak, topuz gibi çeşitli şekilleri olduğu gibi yakut ve firuz ile süslenenleri de bulunmaktaydı. Padişahların kavuklarına takılan sorguçlar da bu türden değerli maddelerden yapılırdı⁷³.

Osmanlı padişahları cülus, bayramlarda ve düğün törenlerinde veya Cuma selamlığı gibi alayla şehre geldiği zaman başlıklarında sorguç bulunurdu. Özellikle sefere çıkan padişah ve devlet adamları sarık üzerine sorguçlarını takarlardı. Askerî teşkilât

⁶⁹ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.58.

⁷⁰ TSMA. D.10010. V.4b-4a.

⁷¹ BOA. MAD. D.7444. s.8-9.

⁷² BOA. MAD. D.7444. s.30-31.

⁷³ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, III, s.257.

içerisinde yer alan muhızır, peyk, şatır ve solaklar, kumandan mevkiinde olanlar, mehter takımları başlıklarına sorguç takarlardı⁷⁴.

Osmanlı padişahlarında sorguç denilebilecek ilk örnek III. Mehmed tarafından kullanılmıştır. Ardından Sultan II. Ahmed, II. Mustafa, III. Mustafa, I. Abdülhamid'in kullandığı sorguçlar dikkate değerdir⁷⁵.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Sorguciyân-ı Hâssa'da 7 usta çalışmaktadır. Şâkird çalışanı bulunmamaktadır. Cemâatte 1 kethüdâ 1 ser oda görevi mevcuttur. Ali Abdullah Kethüdâ 17 akçe ile kethüdâ görevini, Osman 12 akçe ile ser oda görevini yürütmektedir. En fazla ücreti 17 akçe ile Kethüdâ Ali Abdullah almıştır⁷⁶.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde deftere göre cemâatte yer alan sanatkâr sayısı bir kişi artarak 8'e yükselmiştir. En fazla ücret alan Ali Abdullah'ın kethüdâ olan görevi ser bölüklüğe yükselmiş olup ücreti 17 akçeden 23 akçeye çıkmıştır. Ser Oda görevini yürüten Osman'ın ücreti ise 12 akçeden 19 akçeye yükselmiştir. Osman Abdullah, İbrahim Sorgucu, Bekir Haydar, Şaban Nebi adlı sanatkârlar sefere katılmıştır⁷⁷.

Aradan geçen üç aylık zaman içinde yani 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde cemâat içerisinde 7 sanatkâr mevcuttur. Cemâatin şâkird çalışanı bulunmamaktadır. Reşen tarihinde olduğu gibi ser bölük, ser oda görevlerini yürüten sanatkârlar aynı kişiler olup ücretleri değişmemiştir⁷⁸.

3.3.10. Cemâat-i Hakkâkân-ı Hâssa:

Hakk, taş, maden, fildişi, ahşap gibi sert maddeler üzerine oyma ve kazıma sanatına denir. Hakkâklık denilince taş veya maden üzerine özellikle de mühür kazımacılığı akla gelmektedir⁷⁹. Mühürler; altın, gümüş, pirinç gibi madenlere, bazende akik ve zümrüt gibi değerli taşlara kazılırdı⁸⁰. Hakkâklığın Osmanlı Devleti'nde önemli bir meslek olarak ortaya çıkmasında önemli iki sebep bulunmaktadır. Bunlardan ilki Osmanlı devlet dairelerinde II. Meşrutiyet'e kadar imza atmak yerine mühür basmalarıdır. İkincisi ise padişahların bu sanatı diğer Türk İslâm sanatları gibi himaye etmesi ve bazı padişahlarında bizzat bu sanatla uğraşmasıdır⁸¹.

1027 H./1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Hakkâkân-ı Hâssa içerisinde 29 sanatkâr bulunmaktadır. Bu sanatkârlardan 17'si usta olup 12'si şâkird olarak görev yapmaktadır. İki sanatkâr ser bölük olarak çalışmaktadır. Bunlardan Hasan Abdullah 20 akçe almakta iken, Mehmed Abdullah 10 akçe almaktadır. Bölükte 2 tanesi usta sanatkârlardan 4 tanesi de şâkirdlerden olmak üzere toplam 6 tane gayri müslim çalışan bulunmaktadır. Bu gayrimüslimlerden usta olarak çalışan Mihâl Anton 26,5 akçe ile cemâat içerisinde en fazla ücret alan sanatkâr konumundadır. Kosta Manol ise 7,5 akçe ücret almaktadır. Şâkird olarak çalışan sanatkârlardan Yorgi Bâli 2, Todori Veli 4, Angeli

⁷⁴ Zeynep Tarım Ertuğ, "Sorguç", *DİA*, C.37, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s.379.

⁷⁵ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.66-67.

⁷⁶ TSMA. D.10010. V.4a.

⁷⁷ BOA. MAD. D.7444. s.9.

⁷⁸ BOA. MAD. D.7444. s.31.

⁷⁹ Zeki Kuşçuoğlu, "Hakkâlık", *DİA*, C.15, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1997, s.204.

⁸⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.2, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988, s.627.

⁸¹ Kuşçuoğlu, "Hakkâlık", s.205.

Yorgi 2, Konstantin Aleksî ise 2 akçe almaktadır. Şâkirdlerden Mehmed Murad adlı sanatkâr ücretini hakkâkân başı aracılığıyla almıştır⁸².

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde deftere göre cemâatte 17'si usta 5 tanesi şâkird olmak üzere toplam 22 sanatkâr bulunmaktadır. Bu dönemde şâkird sayısının 12'den 5'e düştüğü görülmektedir. Hasan Abdullah 20 akçe ile ser bölük görevini yürütmekte iken Halil Salih ise kethüdâ görevini bölüğün en fazla ücreti olan 32 akçeyi alarak yerine getirmektedir. Bölükte 2 tanesi usta sanatkârlardan 1 tanesi de şâkirdlerden olmak üzere toplam 3 tane gayri müslim çalışan bulunmaktadır. 14 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir⁸³.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde cemâatte 1626 reşen de olduğu gibi 17 usta, 5 şâkird olmak üzere toplam 22 kişi çalışmaktadır. Ser bölük ve kethüdâ görevlerini aynı sanatkârlar aynı ücretle yerine getirmiştir. 1626 Reşen tarihinde olmayan ser oda görevini 1626 lezez tarihinde 14 akçe ile Behram Abdullah yürütmektedir. Gayri müslim sanatkâr sayısında da bir değişiklik olmamıştır⁸⁴.

3.3.11. Cemâat-i Sikkekânân-ı Hâssa:

Sikkeân, darphanede para ve madalya kalıbı yapan ustalara verilen isimdir⁸⁵. Cemâatin adı 1558 tarihli defterde "cemâat-i sikkezenler" şeklinde kaydedilmişken 1791 tarihli defterde sikke kazıcı şeklinde kayıt düşülmüştür⁸⁶. 1617-1618 tarihli defterde "cemaat-i sikkekân" olarak geçerken, 1626 tarihli defterde ise "cemâat-i sikkekânân-ı hâssa" olarak kaydedilmiştir⁸⁷.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Sikkekân-ı Hâssa'da 10'u usta 8'i şâkird olmak üzere 18 sanatkâr bulunmaktadır. Behram İlyas 14 akçe ile ser bölük görevini yerine getirmektedir. En fazla ücreti 29,5 akçe olan Deli Rami almaktadır. Cemâat içerisinde 3 gayri müslim sanatkâr görev yapmaktadır. Bunlar Mubar Konstatin, Döngel Konstantin, Yorgi veled-i Abakî'dir⁸⁸.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart, Nisan, Mayıs, Haziran) tarihinde deftere göre, 12'si usta, 5'i şâkird olmak üzere cemâatte toplam 17 sanatkâr bulunmaktadır. Yusuf Abdullah ser bölük görevine yükselmiş olup ücreti 17,5 akçeden 33,5 akçeye çıkmıştır. Mehmed Mustafa adlı sanatkâr ise kethüdâ görevine yükselmiş olup ücreti 9 akçeden 15,5 akçeye çıkarılmıştır. Ayrıca şâkird olarak görev yapan Mehmed Yusuf'un ücreti 5,5 akçeden 10 akçeye yükselmiştir. 1617-1618 tarihli defterde ser bölük görevini yerine getiren Behram İlyas bu dönemde cemâatte yer almamaktadır. 2 adet gayri müslim sanatkâr bulunmaktadır. 9 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir. Murad Dâyi adlı sanatkâr cemâatten bu dönemde ayrılmıştır⁸⁹.

⁸² TSMA. D.10010. V.5b.

⁸³ BOA. MAD. D.7444. s.10.

⁸⁴ BOA. MAD. D.7444. s.31-32.

⁸⁵ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, s.220.

⁸⁶ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.68.

⁸⁷ BOA. MAD. D.7444. s.10.

⁸⁸ TSMA. D.10010. V.5b-5a.

⁸⁹ BOA. MAD. D.7444. s.10.

1035 H. Lezez /1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde bölükte 16 sanatkâr yer almaktadır. Bunlardan 11'i usta olarak çalışırken 5'i ise şâkird olarak görev yapmaktadır. Ser bölük ve kethüdâ görevlerini 1626 reşen tarihindeki sanatkârlar aynı ücretle yerine getirmiştir. Bölükte 4 tane gayri müslim sanatkâr bulunmaktadır. Bunlar Dali Zimmî, Murnor Konstantas, Yorgi Ankaki ve Elsak veled-i Manik adlı ustalardır. Bu sanatkârlar arasından en fazla ücreti 29 akçe ile Dali Zimmî almaktadır⁹⁰.

3.3.12. Cemâat-i Zernişâniyân-ı Hâssa:

Demir, çelik vb. madeni levhalar ve eşyalar üzerine altınla kakma olarak yapılan yazı ve süslemeye “zernişân” denilirken, bu işlemi yapan sanatkârlara ise “zernişâni” ismi verilir⁹¹.

XVI. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman'a zernişâncıların bayramda hediye ettikleri eserlerden bazıları şunlardır; zernişân bıçak, bir zer nişan abanoz ağacından murassa' tarak, bir balık dişi zernişân tarak, bir zernişân murassa' sopa, iki zernişân çakmak, iki zernişân balık dişi saplı bıçak, bir pulad zernişân murassa' ayine. Padişaha hediye edilen eserlere göre kakmacılık işi sadece demir ve metal üzerine değil abanoz ağacı, balık dişi tarak, zernişân çakmak gibi eşyalar üzerine de kakma sanatı yapıldığı göstermektedir⁹².

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Zernişâniyân-ı Hâssa'da 8 sanatkâr yer almaktadır. Cemâatin şâkird alt grubu bulunmamaktadır. Sanatkârlar arasından en fazla ücreti 37,5 akçe ile Yahya usta almıştır⁹³.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli deftere göre cemâatte 4'ü usta 3'ü ise şâkird olmak üzere toplam 7 sanatkâr bulunmaktadır. Bu dönemde cemâatte ser bölük görevi bulunmaktadır. Bölükte 40 akçe ile en fazla ücreti alan ser bölük görevini yerine getiren Kemal Ali'dir. 1617-1618 tarihinde görev alan ustalardan üçü bu dönemde şâkirdler arasında yer almaktadır. Ancak ücretleri aynı kalmıştır. Bunlar İbrahim Abdullah, Mehmed Hüsrev, Mehmed Kadri adlı sanatkârlardır. Usta sanatkârlardan Mustafa Abdullah Varna'dan gelmiştir. Mustafa Abdullah, Mehmed Abdullah, İbrahim Abdullah, Mehmed Cesur, Mehmed Kadri adlı 5 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir⁹⁴.

Aradan geçen üç aylık zaman diliminde 1035 H. Lezez/ 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde bölükte 1626 reşende olduğu gibi 4'ü usta 3'ü şâkird olmak üzere 7 sanatkâr yer almaktadır. Ser bölük görevini 40 akçe ile bölüğe yeni katılan İsa usta yerine getirmektedir. Bu dönemde Mustafa Abdullah ve Mehmed Abdullah'ın seferde olduğu görülmektedir. 1626 lezez tarihinde şâkirdler arasında yer alan İbrahim Abdullah ve Mehmed Hüsrev'in ücreti 3 akçeden 9 akçeye yükselmiştir⁹⁵.

⁹⁰ BOA. MAD. D.7444. s. 32.

⁹¹ Celal Esad Arseven, *Sanat Ansiklopedisi*, C.5, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1998, s.2286; Kazan, XV. XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi, s.218.

⁹² Meriç, “Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları”, s.766-768; Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.70-71.

⁹³ TSMA. D.10010. V. 5a.

⁹⁴ BOA. MAD. D.7444. s. 11.

⁹⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 33.

3.3.13. Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa:

Türk Sanatı'nda küçük ve geometrik olarak doğranmış ahşap parçalarının birbirine geçirilmesi tekniğine "kündekârî" adı verilir. Kündekârî tekniği daha çok kapı, pencere, dolap kapakları, minber ve kürsülerin yapımında kullanılmıştır. Bu tekniğin amacı ahşap malzemenin zamanla ısı ve nemin etkisiyle bozulmasının önlenmesidir. Özel olarak doğranmış olan ahşap parçalar birbirine dişler yardımıyla bağlandığı ve aralarında boşluk bırakıldığı için yapılan eserde biçim bozulması meydana gelmez. Bu teknikle yapılmış eserler geometrik olarak belli bir düzene sahiptir. Kündekârî tekniği için en uygun ahşap malzeme abanoz, elma, armut ve ceviz ağacından elde edilirdi⁹⁶.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa'da 18 sanatkâr yer almaktadır. Cemâatin şâkird grubu bulunmamaktadır. Ser bölük görevi bulunmayan cemâatte Kethüdâ görevini 11,5 akçe ücretle Mahmud Süleyman yerine getirmektedir. Sanatkârlar arasında en fazla ücreti 13 akçe ile Ahmed Ali almıştır. Bu sanatkârın bu dönemde vefat ettiği görülmektedir⁹⁷.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 28 sanatkâr bulunmakta olup cemâatin şâkird grubu bulunmamaktadır. Görüldüğü üzere bu dönemde sanatkâr sayısı 18'den 28'e yükselmiştir. 1617-1618 tarihinde usta olarak çalışan Mehmed Hamid Ser bölüklüğe yükselmiş olup ücreti 22 akçeden 39 akçeye çıkmıştır. 20 kişinin seferde olduğu görülmektedir. Yabancı memleketten gelen Bosnalı Yusuf Abdullah 3,5 akçe ücret ile çalışmaktadır. Nazar Şaban Himmet adlı ustaya kündekârânbaşı ve çavuş unvanı verilmiştir⁹⁸.

1035 H. Lezez /1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde de cemâatte üç ay önce olduğu gibi 28 sanatkâr çalışmaktadır. Sanatkârlardan Mehmed Hamid'in ser bölük görevini bıraktığı görülmekte ise de aynı ücretle çalışmaktadır. Ayrıca 39 akçe ile en fazla ücret alan sanatkâr konumundadır⁹⁹.

3.3.14. Cemâat-i Postîndûzân-ı Hâssa:

Postîndûz, sarayda yer alan *Cemâat-i Hayyâtin-i Hâssa* denilen terziler arasındaki kürkçüler için kullanılan bir kelimedir¹⁰⁰. Postîndûzân Cemâati, Padişahın ve saray halkının giyeceklerine kürk dikmekten sorumlu olan bölüktür¹⁰¹. Bu cemâat, 1558 Tarihli Ehl-i Hiref Defteri'nde *Cemâat-i Kürkçüler* olarak kaydedilmiştir. 1791 tarihli Ehl-i Hiref Defterinde cemâatin isminin yanına *kürkçü* şeklinde kayıt düşülmüştür¹⁰².

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Postîndûzân-ı Hâssa'da 25 sanatkâr yer almaktadır. Bu sanatkârlardan 19'u usta olarak çalışırken 6'sı şâkird olarak hizmet vermektedir. Sanatkârlar arasında Perviz Abdullah 31,5 akçe ile ser bölük görevini, Abdi Hızır 19 akçe ile Kethüdâ görevini, Hasan Abdullah 14 akçe ile ser oda

⁹⁶ Metin Sözen-Uğur Tanyeli, *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2014, s.187.

⁹⁷ TSMA. D.10010. V. 5a.

⁹⁸ BOA. MAD. D.7444. s. 11.

⁹⁹ BOA. MAD. D.7444. s. 33.

¹⁰⁰ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s.780.

¹⁰¹ Hülya Kalyoncu, "Ehl-i Hiref-i Hassa Teşkilâtının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi", *The Journal of Academic Social Science Studies*, S.33, 2015, s.286.

¹⁰² Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.74.

görevini yerine getirmektedir. Ustalar arasında yeni Müslüman olmuş bir sanatkâr yer almakta olup, Mehmed ismi verilmiştir¹⁰³.

1035 H. Reşen / 1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli deftere göre cemâatte sanatkâr sayısı 31'e yükselmiştir. Sanatkârlardan 25'i usta olarak görev alırken, 6'sı ise şâkird olarak çalışmaktadır. Bu dönemde iki ser bölük görev yapmaktadır. Bunlardan Abdi 26 akçe alırken, Hüsrev Abdullah 35 akçe almaktadır. cemâatte en fazla ücreti 43 akçe ile kethüdâ görevini yerine getiren Ahmed Abdullah alırken ser oda olarak çalışan Murad Mehmed 14 akçe almaktadır. Ustalardan Sefer Abdullah, şakirdlerden Mehmed Bayram cemâatten ayrılmıştır. Ustalar arasında Bosnalı İbrahim bulunmaktadır. 24 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir¹⁰⁴.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde cemâatte 29 sanatkâr bulunmaktadır. Sanatkârlardan 24'ü usta olarak çalışırken 5'i ise şâkird olarak görev yapmaktadır. Bölükte 1626 reşen olduğu gibi iki ser bölük, bir kethüdâ bir tane de ser oda olarak görev yapan sanatkâr bulunmaktadır. Bu sanatkârlardan ser bölük ve kethüdâ görevleri yapan sanatkârlar aynı kişiler olup ser oda görevini yerine getiren usta değişmiştir. Bu usta 8 akçe ücret ile çalışan Receb Mehmed'dir¹⁰⁵.

3.3.15. Cemâat-i Şemşirgerân-ı Hâssa:

Şemşir, Farsça'da kılıç anlamına gelmekte olup şimşir şeklinde de kullanılırdı¹⁰⁶. Cemâat-i Şemşirgerân-ı Hâssa, saraya mensup olan görevliler için sanatsal değeri de yüksek olan kılıçları imâl eden bölüktür¹⁰⁷. Bu cemâat, 1558 Tarihli Ehl-i Hiref Defterinde *Cemâat-i Kılıççılar* olarak kaydedilmiştir. Ayrıca 1791 tarihli Ehl-i Hiref Defterinde ise cemâatin isminin yanına *kılıççı* şeklinde kayıt düşülmüştür¹⁰⁸. Kılıçların, düz, eğri, ince, kalın, dalgalı ve kamçı kılıç gibi çeşitleri bulunmaktadır. Kılıçlarına demir kısmına kılıç demiri veya kılıç namlusu adı veriliken tutulacak olan kısmına ise kabza veya balçak denilirdi. Hafif olması ile meşhur Osmanlı muharebe kılıçları genelde eğri olarak yapılmıştır¹⁰⁹.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Şemşirgerân-ı Hâssa'da 18 sanatkâr yer almaktadır. Bu sanatkârlardan 10'u usta olarak çalışırken 8'i şâkird olarak görev yapmaktadır. Nasuh Abdullah Ser bölük görevini 19 akçe ile yerine getirmektedir. En fazla ücreti 34 akçe ile Hüseyin Ali almaktadır. Ahmed Gürcü, Pervin? Diyarbekirî farklı memleketten gelen ustalardır¹¹⁰.

1035 H. Reşen / 1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli deftere göre cemâatte sanatkâr sayısı 24'e çıkmıştır. Ancak 1617-1618 tarihli defterde şâkird alt grubu bulunurken bu dönemde şâkird grubu bulunmamaktadır. 1626 reşende ser bölük sayısı ikiye çıkmış olup kethüdâ ve ser oda görevleri de bulunmaktadır. Mustafa Abdullah ve Osman Abdullah ser bölüklüğe, Hüseyin Ali kethüdâlığı, Davud Abdullah ser oda

¹⁰³ T SMA. D.10010. V. 6b.

¹⁰⁴ BOA. MAD. D.7444. s. 12.

¹⁰⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 44.

¹⁰⁶ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, s.336.

¹⁰⁷ Kalyoncu, "Ehl-i Hiref-i Hassa Teşkilâtının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi", s.286.

¹⁰⁸ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.77.

¹⁰⁹ Kazan, *XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, s.222.

¹¹⁰ T SMA. D.10010. V. 6b.

görevine, Bali Veli şâkirdlikten ustalığa yükselmiştir. Bölükte en fazla ücreti alan sanatkâr kethüdâ Hüseyin Ali olup 52,5 akçe ücret almıştır. Davud Abdullah ise ser oda görevini 26,5 akçe ile yerine getirmektedir. Ustaların ücret artışı şu şekilde gerçekleşmiştir. Mustafa Abdullah'ın ücreti 24,5 akçeden 33,5 akçeye, Hüseyin Ali'nin ücreti 34 akçeden 52,5 akçeye, Osman Abdullah'ın ücreti 23 akçeden 40 akçeye, Davud Abdullah'ın ücreti 4,5 akçeden 26 akçeye, Bali Veli'nin ücreti 3 akçeden 4 akçeye, Ahmed Gürcü'nün ücreti 9 akçeden 13,5 akçeye yükselmiştir. 20 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir. Bir sanatkâr yeni Müslüman olmuş Mehmed ismini almıştır. Gürcü Ahmed farklı memleketten gelen ustalardandır¹¹¹.

1035 H. Lezez/1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde de cemâatte görev yapan sanatkâr sayısı 24'tür. Ser bölük, kethüdâ, ser oda görevleri değişmemiş ve ücretleri de aynıdır. Bedros Diyarbekir, Mehmed Kastamonu adlı sanatkârların memleketleri belirtilmiştir. Bali Yorgi, Bali Zimmî adlı iki gayrimüslim sanatkâr yer almaktadır¹¹².

3.3.16. Cemâat-i Kârdgerân-ı Hâssa:

Kârd, Farsça'da bıçak anlamına gelmekte olup *kârdgerân* ise saray için bıçak imâl edenler anlamına gelen bir tabirdir¹¹³. Bu cemâat, 1558 Tarihli Ehl-i Hiref Defterinde *Cemâat-i Bıçakçılar* olarak kaydedilmiştir. Ayrıca 1791 tarihli Ehl-i Hiref Defterinde ise cemâatin isminin yanına *bıçakçı* şeklinde kayıt düşülmüştür¹¹⁴. Kanuni Sultan Süleyman'a kârdgerlerin hediyeleri arasında; bir hançer namlısı, yek pâre bıçak ve balık dişinden bıçak sapı, kızıl sandal saplı bıçak yer almaktadır¹¹⁵.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Kârdgerân-ı Hâssa'da 13'ü usta 10'u da şâkird olmak üzere 23 sanatkâr görev yapmaktadır. En fazla ücreti 41 akçe ile Yusuf Abdullah almıştır. Süleyman Bosna farklı memleketten gelen ustalardandır. Şâkirdler arasından bir sanatkâr yeni Müslüman olmuş olup Mehmed ismini almıştır¹¹⁶.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihine gelindiğinde cemâatte 16 sanatkâr yer almaktadır. Bu sanatkârlardan 13'ü usta iken 3 tanesi de şâkirdir. 1617-1618 tarihli defter ile kıyaslandığında sanatkâr sayısında belirgin bir azalma görülmektedir. Bu dönemde cemâatte ser bölük ve kethüdâ görevleri bulunmaktadır. Ramazan Abdullah ser bölüklüğe, Yusuf Abdullah kethüdâlığa, Mehmed Şems ise şâkirdlikten ustalığa yükselmiştir. Ramazan Abdullah 34 akçe ile ser bölük görevini yerine getirirken, 45 akçe ile cemâatte en fazla ücret alan Yusuf Abdullah kethüdâ görevini yerine getirmektedir. 10 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir. Sanatkârların ücret artışı şu şekildedir; Ramazan Abdullah'ın ücreti 29 akçeden 34 akçeye, Yusuf Abdullah'ın ücreti 41 akçeden 45 akçeye, Ali Nam'ın ücreti 2 akçeden 3 akçeye, Mehmed Ahmed'in ücreti 13,5 akçeden 24 akçeye, Mahmud Ahmed'in ücreti 5,5 akçeden 7 akçeye, Mehmed Mahmud'un ücreti 6,5 akçeden 7 akçeye, Mehmed Yusuf'un

¹¹¹ BOA. MAD. D.7444. s. 12-13.

¹¹² BOA. MAD. D.7444. s. 44.

¹¹³ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s. 201.

¹¹⁴ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.81.

¹¹⁵ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s.767-769; Uzunçarşılı, "Osmanlı Sarayı'nda Ehl-i Hiref (Sanatkârlar) Defterleri", s.65-68.

¹¹⁶ TSMA. D.10010. V. 6a.

ücreti 6,5 akçeden 8 akçeye yükselmiştir. İbrahim Nam, Süleyman Bosna adlı sanatkârlar görevini bırakmıştır¹¹⁷.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde de 13'ü usta 3'ü şâkird olmak üzere cemâatte 16 sanatkâr yer almaktadır. 1626 reşen tarihi ile karşılaştırıldığında bu dönemde sanatkârlar ve aldıkları ücretler değişmemiştir¹¹⁸.

3.3.17. Cemâat-i Bozdoğanyân-ı Hâssa:

Bozdoğan, gürzün Türkçe adı olup, silah icad edilmeden önce savaş âleti olarak kullanılmıştır¹¹⁹. Silah icad edilmeden önce savaşlarda kullanılan gürze, topuz ve şeşber denirdi¹²⁰. Gürzcülerin, Kanuni Sultan Süleyman'a bayramda takdim ettikleri hediyeler arasında bozdoğan ve çomak bulunmaktadır¹²¹.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Bozdoğanyân-ı Hâssa'da 7 sanatkâr bulunmaktadır. Cemâatin şâkird alt grubu bulunmamaktadır. En az sanatkâr bulunduran cemâatlerden biridir. Sanatkârlar arasında en fazla ücreti 10,5 akçe ile Murad Abdullah almıştır¹²².

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde sanatkâr sayısı 4'e düşmüştür. Şâkird grubu bulunmamaktadır. En fazla ücreti 10,5 akçe ile Cafer Abdullah almaktadır. Cemâatte yer alan sanatkârların hepsi sefere katılmıştır¹²³. 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde sanatkâr sayısında bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Aradan geçen üç ay içerisinde Hüseyin Abdullah'ın ücreti 6,5 akçeden 8 akçeye yükselmiştir¹²⁴.

3.3.18. Cemâat-i Niyâmgerân-ı Hâssa:

Farsça bir kelime olan niyâm; kılıç, hançer ve bıçak vb. âletlerin kabı anlamına gelmekte olup bu âletleri kabını yapanlara ise niyâmger adı verilir¹²⁵. Bu cemâat, 1558 Tarihli Ehl-i Hiref Defterinde *Cemâat-i Kincilar* olarak kaydedilmiştir. Ayrıca 1791 tarihli Ehl-i Hiref Defterinde ise cemâatin isminin yanına *kıncı* şeklinde kayıt düşülmüştür¹²⁶.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Niyâmgerân-ı Hâssa'da 7 sanatkâr yer almaktadır. Bu sanatkârlardan 5'i usta olarak çalışırken 2'si ise şâkird olarak görev yapmaktadır. Defterde en az sanatkâr bulunduran cemâatlerden birisidir. En fazla ücreti 20,5 akçe ile görev yapan ser bölük Ali Mustafa almaktadır¹²⁷.

¹¹⁷ BOA. MAD. D.7444. s.13.

¹¹⁸ BOA. MAD. D.7444. s.45.

¹¹⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.1, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s.241.

¹²⁰ Kazan, *XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, s.234.

¹²¹ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s.767,770.

¹²² TSMA. D.10010. V. 7b.

¹²³ BOA. MAD. D.7444. s.13.

¹²⁴ BOA. MAD. D.7444. s.45.

¹²⁵ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.701.

¹²⁶ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.79.

¹²⁷ TSMA. D.10010. V. 7b.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli deftere göre cemâatte 1617-1618 tarihli defterde olduğu gibi 7 sanatkâr bulunmaktadır. Çalışanlardan 5'i usta olarak görev yaparken, 2'si şâkird olarak hizmet vermektedir. Bu dönemde ser bölük görevi ortadan kalkmış olup en fazla ücreti 11,5 akçe ile Kasım Süleyman almıştır. Usta sanatkârların değiştiği görülmektedir. Cemâatte bulunan bütün sanatkârlar sefere katılmıştır¹²⁸. 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde de cemâatte 7 kişinin çalıştığı görülmektedir. Cemâatte görev alan ustalar ve aldıkları ücretlerde bir değişiklik bulunmamaktadır¹²⁹.

3.3.19. Cemâat-i Kemângerân-ı Hâssa:

Kemân, yay, kavis anlamına gelip kemânger ise yay yapan sanatkârlara verilen addır¹³⁰. Ok atmakta yetenekli olan kişilere ise kemânkeş adı verilir¹³¹. Bu cemâat, 1558 Tarihli Ehl-i Hiref Defterinde *Cemâat-i Yayıncılar* olarak kaydedilmiştir¹³². Yay yapımında ağaç, boynuz, sinir ve tutkal olmak üzere dört malzeme kullanılmıştır. Yay yapılırken ağaç olarak *akça ağaç* tercih edilirken boynuz olarak *öküz boynuzu*, sinir olarak öküzün ayak bileğinden diz kapağına kadar olan sinirler, tutkal olarak ise *çega tutkalı* ile *balık tutkalı* tercih edilmiştir¹³³. Kemângerlerin Kanuni Sultan Süleyman'a bayramda takdim ettikleri hediyeler arasında yay ve *gebre*¹³⁴ bulunmaktadır¹³⁵.

1027 H./1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Kemângerân-ı Hâssa'da 24'ü usta 15'i şâkird olmak üzere 39 sanatkâr yer almaktadır. Bu sanatkârlardan Hızır Abdullah 20 akçe ile ser bölük görevini, Hüseyin Abdullah 40 akçe ile kethüdâ görevini, Mustafa Murad 34 akçe ile ser oda görevini yerine getirmektedir. İki tane yeni Müslüman olmuş sanatkâr bulunmakta olup Mehmed ismi verilmiştir. Cemâatte en fazla ücreti 45 akçe ile Hüseyin Çavuş almıştır¹³⁶.

1035 H. Reşen/1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli deftere göre cemâatte 27'si usta 8'i şâkird olmak üzere 35 sanatkâr yer almaktadır. Cemâatte bu dönemde ser bölük sayısı ikiye çıkmıştır. 1617-1618 tarihinde ser bölük olan Hızır Abdullah ise görevi bırakmış olup usta olarak çalışan Mahmud Ferhad ve Murad Abdullah 34,5 akçe ile bu görevi yerine getirmiştir. Daha önce ser oda olarak çalışan Mustafa Murad 49,5 akçe ile kethüdâ görevini yerine getirmiştir. Ayrıca daha önce usta olarak çalışan Hüseyin Çavuş ser oda görevine yükselmiş olup 56 akçe ile cemâatte en fazla ücret alan sanatkâr olmuştur. Hüseyin Çavuş'un incelediğimiz dönemlerde en fazla ücreti alan sanatkâr olması cemâat içerisinde en güzel işleri yapan kişi olduğu göstermektedir. 25 sanatkârın seferde olduğu görülmektedir. 22 akçe ücret ile çalışan Mehmed Ali ustanın mücellid cemâatinden geldiği kaydedilmiştir. Sanatkârların ücret artışları şu şekildedir; Mahmud Ferhad'ın ücreti 29,5 akçeden 34,5 akçeye, Murad Abdullah'ın ücreti 20 akçeden 34,5

¹²⁸ BOA. MAD. D.7444. s.13-14.

¹²⁹ BOA. MAD. D.7444. s.45.

¹³⁰ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1997, s.505-506.

¹³¹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.239.

¹³² Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.83.

¹³³ Kazan, *XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, s.230.

¹³⁴ Gebre: At tımar edilirken kullanılan kıldan kese.

¹³⁵ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s. 766,769.

¹³⁶ TSMA. D.10010. V. 7b.

akçeye, Hüseyin Çavuş'un ücreti 45 akçeden 56 akçeye, Hızır Abdullah'ın ücreti 10 akçeden 15 akçeye, Hüseyin Ali'nin ücreti 10,5 akçeden 14,5 akçeye yükselmiştir¹³⁷.

1035 H. Lezez/1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde cemâatte 26'sı usta 8'i şâkird olmak üzere 34 sanatkâr yer almaktadır. Ser bölük, kethüdâ, ser oda görevlerini aynı sanatkârlar yerine getirmiştir. Bu görevliler arasından kethüdâ Mustafa Murad'ın ücreti 49,5 akçeden 50,5 akçeye çıkmıştır. Bu dönemde sefere giden tek sanatkâr Amasyalı Ali İbrahim adlı ustadır¹³⁸.

3.3.20. Cemâat-i Tîrgerân-ı Hâssa:

Tîr, Farsça'da ok anlamına gelmekte olup padişahlara ve de saray halkı için ok imal edenlere de *tîrgerân* adı verilir¹³⁹. Tîrgerlerin Kanuni Sultan Süleyman'a hediyeleri arasında; bir tutam kesme, bir arka kaşağı, bir bileklik ok, bir tutam hakkî, bir tutam kamış ok, bir tutam kamış kesme ok, bir tutam gümüş renkli kesme ok ve bir tutam kırmızı renkli ve siyah renkli kesme ok yer, bir kamış gez¹⁴⁰, bir tutam kırmızı renkli tomar ok yer almaktadır¹⁴¹.

1027 H. /1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Tîrgerân-ı Hâssa'da 24'ü usta, 8'i şâkird olmak üzere 32 sanatkâr bulunmaktadır. Cemâatte iki ser bölük ve bir kethüdâ yer almaktadır. Ser bölük olarak görev yapan Mustafa Hüseyin 49,5 akçe ile cemâatte en fazla ücret alan sanatkâr konumundadır. Diğer ser bölük Ahmed Haydar 10 akçe almakta iken kethüdâ olan Halil Abdullah 32,5 akçe ile görev yapmaktadır. Mustafa Süleyman adlı şâkirdin seferde olduğu görülmektedir. Haydar? Bosna, farklı memleketlerden gelen şâkirdlerdendir¹⁴².

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 19'u usta 5'i şâkird olmak üzere 24 sanatkâr bulunmaktadır. Görüldüğü üzere tîrger sayısında önemli bir azalma gözlenmektedir. Bu dönemde ser bölük sayısı ikiye çıkmış olup aynı zamanda bir de ser oda görevi verilmiştir. 1617-1618 tarihli defterde yer alan ser bölük ve kethüdâların görevi bıraktığı görülmektedir. Halil Abdullah 43 akçe ile ser bölük olarak çalışırken Bedri? Abdullah 39,5 akçe ile ser bölük görevini yerine getirmektedir. Bu iki sanatkâr bu dönemde Cemâate yeni dâhil olmuşlardır. Mustafa Şaban ustalıktan kethüdâlığına yükselmiş olup ücreti 20,5 akçeden 32,5 akçeye çıkmıştır. Mehmet Ahmet de ustalıktan ser oda görevine yükselmiş olup ücreti 7,5 akçeden 16 akçeye çıkmıştır. 18 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir. Ayrıca Mustafa Mehmed şâkirdlikten ustalığa yükselmiş 5,5 akçe olan ücreti 7 akçeye çıkmıştır¹⁴³.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde 18'i usta 5'i şâkird olmak üzere cemâatte 23 sanatkâr yer almaktadır. Sadece usta sayısında bir kişi azalmıştır. Ser bölük, kethüdâ, ser oda görevlerini aynı sanatkârlar aynı ücretle yerine getirmişlerdir¹⁴⁴.

¹³⁷ BOA. MAD. D.7444. s.14.

¹³⁸ BOA. MAD. D.7444. s.46.

¹³⁹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, s.507-508.

¹⁴⁰ Gez: Okun çileye takılan kertikli yeri

¹⁴¹ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s.766-769.

¹⁴² TSMA. D.10010. V. 7a-8b.

¹⁴³ BOA. MAD. D.7444. s.15.

¹⁴⁴ BOA. MAD. D.7444. s.47.

3.3.21. Cemâat-i Siperdûzân-ı Hâssa:

Siperdûzân, kalkan üretimi yapan sanatkârlara verilen ad olup 1558 tarihli defterde bölüğün ismi Cemâat-i Kalkancılar olarak geçmektedir. 1791 tarihli defterde ise bölüğün yanına siperci şeklinde şerh düşülmüştür¹⁴⁵.

1027 H. /1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Siperdûzân-ı Hâssa'da 8 sanatkâr yer almaktadır. Şâkird grubu bulunmayan cemâatte en fazla ücreti 25,5 akçe ile Musa Piri almaktadır¹⁴⁶.

1035 H. Reşen/1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 9 sanatkâr bulunmaktadır. Ser bölük görevi bu dönemde gelmiştir. Şâkird grubu bulunmayan cemâatte Musa Siperdûzân adlı sanatkâr ser bölük görevini yerine getirmiştir. En fazla ücreti 47 akçe ücret alan Ahmed Hüseyin almıştır. Rıdvan Abdullah, Ali İsmail, Süleyman Eyüb, Mustafa Ahmed adlı sanatkârların seferde olduğu görülmektedir. Yakub Eyüb adlı sanatkârın ücretine günlük 6 akçe zam yapıldığı anlaşılmaktadır¹⁴⁷.

1035 H. Lezez/ 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde de bu cemâatte 1626 Reşen tarihinde olduğu gibi 9 sanatkâr yer almaktadır. Ser bölük görevini yine aynı sanatkâr aynı ücretle yerine getirmiştir¹⁴⁸.

3.3.22. Cemâat-i Kazganyân-ı Hâssa:

Kazan imâl eden ustaların bulunduğu bölüktür¹⁴⁹. Kanuni Sultan Süleyman'a bayramda hediye edilen eserler arasında küçük gümüş tepsi, küçük gümüş üsküre, iki gümüş hokka, bakır tepsi, maşraba, ibrik yer almaktadır¹⁵⁰. Bu durum bu cemâat içerisinde görev alanların sadece kazan üretimi ile uğraşmayıp diğer mutfak eşyalarının da üretimini gerçekleştirdiğini göstermektedir.

1027 H./1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Kazganyân-ı Hâssa'da 34 sanatkâr yer almaktadır. Sanatkârlardan 16'sı usta olarak çalışırken 18'i şâkird olarak görev yapmaktadır. Görüldüğü üzere şâkird sayısı usta sayısından fazladır. Cemâatte iki adet kethüdâ görevi bulunmaktadır. Bunlardan kethüdâ görevini Mehmed Abdullah 22 akçe ile yürütürken Süleyman Abdullah 19,5 akçe ile yürütmektedir. Ustalar arasında en fazla ücreti 22 akçe ile Mehmed Abdullah alırken, şâkirdler arasında en fazla ücreti 8 akçe ile İbrahim Abdullah almaktadır. Şâkirdler arasında bir sanatkâr yeni Müslüman olmuş olup Hasib ismi verilmiştir¹⁵¹.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde deftere göre 21'i usta 4'ü şâkird olmak üzere 25 sanatkâr yer almaktadır. 1617-1618 tarihli defter ile kıyaslandığında şâkird sayısında ciddi düşüş yaşanmıştır. Cemâatte iki ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevi bulunmaktadır. Ser bölük ve ser oda görevleri bu dönemde cemâat

¹⁴⁵ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.88-89.

¹⁴⁶ TSMA. D.10010. V. 8b.

¹⁴⁷ BOA. MAD. D.7444. s.15.

¹⁴⁸ BOA. MAD. D.7444. s.47.

¹⁴⁹ Süleyman, *XVII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti'nde Saray Sanatkârları (TSMA d.1435 ve MAD 7443 Numaralı Defterlerin Değerlendirilmesi)*, s.34.

¹⁵⁰ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s.766-771.

¹⁵¹ TSMA. D.10010. V. 8b-8a.

içerisinde yerini almıştır. Ser bölük Süleyman Abdullah 33 akçe ücret almakta iken ser bölük Ahmed Musa 14,5 akçe ücret almaktadır. Kethüdâ Sefer Abdullah 25 akçe ücret ile çalışırken Ser oda Musa Hızır 16,5 akçe ile görev yapmaktadır. Bazı şâkirdler ustalığa yükselmiştir ücretlerinde de artış olduğu görülmektedir. Bunlar şu şekildedir; şâkirdlikten ustalığa yükselen Ahmed Mustafa'nın ücreti 3,5 akçeden 5,5 akçeye, aynı şekilde Ali Abdullah'ın ücreti 4,5 akçeden 6 akçeye, İbrahim Abdullah'ın ücreti 4 akçeden 5,5 akçeye, Diğer İbrahim Abdullah'ın ücreti 8 akçeden 9 akçeye, Ahmed İbrahim'in ücreti 3 akçeden 5 akçeye artış göstermiştir. 20 sanatkârın sefere çıktığı gözlenmektedir¹⁵².

1035 H. Lezez /1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde cemâatte 21'i usta 5'i şâkird olmak üzere 26 sanatkâr yer almaktadır. Aradan geçen üç ay içerisinde sadece şâkird sayısında bir artış olmuştur. Ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevlerini aynı sanatkârlar aynı ücretle yerine getirmiştir¹⁵³.

3.3.23. Cemâat-i Çilingirân-ı Hâssa:

Kilit ve anahtar bunlara benzeyen demirciliğin ince işlerini yapan sanatkâra *çilingir* denir¹⁵⁴. Çilingirlerin bulunduğu bölük ehl-i hiref defterlerinde Cemâat-ı Çilingirân-ı Hâssa olarak geçmektedir. Kanuni Sultan Süleyman'a bayramda hediye edilen eserler arasında; kilid, mum mikrazı, çanta demiri, gem, kûftlu gem, bulunmaktadır¹⁵⁵.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Çilingirân-ı Hâssa'da 24 sanatkâr yer almaktadır. Bu sanatkârlardan 15'i usta olarak görev yaparken 9'u ise şâkird olarak hizmet vermektedir. Ramazan Abdullah Ser bölük görevini 24,5 akçe alarak yerine getirmektedir. En yüksek maaş 34 akçe ile Mehmed Halil'e verilmiştir. Mehmed adlı ustanın memleketinin Konya olduğu belirtilmiştir. Şâkirdler arasından bir sanatkâr yeni Müslüman olmuş Mehmed ismini almıştır¹⁵⁶.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 20'si usta 7'si şâkird olmak üzere 27 sanatkâr yer almaktadır. Usta sayısında artış olurken şâkird sayısında azalma görülmektedir. Ser bölük görevini 31 akçe ile Ramazan Şaban yerine getirmektedir. 1617-1618 tarihinde 34 akçe ile en yüksek maaşı alan Mehmed Halil bu dönemde de 36,5 akçe ile en yüksek maaş alan sanatkâr konumundadır. Kocabaş adlı sanatkârın Konyalı, Mustafa'nın Edirneli, Derviş'in Bolulu olduğu kaydedilmiştir. 21 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir¹⁵⁷.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde cemâatte 17'si usta, 7'si şâkird olmak üzere 24 sanatkâr görev yapmaktadır. Usta sayısında 3 kişilik bir azalma meydana gelmiştir. Ser bölük görevini aynı sanatkâr aynı ücretle yerine getirmiştir. Derviş'in Bolulu, Mustafa'nın da Samsunlu olduğu

¹⁵² BOA. MAD. D.7444. s.16.

¹⁵³ BOA. MAD. D.7444. s.48.

¹⁵⁴ Şemseddin Sami, *Kamûs-ı Türkî*, s.515.

¹⁵⁵ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s.767-769.

¹⁵⁶ TSMA. D.10010. V. 8a.

¹⁵⁷ BOA. MAD. D.7444. s.16-17.

belirtilmiştir. Hızır Karagöz ve Mustafa adlı sanatkârların seferde oldukları kaydedilmiştir¹⁵⁸.

3.3.24. Cemâat-i Dimeşkgerân-ı Hâssa:

Dimişki, Şam şehrinde yapılan güzel kılıç ve bıçak vb. şeylere denilir¹⁵⁹. Bölük 1558 tarihli ehl-i hiref defterinde cemâat-i dimeşkiciler şeklinde geçmektedir. Günümüzde Şam işi olarak da adlandırılan tekniğe, Şam'da yapılan süslemeden dolayı bu isim verilmiştir¹⁶⁰.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Dimeşkgerân-ı Hâssa'da 7 sanatkâr yer almaktadır. Şâkird grubu bulunmamaktadır. En az sanatkâr bulunduran cemâatlerden biridir. Ser bölük ve kethüdâ görevleri bulunmaktadır. Ser bölük Mustafa Abdullah 7 akçe ücret almakta iken Kethüdâ Hüseyin Abdullah 7 akçe ücret almaktadır. En fazla ücreti 9,5 akçe ile Cafer Abdullah almaktadır¹⁶¹.

1035 H. Reşen / 1626 M. (Mart / Nisan / Mayıs / Haziran) tarihinde cemâatte yer alan sanatkâr sayısı 7'den 4'e düşmüştür. Şâkird grubu bulunmamaktadır. Bu dönemde Ser bölük görevi ikiye çıkmış olup kethüdâ görevi kaldırılmıştır. Hüseyin Abdullah 7 akçe ile kethüdâ görevini yerine getirirken ser bölüklüğe yükselerek 7,5 akçe ücret almaya başlamıştır. Diğer ser bölük Mustafa Abdullah ve Süleyman Mehmed'in seferde olduğu görülmektedir. Mehmed Nasuh'un ücreti 5,5 akçeden 7,5 akçeye çıkmıştır. Diğer cemâatlere kıyasla maaş ortalaması en az olan gruplardan birisidir¹⁶². 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde sanatkâr sayısında bir azalma ve ücret değişikliği görülmemektedir¹⁶³.

3.3.25. Cemâat-i Saztırâşân-ı Hâssa:

Saztırâşân, Cemâat-i saray erkânı için müzik âleti yapan sanatkârların bulunduğu bölüktür¹⁶⁴. Hassa saztırâşânları genellikle kanun, kemençe, çeng, ud, def gibi müzik âleti yapırlardı¹⁶⁵.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Saztırâşân-ı Hâssa'da 16 sanatkâr yer almakta olup şâkird grubu bulunmamaktadır. Ser bölük görevini 12 akçe ile Mustafa Abdullah yapmaktadır. Şâkird grubu bulunmayan cemâatte en fazla ücreti 19 akçe ile Derviş Mehmed almaktadır¹⁶⁶.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 15 sanatkâr görev yapmaktadır. Bu dönemde de şâkird grubu bulunmayan cemâatte Ser bölük görevini yine 12 akçe alan Mustafa Abdullah yerine getirmektedir. En fazla ücreti 29,5 akçe ile Derviş Mehmed almaktadır. 10 sanatkârın sefere gittiği görülmektedir¹⁶⁷.

¹⁵⁸ BOA. MAD. D.7444. s.48-49.

¹⁵⁹ Şemseddin Sâmî, *Kamûs-ı Türki*, s.619.

¹⁶⁰ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.93.

¹⁶¹ TSMA. D.10010. V. 9b.

¹⁶² BOA. MAD. D.7444. s.17.

¹⁶³ BOA. MAD. D.7444. s. 49.

¹⁶⁴ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.95.

¹⁶⁵ Kazan, *XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, s.240.

¹⁶⁶ TSMA. D.10010. V. 9b.

¹⁶⁷ BOA. MAD. D.7444. s.17.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde sanatkâr sayısında ve ücretlerde bir değişiklik olmamıştır¹⁶⁸.

3.3.26. Cemâat-i Neccârân-ı Hâssa:

Neccâr, marangoz anlamına gelmektedir. Cemâat-i Neccârân-ı Hâssa, mimari eserlerin kısımları ile Kur'an-ı Kerîm mahfazaları, rahleler, sandıklar vb. olmak üzere çeşitli ahşap el sanatı ürünlerini yapmakla sorumlu olan bölüktür¹⁶⁹. Bu cemâat, 1558 Tarihli Ehl-i Hiref Defterinde *Cemâat-i Dülgerler* olarak kaydedilmiştir. Ayrıca 1791 tarihli Ehl-i Hiref Defterinde ise cemâatin isminin yanına *dülger ve doğramacı* şeklinde kayıt düşülmüştür¹⁷⁰.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Neccârân-ı Hâssa'da 24 sanatkâr yer almakta olup şâkird grubu bulunmamaktadır. Cemâatte Ser bölük görevini 13,5 akçe ile çalışan Mustafa Hüseyin yapmaktadır. Bosnalı Süleyman Kethüdâ görevini 12 akçe ile Rıdvan Abdullah ser oda görevini 15 akçe ile yerine getirmektedir. En fazla ücreti 30 akçe ile Mehmed Hüsrev almıştır. İki sanatkâr yeni Müslüman olmuş olup bunlara Mehmed ve Ali ismi verilmiştir¹⁷¹.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli deftere göre cemâatte 25 usta yer almaktadır. Şâkird grubu olmayan cemâatte Kethüdâ ve Ser oda görevleri de bulunmamaktadır. Daha önce usta olarak çalışan Mehmed Hüsrev ser bölüklüğe yükselmiş olup maaşı 30 akçeden 30,5 akçeye çıkmıştır. Sanatkârlardan 23'ünün seferde olduğu görülmektedir. Murat ustanın Zimmî, Hüseyin'in Arnavud olduğu belirtilmiştir. Memleketleri kaydedilen sanatkârlar bulunmamaktadır. Bunlardan Mehmed ve Hasan Boluludur¹⁷².

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde de şâkird grubu bulunmayan cemâatte 25 usta bulunmamaktadır. En fazla ücreti 30,5 akçe alan Ser bölük Mehmed Hüsrev almıştır. Mehmed ve Hasan ustanın Bolulu olduğu kaydedilirken Ali Ustanın da Amasyalı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Amasyalı Ali ustanın vefat ettiği de belirtilmiştir¹⁷³.

3.3.27. Cemâat-i Câmgerân-ı Hâssa:

Osmanlı sarayının ve diğer binaların çeşitli desen ve renklerdeki camlarını yapan sanatkârlar buna ilaveten de cam fanus ile diğer cam eşyayı da yapmışlardır¹⁷⁴.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Câmgerân-ı Hâssa'da 2 sanatkâr yer almaktadır. En az sanatkâr bulunduran cemâatlerden biridir. Bu sanatkârlar 3,5 akçe ile çalışan Rıdvan Abdullah, 2 akçe ile çalışan Murad Seyyid'dir¹⁷⁵.

¹⁶⁸ BOA. MAD. D.7444. s.49.

¹⁶⁹ Kalyoncu, "Ehl-i Hiref-i Hassa Teşkilâtının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi", s.287.

¹⁷⁰ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.96.

¹⁷¹ TSMA. D.10010. V. 9b.

¹⁷² BOA. MAD. D.7444. s.18.

¹⁷³ BOA. MAD. D.7444. s.49-50.

¹⁷⁴ Kazan, *XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, s.252.

¹⁷⁵ TSMA. D.10010. V. 9a.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte yer alan sanatkâr sayısı 4'e yükselmiştir. 3,5 akçe ile çalışan Rıdvan Abdullah'ın maaşı 5,5 akçeye yükselmiştir. En fazla maaşı alan sanatkâr 8 akçe ile İbrahim Yusuf'tur. Rıdvan Abdullah ve Mustafa Yusuf adlı sanatkârların seferde olduğu görülmektedir. Osman camgir ve İbrahim Yusuf'un cemâatteki görevlerinden ayrıldığı görülmektedir¹⁷⁶.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde cemâatte sanatkâr sayısı 3'e düşmüştür. Cemâate müteferrika bölüğünden İbrahim Mehmed adlı sanatkâr dâhil edilmiştir¹⁷⁷.

3.3.28. Cemâat-i Harrâtîn-i Hâssa:

Harrât, çikrikçılar ve doğramacılar anlamına gelmektedir¹⁷⁸. Harrâtlar, ahşap malzemeyi çikrikten geçirip malzemeye çeşitli şekiller veren sanatkârlardır¹⁷⁹. Kanuni Sultan Süleyman'a harrâtların verdiği hediyeler arasında; balık dışından hokka, ağaç hokka, bir arka kaşağı, abanozdan dülbend ağacı, kalemdân ve âyine, abanozdan hokka, fil dışından kalemdan, fil dışından âyine, abanozdan tabak bulunmaktadır¹⁸⁰.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Harrâtîn-i Hâssa'da 15 sanatkâr yer almakta olup şâkird grubu bulunmamaktadır. Ser bölük Bayezid Abdullah 23 akçe ile çalışmakta iken cemâatte en fazla ücreti alan Kethüdâ Sefer Abdullah 29 akçe ile görevini yerine getirmektedir¹⁸¹.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde de cemâatte yer alan sanatkâr sayısı 15'dir. Kethüdâ olarak görev yapan Sefer Abdullah ser bölüklüğe yükselmiş olup maaşı 29 akçeden 45,5 akçeye çıkmıştır. Kethüdâ görevi ise verilmemiştir. 11 sanatkârın seferde olduğu görülmektedir¹⁸². 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde de sanatkâr sayısı 15'de kalmıştır. Ser bölük görevini aynı sanatkâr aynı ücretle yerine getirmiştir. Derviş Ali ustanın maaşı 5 akçeden 8,5 akçeye, Sefer Mahmud ustanın maaşı 5 akçeden 9 akçeye çıkmıştır. Bu durum aradan geçen üç aylık zaman zarfında ustaların işlerini çok daha iyi yerine getirmiş olduklarını ortaya koymaktadır¹⁸³.

3.3.29. Cemâat-i Mûzedûzân-ı Hâssa:

Mûze, Farsça'da çizme, düz ise dikmek anlamına gelmekte olup yani "mûzedûzân" tabiri saray erkânı için çizme yapan sanatkârlara verilen isimdir¹⁸⁴. Bu cemâat, 1558 Tarihli Ehl-i Hiref Defterinde *Cemâat-i Çizmeciler* şeklinde kaydedilmiştir. Ayrıca 1791 tarihli Ehl-i Hiref Defterinde ise cemâatin isminin yanına *çizmeci* şeklinde kayıt düşülmüştür¹⁸⁵. Kanuni Sultan Süleyman'a mûzedûzların verdiği hediyeler

¹⁷⁶ BOA. MAD. D.7444. s.18.

¹⁷⁷ BOA. MAD. D.7444. s.50.

¹⁷⁸ Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s.333.

¹⁷⁹ Kalyoncu, "Ehl-i Hiref-i Hassa Teşkilâtının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi", s.287.

¹⁸⁰ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s.767-769.

¹⁸¹ TSMA. D.10010. V. 9a.

¹⁸² BOA. MAD. D.7444. s.18.

¹⁸³ BOA. MAD. D.7444. s.50.

¹⁸⁴ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s.588.

¹⁸⁵ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.101.

arasında; edük, paşmak, çizme, pabuç, mest gibi eşyalar almaktadır¹⁸⁶. Görüldüğü üzere müzedûzlar sadece çizme değil edük, paşmak, pabuç, mest gibi ürünleri de dikmişlerdir.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa'da 38'i usta 31'i şâkird olmak üzere 69 sanatkâr yer almaktadır. Müzedûzân Cemâati sanatkâr sayısı bakımından zergerân ve cerrâhin cemâatlerinden sonra en fazla sanatkâr bulunduran cemâattir. Şâkird sayıları kıyaslandığında zergerân cemâati ile birlikte en fazla şâkird bulunduran cemâattir. Sanatkârların çok fazla olmasının sebebi günlük hayatta en fazla ihtiyaç duyulan çizme ve ayakkabının bu cemâat tarafından yapılması olabilir. En fazla ücreti vefat kaydı da düşülen Mehmed Abdullah 39,5 akçe ile almıştır. Yusuf Bosna, İbrahim Bosna, İbrahim Gürcü, Hasan Abdullah Bulgar, farklı memleketlerden gelen sanatkârlardandır. Şâkirdler arasında yer alan İbrahim'e Neccâr unvanı verildiği görülmektedir¹⁸⁷.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihin de cemâatte 44'ü usta 13'ü şâkird olmak üzere 57 sanatkâr bulunmaktadır. Usta sayısında artış olsa da şâkird sayısında ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Sanatkâr sayısı bakımından defterde en fazla sanatkâr bulunduran cemâatlerden biridir. Cemâatte iki ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevleri yer almaktadır. Ser bölük görevini 59 akçe ile en fazla ücreti alan Hasan Ferhad ve 33 akçe ücret alan Mehmed yerine getirmektedir. Kethüdâ Ali Mehmed 39,5 akçe alırken, ser oda Yusuf Süleyman 20 akçe ile çalışmaktadır. İbrahim Bosna, Yusuf Tırhala, Yusuf Bosna farklı memleketten gelen sanatkârlardandır. 45 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir. Müteferrika bölüğünden yer alan Baki veled-i Osman bu cemâate geçiş yapmıştır. Şâkirdlerden Hüdaverdi ve Mehmed Ali'ye müteveffa kaydı düşülmüştür. Ali Mehmed kethüdâlığına yükselmiş olup maaşı 29 akçeden 39,5 akçeye çıkmıştır. Yusuf Bosna'nın maaşı 5,5 akçeden 6 akçeye, İbrahim Bosna'nın maaşı 8 akçeden 16 akçeye, Sefer Osman ve Cafer Abdullah'ın maaşı 8 akçeden 10 akçeye yükselmiştir¹⁸⁸.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde cemâatte 44'ü usta 11'i şâkird olmak üzere 55 sanatkâr yer almaktadır. Şâkird sayısı 13 den 11 düştüğü görülmektedir. İncelemiş olduğumuz defterlerde şâkird sayısında düzenli bir düşüş yaşanmıştır. Ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevlerinde herhangi bir değişiklik olmamıştır¹⁸⁹.

3.3.30. Cemâat-i Debbâğın-i Hâssa:

Debbâğ; meşin, kösele yapmak için hayvan derilerini sepileyen¹⁹⁰ sanatkârlara denir¹⁹¹. Tabakhanelerde üretilen deriyi ehl-i hiref teşkilâtında görev alan çizmeciler, saray saraçları, kürkçüler, ciltçiler, kınıcılarının kullandıkları bilinmektedir¹⁹².

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Debbâğın-ı Hâssa'da 23'ü usta 6'sı şâkird olmak üzere 29 sanatkâr yer almaktadır. Ser bölük Ömer Ahmed 13 akçe ile

¹⁸⁶ Meriç, "Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları", s.766-769.

¹⁸⁷ TSMA. D.10010. V. 9a-10b.

¹⁸⁸ BOA. MAD. D.7444. s. 18.

¹⁸⁹ BOA. MAD. D.7444. s. 50-51.

¹⁹⁰ Sepi: Ham derinin, kürklerin terbiye edilip kullanılır duruma gelmesi için yapılan işlerin bütünü, tabaklık.

¹⁹¹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.1, s.408;Şemseddin Sâmî, *Kamûs-ı Türkî* s.602.

¹⁹² Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.104.

çalışmaktadır. En fazla ücreti 13,5 akçe ile Mehmed Mahmud almaktadır. Defterde maaş ortalaması düşük cemâatler arasında yer almaktadır¹⁹³.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 27 sanatkâr yer almaktadır. Bunlardan 24'ü usta olarak çalışırken 3'ü ise şâkird olarak görev yapmaktadır. Cematte ser bölük sayısı ikiye çıkmış olup kethüdâ ve ser oda görevleri de bulunmaktadır. Ömer Ahmed ser bölüklüğe devam ederken maaşı 13 akçeden 20 akçeye yükselmiştir. Diğer ser bölük Mehmed Ramazan 7,5 akçe ile görev yapmaktadır. Mehmed Mahmud ustalıktan kethüdâlîğe yükselmiş olup maaşı 13,5 akçeden 22 akçeye yükselerek cemâatte en fazla ücret alan sanatkâr konumuna gelmiştir. Halil Mehmed ser oda görevini 8,5 akçe ile yerine getirmektedir. İbrahim Maden şâkirdlikten ustalığa yükselmiş olup maaşı 4 akçeden 7,5 akçeye çıkmıştır. 25 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir¹⁹⁴.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde cemâatte iki usta azalarak 22'si usta 3'ü şâkird olmak üzere 25 sanatkâr yer almaktadır. Ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevleri aynı ustalar aynı ücretle yerine getirmişlerdir. 14 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir¹⁹⁵.

3.3.31. Cemâat-i Kemhâbâfân-ı Hâssa:

Kemhâ, bir çeşit ipekli kumaşa verilen isimdir. Kemhâbâfân ise kemhâ denilen kumaşı dokuyan sanatkârlara denirdi¹⁹⁶.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Kemhâbâfân-ı Hâssa'da 18'i usta 15'i şâkird olmak üzere 33 sanatkâr yer almaktadır. En fazla ücreti 43 akçe ile Osman Çerkes almaktadır. Mustafa Arnavud, Osman Çerkes, Yusuf Bosna, Ahmed Arab yabancı memleketten gelen ustalardandır. Mehmet Hasan, Mehmed Veli, Süleyman maaşlarını Hızır Ağa vasıtası ile almışlardır. Yeni Müslüman olmuş bir sanatkâr bulunmakta olup Ahmed ismini almıştır¹⁹⁷.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde 20'si usta 10'u şâkird olmak üzere 30 sanatkâr bulunmaktadır. Cemâatte bu dönemde iki ser bölük ve kethüdâ görevleri bulunmaktadır. Ser bölüklerden Osman Çerkes 53 akçe Hacı Mustafa Ali 10 akçe ile kethüdâ Hacı Hızır Mehmed 12 akçe ile görevini yerine getirmektedir. En fazla ücreti 53 akçe ile ustalıktan ser bölüklüğe yükselen Osman Çerkes almıştır. Bazı sanatkârlarda şâkirdlikten ustalığa yükselmiş olup ücretlerinde artış meydana gelmiştir. Bu sanatkârlardan sadece Müslim-i nev Ahmed'in ücreti aynı kalırken, Rıdvan Abdullah'ın ücreti 11,5 akçeden 14 akçeye, Süleyman'ın ücreti 2 akçeden 6 akçeye çıkmıştır. 14 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir. Şâkirdler arasında Yahudi bir sanatkâr yer almakta olup bu sanatkârın ücretinin 1 akçe artırılacağı belirtilmiştir. Ayrıca yeni Müslüman olmuş bir sanatkârda bulunmakta olup Hüseyin ismi verilmiştir. Hasan Çerkes ve Rıdvan Radova yabancı memleketlerden gelen ustalardandır. Halil'in Konyalı, Ahmed'in Bursalı, Mustafa'nın Amasyalı olduğu kaydedilmiştir. Ehl-i Hiref

¹⁹³ TSMA. D.10010. V. 10b-10a.

¹⁹⁴ BOA. MAD. D.7444. s. 19-20.

¹⁹⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 51-52.

¹⁹⁶ Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s.506.

¹⁹⁷ TSMA. D.10010. V.10a-11b.

Teşkilâtı'nda hazinedarbaşının dışında resmi işlerde reisü'l-küttabın da görevi bulunmaktadır. Ahmet ustaya hazinedarbaşının müdahale ettiği görülmektedir¹⁹⁸.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde 21'i usta 9'u şâkird olmak üzere 30 sanatkâr bulunmaktadır. Ser bölük, kethüdâ görevlerini aynı sanatkârlar yerine getirmiştir. Ahmed nam isimli usta bu dönemde müteferrika bölüğünden geçiş yapmıştır. 4 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir¹⁹⁹.

3.3.32. Cemâat-i Kadifebâfân-ı Hâssa:

Kadife, ipek, pamuk ve yünden imal edilen kumaş²⁰⁰ anlamına gelmekte olup Kadifebâfân bölüğü saray için kadife kumaş ihtiyacının karşılamıştır²⁰¹.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde Cemâat-i Kadifebâfân-ı Hâssa'da 1 sanatkâr yer almaktadır. Defterde Nakş-ı Bendân Cemâati ile beraber en az sanatkâr bulunduran bölüktür. Şâkird grubu da bulunmayan cemâatin tek ustası 21 akçe ile görev yapan İbrahim Abdullah'tır²⁰². 1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) ve 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihlerinde bu bölüğe rastlanmamıştır.

3.3.33. Cemâat-i Nakş-ı Bendân-ı Hâssa:

Kumaşların nakışlarını bağlayıp ipek teller aracılığıyla tezgâha hazırlayan kimse ve süslemeli dokuma sanatkârına *nakş-bend* adı verilir²⁰³.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre şâkird grubu bulunmayan Cemâat-i Nakş-ı Bendân-ı Hâssa'da 1 sanatkâr yer almaktadır. Defterde kadifebâfân cemâati ile birlikte en az sanatkâr bulunduran bölüktür. Cemâatin tek ustası Mehmed Cafer olup 16,5 akçe ile görevini yerine getirmiştir²⁰⁴.

1035 H. Reşen / 1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde de Cemâat-i Nakş-ı Bendân-ı Hâssa'da 1 sanatkâr bulunmakta olup şâkird grubu bulunmamaktadır. Deftere göre en az sanatkâr bulunduran cemâat konumundadır. 1617-1618 tarihinde görev yapan ustanın değiştiği görülmektedir. Seyyid usta nakşibendân unvanı ile 9 akçe almakta olup cemâate müteferrika bölüğünden geçmiştir²⁰⁵.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül)tarihine gelindiğinde de Cemâat-i Nakş-ı Bendân-ı Hâssa'da 1 sanatkârın görev aldığı görülmektedir. Cemâat bu tarihte de en az sanatkâr bulunduran cemâat olmaya devam etmiştir. Üç ay önce görev yapan sanatkârın bölüğü bırakmış olduğu görülmektedir. Cemâatin tek ustası 30 akçe ile görev yapan Hişam Hasan'dır²⁰⁶.

¹⁹⁸ BOA. MAD. D.7444. s. 20-21.

¹⁹⁹ BOA. MAD. D.7444. s. 52-53.

²⁰⁰ Şemseddin Sami, *Kamûs-ı Türkî*, s.1076.

²⁰¹ Kalyoncu, "Ehl-i Hiref-i Hassa Teşkilâtının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi", s.286.

²⁰² TSMA. D.10010. V. 11b.

²⁰³ Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s.803.

²⁰⁴ TSMA. D.10010. V. 11b.

²⁰⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 21.

²⁰⁶ BOA. MAD. D.7444. s. 53.

3.3.34. Cemâat-i Simkeşân-ı Hâssa:

Sırma çeken sanatkârlara *simkeş* adı verilir²⁰⁷. Cemâat-i Simkeşân-ı Hâssa, 1558 Tarihli Ehl-i Hiref Defterinde *Cemâat-i Sırmakeş* şeklinde kaydedilmiştir. Ayrıca 1791 tarihli Ehl-i Hiref Defterinde ise cemâatin isminin yanına *sırmakeş* şeklinde kayıt düşülmüştür²⁰⁸.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Simkeşân-ı Hâssa'da 17'si usta 16'sı şâkird olmak üzere 33 sanatkâr görev yapmaktadır. Cemâatte ser bölük ve ser oda görevleri bulunmakta olup en fazla ücreti 32,5 akçe ile ser bölük Mustafa Abdullah almaktadır. Hüseyin ustaya müzehhib unvanı verildiği görülmektedir. 2 tane gayri müslim şâkirdin görev yaptığı tespit edilmiştir²⁰⁹.

1035 H. Reşen / 1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihine gelindiğinde cemâatte 19'u usta 6'sı şâkird olmak üzere 25 sanatkâr çalışmaktadır. Şâkird sayısında düşüş yaşanmıştır. Cemâatte ser bölük sayısı ikiye çıkmış olup, ser oda görevi bulunmazken kethüdâ görevi ortaya çıkmıştır. Ser bölük görevlerini 34 akçe ücret ile Mustafa Abdullah ve ser odalıktan kethüdâlığa yükselen Ramazan Abdullah 25 akçe ile yerine getirmektedir. Aradan geçen 10 yıla yakın bir zamanda Ramazan Abdullah'ın çok iyi çalışarak ücreti 10 akçe arttırdığını görmekteyiz. Yusuf Mustafa ustalıktan kethüdâlığa yükselmiş olup maaşı 21 akçeden 25 akçeye, Mehmed Ahmed ise şâkirdlikten ustalığa yükselmiş, maaşı 2,5 akçeden 4,5 akçeye çıkmıştır. 16 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir. Kurt Som, Namuk, Evrenos adlı üç zimmî usta cemâatte görev yapmaktadır²¹⁰.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde reşen tarihinde olduğu gibi 19'u usta 6'sı şâkird olmak üzere 25 sanatkâr yer almaktadır. Ser bölük ve kethüdâ görevleri aynı sanatkârlar tarafından aynı ücretle yerine getirilmiştir. Diğer sanatkârlarda da herhangi bir değişiklik yaşanmamıştır²¹¹.

3.3.35. Cemâat-i Zerkûbân-ı Hâssa:

Altın tozu yapan ve altın döven sanatkârlara *zerkûb* adı verilir²¹².

1027 H. /1617-1618 M. tarihinde şâkird grubu bulunmayan Cemâat-i Zerkûbân-ı Hâssa'da 8 sanatkâr görev yapmaktadır. Bu sanatkârlardan en fazla ücreti 14 akçe ile Mehmed Mustafa almaktadır²¹³.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde şâkird grubu bulunmayan cemâatte sanatkâr sayısı 11'e yükselmiştir. 1617-1618 tarihli defterde yer almayan ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevleri bu dönemde bulunmaktadır. Ustalıktan ser bölüklüğe yükselen Mustafa Ahmed'in ücreti 9 akçeden 15 akçeye, Ahmed Receb'in ücreti 3 akçeden 8 akçeye çıkmıştır. Hüseyin Abdullah ustalıktan kethüdâlığa yükselmiş olup maaşı 3 akçeden 13 akçeye, ustalıktan ser oda görevine yükselen Yusuf Abdullah'ın

²⁰⁷ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, s.227.

²⁰⁸ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.109.

²⁰⁹ TSMA. D.10010. V. 11b-11a.

²¹⁰ BOA. MAD. D.7444. s. 21.

²¹¹ BOA. MAD. D.7444. s. 53.

²¹² Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, s.655.

²¹³ TSMA. D.10010. V. 11a.

maaşı 2 akçeden 7 akçeye çıkmıştır. Bu sanatkârların ücretlerindeki artıştan dolayı hünelerlerini daha iyi sergilediği söylenebilir. Cemâatte maaş ortalamasının düşük olduğu gözlenmektedir. 9 sanatkâr sefere katılmıştır²¹⁴. 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde de cemâatte 11 sanatkâr bulunmaktadır. Ser bölük ve kethüdâ ve ser oda görevlerini aynı sanatkârlar yerine getirmektedir. Aradan geçen üç aylık zaman içerisinde sanatkârlardan değişen bulunmamaktadır²¹⁵.

3.3.36. Cemâat-i Abâyıbâfân-ı Hâssa:

Abâ, yünden üretilen kaba kumaşa ve üstlüğe denir²¹⁶. Abâyıbâfân-ı Hassa, abâ dokuyanların oluşturduğu bölüktür²¹⁷.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre şâkird grubu bulunmayan Cemâat-i Abâyıbâfân-ı Hâssa'da 10 sanatkâr bulunmaktadır. Ser bölük görevini 9 akçe ile Ali Hızır yerine getirmektedir. En fazla ücreti 54 akçe ile Osman Ferhad almaktadır²¹⁸.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde şâkird grubu olmayan cemâatin sayısı 7'e düşmüştür. Bu tarihte ser bölük ikiye çıkmış, kethüdâ ve ser oda görevleri de bulunmaktadır. Ustalıktan ser bölüklüğe yükselen Osman Ferhad 59,5 akçe ile çalışmakta iken, ser bölük Ali Hızır 15 akçe ile görev yapmaktadır. Mehmed Osman ustalıktan kethüdâlığa yükselmiş olup maaşı 24 akçeden 32,5 akçeye çıkmıştır. Ser oda Durmuş Hasan 15 akçe ile görevini yerine getirmektedir. Mehmed Hüseyin'in maaşı 3 akçeden 7 akçeye çıkmıştır. Defterde yer alan cemâatler içerisinde en fazla ücreti alan sanatkâr 59,5 akçe ile Osman Ferhad'dır. Hasan Hüseyin ustanın cemâatten ayrıldığı belirtilmiştir. Mehmed Hüseyin ve İbrahim Abdullah'ın seferde olduğu görülmektedir²¹⁹.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde cemâatteki sanatkâr sayısı 6'ya düşmüştür. Hasan Hüseyin usta cemâatten ayrılmıştır. Ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevlerini aynı ustalar aynı ücretle yerine getirmektedir²²⁰.

3.3.37. Cemâat-i Câmeşûyân-ı Hâssa:

Câmeşûyân, Farsça câme (elbise) ve şûy (yıkayan) kelimelerinden oluşan câmeşûy'un çoğul hâli olup²²¹, Câmeşûyân-ı Hâssa Cemâati saraya ait çamaşırları yıkamakla sorumlu olan bölüktür. Cemâatin başında bir çamaşırcı başı ve idaresinde çamaşırcılar ile müteferrika olarak adlandırılan çamaşırcı hademeleri yer almaktadır. Çamaşırcılar arasında kadroların boş olması durumunda çamaşırcı şâkirdlerinden en kıdemlisi çamaşırcı olurdu²²². Topkapı Sarayı'nın çamaşırhaneşi şimşirlik tarafında

²¹⁴ BOA. MAD. D.7444. s. 21.

²¹⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 54.

²¹⁶ Şemseddin Sami, *Kamûs-ı Türkî*, 952.

²¹⁷ Bahattin Yaman-M. Sadık Akdemir, "1796 Tarihli Ehl-i Hiref Defterine Göre Osmanlı Saray Sanatkârları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.13, Isparta 2004, s.103; Kalyoncu, "Ehl-i Hiref-i Hassa Teşkilâtının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi", s.286.

²¹⁸ TSMA. D.10010. V. 11a.

²¹⁹ BOA. MAD. D.7444. s. 22.

²²⁰ BOA. MAD. D.7444. s. 54.

²²¹ Abdulkadir Özcan, "Câmeşûyân", *DİA*, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.46.

²²² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2014, s.443.

bodrum katında yer almakta olup çamaşırcı ustanın bulunduğu daire de bu bölgede bulunmaktaydı²²³.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Câmeşuyân-ı Hâssa'da 7'si usta 21'i şâkird olmak üzere 28 sanatkâr yer almaktadır. Görüldüğü üzere şâkird sayısı usta sayısının üç katı kadardır. Ali Ilgar 19,5 akçe ile ser bölük görevini yürütmektedir. Şâkirdler arasında yer alan Mustafa Hüseyin Kethüdâ görevini yerine getirmektedir. En fazla ücreti 20,5 akçe ile Mehmed Abdullah almaktadır. Cemâatte yabancı sanatkârlar dikkati çekmektedir. Cemâatte farklı memleketten gelen ustalar dikkat çekmektedir. Bunlar; Bali Murad Bosna, Mustafa Rum, Kerim Vardar, Mustafa Arnavud, Mustafa Rum'dur. Anadoludan gelen bazı sanatkârların memleketleri kaydedilmiştir. Bu sanatkârlardan Hasan, Ali, Kerim Mihaliçli, Hüseyin, Şaban, Mustafa Bolulu, Receb Ladikli, Hüseyin Konyalı, Ali Sivrihisarlı'dır. Bolu ve Mihaliç den gelen sanatkârların ağırlıkta olduğu görülmektedir²²⁴.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 13'ü usta 30'u şâkird olmak üzere 43 sanatkâr görev yapmaktadır. Sanatkâr sayısı 28'den 43'e çıkmıştır. Cemâatte iki ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevleri bulunmaktadır. Ustalıktan ser bölüklüğe yükselen Mustafa Abdullah'ın ücreti 20,5 akçeden 27 akçeye, Bosnalı Bali'nin ücreti 10 akçeden 15 akçeye çıkmıştır. Ayrıca ustalıktan kethüdâlığa yükselen Mihaliçli Hasan'ın ücreti 16 akçeden 22,5 akçeye, ustalıktan ser odalığa yükselen Rum Mustafa'nın ücreti 8,5 akçeden 12,5 akçeye çıkmıştır. Bu dönemde de yabancı memleketten gelen sanatkârların bölükteki sayıları dikkat çekmektedir. Bunlar; Mustafa Rum, Bosnalı Bali, Vardarlı Abdülkerim, Arnavudlu Mustafa, Vardarlı Ali, Lofçalı Hasan'dır. Anadoludan gelen bazı sanatkârların da memleketleri belirtilmiştir. Bu sanatkârlardan Kethüdâ Hasan, Ali, Kerim Mihaliçli, Hüseyin Konyalı, Hasan Amasyalı, Mustafa, Yahya, Bayram, Receb, Ramazan, Mahmud Bolulu, Ahmed Diyabekirli, İbrahim Akşehirli, Muharrem Balıkesirlidir. Sefere giden sanatkâr bulunmamaktadır²²⁵.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde 13'ü usta 29'u şâkird olmak üzere 42 sanatkâr bulunmaktadır. Sadece şâkirdlerin sayısının 1 kişilik azalma meydana gelmiştir. Ser bölük, kethüdâ ve ser oda görevlerini aynı ustalar aynı ücretle yerine getirmiştir²²⁶.

3.3.38. Cemâat-i Buhûrciyân-ı Hâssa:

Buhûr, özellikle dinî törenlerde güzel kokusu için yakılan ve etrafa koku yayan öd ağacı, amber, tütsü anlamına gelir²²⁷. Buhûrciyân Cemâati sarayın güzel koku ihtiyacını karşılayan bölüktür²²⁸.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre şâkird grubu bulunmayan Cemâat-i Buhûrciyân-ı Hâssa'da 6 sanatkâr görev yapmaktadır. En fazla ücreti 9 akçe ile Ser Bölük Murad almıştır. En az sanatkâr bulunduran cemâatlerden birisidir²²⁹.

²²³ Özcan, "Câmeşuyân", s.46.

²²⁴ TSMA. D.10010. V. 12b.

²²⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 22-23.

²²⁶ BOA. MAD. D.7444. s. 54-55.

²²⁷ İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul 2010, s.170.

²²⁸ Yaman -Akdemir, "1796 Tarihli Ehl-i Hiref Defterine Göre Osmanlı Saray Sanatkârları", s.103.

²²⁹ TSMA. D.10010. V. 12b.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 7 sanatkâr yer almakta olup şâkird grubu bulunmamaktadır. 1617-1618 tarihinde görev yapan sanatkârlardan sadece Şaban Abdi dışındaki sanatkârların değiştiği görülmektedir. Ser bölük görevini Belgradlı Hacı Aydın 25 akçe ile yerine getirmiştir. Abdi ustanın Çilingir unvanı bulunmakta olup 15 akçe ücret almaktadır. Hacı Aydın, Receb Abdullah, Şaban Abdi, Osman Mehmed, İskender Yusuf, Abdi Çilingir, Hızır İbrahim adlı ustalar sefere katılmıştır²³⁰.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde sanatkâr sayısı 7'den 8'e yükselmiştir. Müteferrika bölüğünden Siyavuş Abdullah usta bu dönemde cemâate yeni katılmıştır. Diğer sanatkârlarda değişiklik olmadan aynı ücretle görevlerine devam etmektedir²³¹.

3.3.39. Cemâat-i Kâşîgerân:

Kâşî, İran'ın Kâşan şehrinde yapılan bir çeşit çini anlamına gelmekte olup kâşîger ise çini yapan sanatkârlara verilen isimdir²³². Kâşîgerân Cemâati, sarayın çini ihtiyacı karşılamaktadır.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Kâşîgerân Cemâati'nde İbrahim Ahmed ve Abdullah Ali adlı iki sanatkâr 2 akçe ile görev yapmaktadır²³³. Defterde en az sanatkâr bulunduran bölüklerden birisidir. 1035 H.Reşen/ 1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) ve 1035 H. Lezez/ 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihli defterde bu cemâat bulunmamaktadır.

3.3.40. Cemâat-i Cerrâhîn-i Hâssa:

Yaraları tedâvi eden ve ameliyat icra eden tabibe, "cerrâh" adı verilir²³⁴. Osmanlı Devleti'nde tecrübe ve beceri getiren bir meslek dalı olduğu için cerrâhlık daha çok sanat erbabında sayılırdı. Sarayda Ehl-i Hiref Teşkilâtı'na bağlı olarak veya usta bir cerrâhın yanında babadan oğula geçen bir sanat şeklinde cerrâhlık öğrenilirdi. Cerrâhlar darüşşifâlarda, saraylarda, orduda veya dükkân denilen muayenhanelerde görev yaparlardı. Cerrahların yara ve çıban tedavisi, diş çekimi, kan alma, sünnet etme gibi belli başlı görevleri bulunmaktadır. Ayrıca saraya alınacak olan hadım ağalarının muayeneleri de cerrahların görevlerindendi. Bu cerrâhların amirine sercerrâhîn-i hâssa veya cerrâhbaşı adı verilirdi. Sarayda görev yapan cerrahlardan en yeteneklileri orduya gönderilirken dârüşşifâlara ise usta ve tecrübeli cerrâhlar tayin edilirdi²³⁵.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Cerrâhîn-i Hâssa'da 51'i usta 22'si şâkird olmak üzere 73 sanatkâr yer almaktadır. Deftere göre en fazla sanatkâr bulunduran cemâattir. Ser bölük görevini 13 akçe ile İskender Abdullah yerine getirmiştir. En fazla ücret 40 akçe ile Ali Kehhâl'e verilmiştir. 31,5 akçe alan Hacı Derviş Abdullah'a 2 akçe zam yapılmıştır. Zülfikar Abdullah Macar, Mehmed Belgrad yabancı

²³⁰ BOA. MAD. D.7444. s. 23.

²³¹ BOA. MAD. D.7444. s. 55.

²³² Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s.494.

²³³ TSMA. D.10010. V. 12a.

²³⁴ Şemseddin Sami, *Kamûs-ı Türkî*, s.472.

²³⁵ Nil Sarı, "Cerrâhlık", *Osmanlılarda Cerrâhlık Mesleği, DİA*, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.423.

memleketten gelen ustalardandır. Çıraklardan Hasib'in Konyalı olduğu belirtilmiştir. Bazı kişiler cerrah ve kehhâl (göz doktoru) unvanı almıştır. Cemâatte 16 adet cerrah bulunurken 6 tane de kehhâl yer almaktadır. Ayrıca Osman Cerrah ve Kehmâl Cafer'in hekimbaşı görevini yürüttüğü görülmektedir²³⁶.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte 42'si usta 3'ü şâkird olmak üzere 45 çalışan mevcuttur. Usta ve şâkird sayısı düşmesine rağmen en kalabalık cemâatlerden birisidir. En fazla maaşı 56 akçe ile Ser bölük Hacı Derviş almıştır. Bu dönemde cemâatte 3 kehhâl (göz doktoru) yer almakta olup 9 tane de cerrah bulunmaktadır. Yusuf Cerrah'ın bölüğe, müteferrika cemâatinden 17 cemaziyelevvel 1035 tarihinde geldiği görülmektedir. Hüseyin ustanında cemâatten ayrıldığı kaydedilmiştir. Kalender Cerrah'ın ve Haydar Abdullah'ın vefat ettiği belirtilmiştir. 8 usta sefere katılmıştır²³⁷.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde cemâatte 40'ı usta 3'ü şâkird olmak üzere 43 kişi görev yapmaktadır. İki usta azalmasının nedeni Kalender Cerrah ve Haydar Abdullah'ın vefat etmesidir. Ser Bölük görevini yürüten Hacı Derviş'in ücreti 56 akçeden 57 akçeye çıkmıştır. Cemâatte 8 cerrah ve 5 Kehmâl görev yapmaktadır²³⁸.

3.3.41. Cemâat-i Çerağciyân-ı Hâssa:

Topraktan veya madenden yapılan içine yağ konulup yan tarafında bulunan deliğe fitil takılarak yakmaya mahsus yağ kandillerine “çerağ” denir²³⁹. Cemâat-i Çerağciyân-ı Hâssa sarayın kandil ve kandil içerisine konulan fitil ihtiyacını karşılamaktan sorumluydu²⁴⁰. 1791 tarihli ehl-i hiref defterinde cemaatin yanına “mumcu” şeklinde bir açıklama düşülmüştür²⁴¹. Çerağcı Hasan'ın Kanuni Sultan Süleyman'a bir rûmi tûtiyâ²⁴² maşraba ve ayaklı tepsi hediye ettiği görülmektedir²⁴³.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre şâkird grubu bulunmayan Cemâat-i Çerağciyân-ı Hâssa'da 3 usta görev yapmaktadır. Defterde en az sanatkâr bulunduran cemâatlerdendir. Ser bölük görevini İsmail Abdullah 6 akçe ile yerine getirmektedir. En fazla ücreti 10,5 akçe ile çilingir unvanı verilen Abdi Çelebi almaktadır²⁴⁴.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde cemâatte sanatkâr sayısı 1 kişi azalarak 2'ye düşmüştür. Ser bölük İsmail Abdullah'ın ücreti 6 akçeden 6,5 akçeye çıkmış olup görevi devam etmektedir. Mahmud Fazlı ve ser bölük İsmail Abdullah'ın seferde olduğu görülmektedir²⁴⁵. 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde de sanatkâr sayısında ve sanatkârlar değişmemiş olup Ser bölük İsmail ve Mahmud Fazlı görev yapmaktadır²⁴⁶.

²³⁶ TSMA. D.10010. V. 12a-13b.

²³⁷ BOA. MAD. D.7444. s. 23-24.

²³⁸ BOA. MAD. D.7444. s. 55-56.

²³⁹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.1, s.351.

²⁴⁰ Bozcu, *Osmanlı Sarayında Sanatçı ve Zanaatçı Teşkilâtı Ehl-i Hiref*, s.77.

²⁴¹ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.120.

²⁴² Tûtiyâ: Çinko

²⁴³ Meriç, “Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları”, s.769.

²⁴⁴ TSMA. D.10010. V. 12a-13b.

²⁴⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 24.

²⁴⁶ BOA. MAD. D.7444. s. 56.

3.3.42. Cemâat-i Bûriyâbâfân-ı Hâssa:

Bûriyâ, Farsça'da hasır anlamına gelmekte olup "bûriyâbâf" ise hasır dokuyan kimse manasına gelir²⁴⁷.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre şâkird grubu bulunmayan Cemâat-i Bûriyâbâfân-ı Hâssa'da 4 sanatkâr görev yapmaktadır. En fazla ücreti 10 akçe ile Bafralı Hasan almıştır. Mehmed Hüseyin Tabbağ Ağa aracılığıyla yevmiyesini almıştır²⁴⁸.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde de sanatkâr sayısı 4 olup şâkird grubu bulunmamaktadır. Sanatkârların hepsi değişmiş olup en fazla ücreti 26 akçe ile Kayserili Hasan almaktadır. Cemâatte Kayserili Hasan, Ali, Mehmed adlı sanatkârlar dikkat çekmektedir. 4 sanatkârın da sefere katıldığı görülmektedir²⁴⁹. 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihine gelindiğinde sanatkâr sayısında bir değişiklik görülmemektedir. En fazla ücreti alan Kayserili Hasan ser bölüklüğe yükselmiştir²⁵⁰.

3.3.43. Cemâat-i Keştîgerân-ı Hâssa:

"Keştî" Farsça'da gemi, "keştîger" ise gemi yapan, gemi tamir eden kişi anlamına gelir²⁵¹. M. Zeki Pakalın bu kelimeyi "Küştiger" diye değerlendirip saraydaki marangozlar hakkında kullanılan bir tabir olarak açıklamıştır²⁵². Ehl-i Hiref Teşkilâtı içerisinde marangozluk görevini neccârân bölüğünün yerine getirdiği düşünüldüğünde *Cemâat-i Keştîgerân-ı Hâssa*'nın saray kayıkları ile ilgilenen marangozlar grubu olarak değerlendirmek daha uygun olacaktır²⁵³.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre şâkird grubu bulunmayan Cemâat-i Keştîgerân-ı Hâssa'da 12 sanatkâr yer almaktadır. Yevmiye ortalaması düşük olan cemâatte en fazla ücreti 6 akçe ile Ali Bayram almıştır²⁵⁴.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde de şâkird grubu bulunmayan cemâatte 9 sanatkâr görev yapmaktadır. En fazla ücreti 9,5 akçe ile Hasan Mahmud almıştır. Murad Keştîgir, Mustafa Mahmud ve Ali, Mehmed adlı ustalar sefere katılmıştır. Hakkında Reisül küttab tezkeresi de bulunan Mustafa Mahmud adlı sanatkârın görevi 1036 tarihinde bıraktığı görülmektedir²⁵⁵.

1035 H. Lezez /1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde sanatkâr sayısı 9'dan 8'e düşmüştür. Mustafa Mahmud dışındaki tüm sanatkârlar cemâatteki görevlerine devam etmekte olup en fazla ücreti 10 akçe ile Keştîgir Murad almaktadır²⁵⁶.

²⁴⁷ Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s.114; Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, s.172.

²⁴⁸ TSMA. D.10010. V. 13b.

²⁴⁹ BOA. MAD. D.7444. s. 24.

²⁵⁰ BOA. MAD. D.7444. s. 56.

²⁵¹ Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s.512.

²⁵² Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, s. 345.

²⁵³ Yaman, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, s.122.

²⁵⁴ TSMA. D.10010. V. 13b.

²⁵⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 25.

²⁵⁶ BOA. MAD. D.7444. s. 57.

3.3.44. Cemâat-i Müteferrika-ı ‘Atîk:

Müteferrika, hükümdarlarla vezirlerin maiyetinde bulunan bir tür hizmetli sınıfıdır²⁵⁷. Ehl-i hiref defterlerinde yer alan müteferrika Osmanlı kurumundaki müteferrika ile aynı anlamı içermeyip, müteferrik ile alakalıdır. Müteferrik kelimesi çeşitli, muhtelif anlamına gelmektedir²⁵⁸.

Ehl-i Hiref Teşkilâtı’na girecek olan sanatkâr adayları, ilk olarak Ehl-i Hiref Teşkilâtı’ndaki kadrolarda açık meydana gelince yetenekli olanlar şâkirdlikle işe başlardı. Şâkirdlikten işe başlayan sanatkârlara ibtidâ tezkiresi verilirdi. Yeteneklerini ispat edenler doğrudan mâhir oldukları sanatın cemâatine dâhil edilirdi. İşe alımlarda üstad çocuklarına öncelik verildiği dikkat çekmektedir. İşe alım sürecinde bir kısım sanatkâr Ehl-i Hiref Teşkilâtı’nda mevcut olan Müteferrika Cemâati’ne yerleştirilirdi. Müteferrika Cemâatine yerleştirilenler kabiliyetlerine uygun olarak birkaç sanat dalında yetenek kazanırdı. Müteferrikâ Cemâati’ndeki yer alan sanatkârlardan bazılarının maharetli olduğu sanata göre Ehl-i Hiref Teşkilâtı’nın diğer cemâatlerine geçişi sağlanırdı. Müteferrika Cemâatinden diğer cemâatlere geçiş yapan sanatkârların hem gittikleri cemâate hem de müteferrika cemaatindeki isimlerinin üzerine derkenar olarak kayıt düşülürdü²⁵⁹. Örneğin; ele aldığımız 7444 numaralı ehl-i hiref defterinde Müteferrika Cemâati’nde 9 akçe ile görev yapan Mehmed Ahmed aynı ücretle Mücellidân Cemâati’ne geçiş yapmıştır. Bu durumu şu ifadelerden anlamaktayız. Müteferrika Cemâatindeki İsmi’nin üstüne “Reft Mücellidân” (Mücellid Cemâatine Gitti) der kaydı düşülürken, Mücellidân Cemâatindeki isminin üzerine ise ‘An amed-i Müteferrika” (Müteferrika Cemâatinden Geldi) ibaresi ile sanatkârın durumu belirtilmiştir²⁶⁰.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre şâkird grubu bulunmayan Cemâat-i Müteferrika-ı ‘Atîk bölümünde 30 sanatkâr yer almaktadır. En fazla ücreti 30 akçe ile Musa veled-i Simon almaktadır. Şirban Yahudilerinden Stefan, 15 akçe ücret ile çalışmakta olup bu ücreti Hızır Ağa aracılığıyla almıştır. Ayrıca Gürcü Mustafa 3,5 akçelik yevmiye ile çalışmaktadır²⁶¹.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde şâkird grubu bulunmayan cemâatte sanatkâr sayısı 16’ya düşmüştür. En fazla ücreti alan Hüseyin Abdullah’ın ücreti 20 akçeden 23 akçeye çıkmıştır. En fazla ücreti 25,5 akçe ile Yusuf Abdullah almıştır. 10 sanatkâr sefere katılmıştır. Musa’nın Sapançalı olduğu, İbrahim’in ise Niğdeli olduğu belirtilmiştir²⁶². 1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül) tarihinde sanatkâr sayılarında ve ücretlerinde herhangi bir değişiklik olmayıp, 4 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir²⁶³.

²⁵⁷ Erhan Afyoncu, “Müteferrika”, *DİA*, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.183.

²⁵⁸ Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, s.897.

²⁵⁹ Kazan, “Topkapı Sarayı’nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri”, s.220.

²⁶⁰ BOA. MAD. D.7444. s.5, 26.

²⁶¹ TSMA. D.10010. V. 13b.

²⁶² BOA. MAD. D.7444. s. 25.

²⁶³ BOA. MAD. D.7444. s. 57.

3.3.45. Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd:

1027 H. / 1617-1618 M. tarihli deftere göre Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd bölümünde 32'si usta 1'i de şâkird olmak üzere 33 sanatkâr görev yapmaktadır. En fazla ücreti 16 akçe ile Mehmed Mustafa almaktadır. Ramazan Süleyman ücretini çilingirbaşı aracılığıyla almıştır. Arnavudlu Ali Abdullah Yabancı memlekette gelen ustalardandır. Konstantin Dimitri adında bir gayrimüslim usta da Müteferrika-i Cedîd Cemâatinde görev yapmaktadır²⁶⁴.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde şâkird grubu bulunmayan cemâatte 86 sanatkâr görev yapmaktadır. Sanatkâr sayısında yaklaşık üç kat artış olmuştur. En fazla ücreti 25 akçe ile Abdi Hüdaverdi almıştır. Cemâatte yer alan bazı ustaların meslekleri kaydedilmiştir. Bunlardan Hasan ve Abdullah'ın cerrah, Rıdvan ve Hüseyin kehhâl (göz doktoru), Mustafa Abdullah'ın müzehhib, Receb'in nakşibend olduğu görülmektedir. Ahmed Rus, Hacı Hüseyin Gürcü, Ahmed Abdullah Siroz, İbrahim Bosna yabancı memlekette gelen ustalardandır. 4 tane de gayrimüslim usta görev yapmaktadır. Ayrıca İsmail'in Amasyalı, Mehmed'in ise Kastamonulu olduğu belirtilmiştir. Receb Usta'nın nakşibendlikten, Mehmed Ahmed'in mücellidlikten, Baki veled-i Osman'ın Müteferrika-i Cedîd bölüklerinden ayrıldığı kaydedilmiştir. 26 sanatkârın sefere katıldığı görülmektedir²⁶⁵.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül)tarihine gelindiğinde sanatkâr sayısı 86'dan 99'a çıktığı görülmektedir. 1617-1618 tarihli defter ile kıyaslandığında 3 katından daha fazla bir artış olmuştur. En fazla ücreti yine 25 akçe ile Abdi Hüdaverdi almıştır. Bazı ustaların mesleği belirtilmiştir. Hasan, Abdullah cerrah, Rıdvan, Hüseyin, Mehmed'in kehhâl mesleğini icra ettiği görülmektedir. Hacı Hüseyin Gürcü, Ahmed Abdullah Siroz yabancı memlekette gelen ustalardandır. Cemâatte 6 gayrimüslim usta çalışmaktadır. Kara Ali ve Ahmed Mustafa'nın Manısalı, Mehmed'in Edirneli, Ahmed'in Ladikli olduğu belirtilmiştir. Siyavuş Abdullah'ın Buhûrcıyan, Ahmed ustanın Kemhâbâfân, Ahmed Abdullah'ın Mûzedûzân, İbrahim Mehmed'in camgerlik, görevlerinden ayrılmıştır. Ayrıca mesleği belli olmayan Evrenos Konstantin ve Mehmed Mustafa bölükten ayrılmıştır. Sanatkârlardan 8'i sefere katılmıştır²⁶⁶.

3.3.46. An Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd der-Silsile-i Cedîd:

İncelediğimiz defterlerden sadece 1027 H. / 1617-1618 M. tarihli defterde kayıtlı olan cemâatte 52 sanatkâr görev yapmaktadır. Maaş ortalaması düşük olan bölükte en fazla ücreti 19 akçe ile Piyale cerrah almaktadır. Sanatkârlardan Mehmed'in yeni Müslüman olduğu görülmektedir. Sanatkârlar arasında Cerrah Rıdvan ve Cerrah Süleyman'ın hekimbaşı olduğu belirtilmiştir. Bazı ustaların da mesleği belirtilmiştir. Bunlar arasında Osman Camger, Mehmed Ahmed Nakkâş, Ali Dimur Külâhdûz, Halil Abdullah Simkeş, Mehmed Derviş Harrât bulunmaktadır²⁶⁷.

²⁶⁴ TSMA. D.10010. V. 13b.

²⁶⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 25-26.

²⁶⁶ BOA. MAD. D.7444. s. 57-58.

²⁶⁷ TSMA. D.10010. V. 14b.

3.3.47. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hâssa:

Sarayın ve padişahların kürk, hil'at ve elbise dikimini gerçekleştiren iki sınıf terzi bulunmaktadır. Bunlardan biri Hayyâtîn-i Hâssa, diğeri ise Hayyâtîn-i Hil'at'dır²⁶⁸. Arşiv belgeleri ışığında Hayyâtîn-i Hâssa (Saray Terzileri) üç ana bölümden müteşekkildir. Bunlar genellikle 4-5 kişiden oluşan *İdareciler Bölümü* (Ser Hayyâtîn, Kethüdâ, İmam, Müezzin, Kayyim) ve bu idareci kadroya bağlı olan *beş bölükten oluşan Terziler Bölümü* ve içerisinde ipek ve iplik bükücüsü anlamına gelen, kıyafetler üzerinde çaprast²⁶⁹ düğme vb. süslemeleri yapan Gazzâzân; pamuk veya yünü tokmak ve yay ile kabartan kimse, pamuk atıcısı anlamına gelen Hallâclık mesleği ile ilgili sarayın yastık ve minder vb. mefruşat işlerini yapan Hallâcân; edik²⁷⁰ üretimini gerçekleştiren Edikyân; kumaşların üzerine motiflerin baskıları yapan Basmacıyân ve birbirlerinden farklı işleri yapan Müteferrika adı verilen terziler bölümüne yardım eden sınıftır²⁷¹.

İdareci kadroya bağlı olan beş bölüğe isim verilirken bölükte çalışan ser bölüğün ismi verilmiştir. Örneğin; Bölük-i Hüdaverdi Ser Bölük, Bölük-i Mehmed Ser Bölük vb. Ayrıca bu bölüklere bağlı olan şâkird grubu da bulunmaktadır²⁷².

Saray Terzileri hazinedarbaşına bağlıydı. Çalıştıkları yer ise Alay köşkü'nün karşısında bugün Devlet Güvenlik Mahkemesi, daha önceden Soğukçeşme Askeri Rüştiyesi olan binanın bulunduğu yerdeydi²⁷³.

Hayyâtîn-i Hâssa Cemâati, incelemiş olduğumuz defterlerden sadece Mad 7444 Numaralı Ehl-i Hiref Defterin'de yer almaktadır. Bu cemâat için diğer bölüklerden farklı bir başlık ve tarih konulmuştur. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hâssa bölümünün 1035 H. Masar / 1625 (Ekim-Kasım-Aralık) mevâcib²⁷⁴ kayıtları yer almaktadır. IV. Murad dönemine ait saray terzilerinin görevleri ve aldıkları ücret konusunda bilgi vermektedir.

Hayyâtîn-i Hâssa Cemâati'nde 5 idareci görev yapmaktadır. Bu idarecilerden Mehmed Ser-Hayyâtîn-i Hâssa, Ahmed Mehmed Kethüda, Ahmed Hızır İmam, Mehmed Müezzin, Hamza Mehmed Kayyim görevini yerine getirmektedir. Bu idareciler arasında en fazla ücreti 74 akçe ile Ser-Hayyât Mehmed ve Kethüdâ Ahmed Mehmed almaktadır²⁷⁵.

Hayyâtîn-i Hâssa Cemâati beş bölüğe ayrılmış olup bu bölüklere yardım eden beş bölük daha bulunmaktadır. Birinci bölük olan Hüdaverdi Ser Bölüğü'nde 19 terzi görev yaparken bu terzilerden ikisi şâkird olarak görev yapmaktadır. Bölükte en fazla ücreti 43

²⁶⁸ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilâtı*, s.444.

²⁶⁹ Çaprast: Her iki taraftan karşılıklı olarak gelen ince kumaş şeritleri ile iç kaftanın önünün kapatılmasına sağlayan örgüdür. Bkz: Mustafa Kurul, *17. Yüzyıl Osmanlı Hâssa Terzileri*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta 2012, s.42.

²⁷⁰ Edik: Yumuşak ve renkli sahtiyandan yapılan yarım konçlu lapçin, koncu kısa çizme, konçlu mest. Bkz. İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları İstanbul 2010, s.322.

²⁷¹ Mustafa Kurul, *17. Yüzyıl Osmanlı Hâssa Terzileri*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta 2012, s.42.

²⁷² BOA. MAD. D.7444. s. 68.

²⁷³ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lügati*, Kurtuba Kitap, İstanbul 2015, s.224.

²⁷⁴ Mevâcib: Maaş, aylık.

²⁷⁵ BOA. MAD. D.7444. s. 68.

akçe ile Osman Abdullah almaktadır. Ser bölük unvanını bölüğe adını veren Hüdaverdi den başka İbrahim Receb'in de kullandığı görülmektedir. İki terzinin yeni Müslüman olduğu görülür, Bunlar; 16,5 akçe ile görev yapan Ahmed ve 6 akçe ile çalışan Abdurrahim'dir²⁷⁶.

İkinci Bölük olan Mehmed Ser Bölüğü'nde 19 terzi görev yapmakta olup bunlardan 4 akçe ücret alan Mehmed Süleyman şâkird olarak çalışmaktadır. En fazla ücreti 29,5 akçe ile Yusuf Abdullah almaktadır. 25 akçe ücret ile çalışan Rıdvan'ın Eflaklı olduğu belirtilmiştir²⁷⁷.

Üçüncü bölük Hasan Ser Bölüğü olup 35 çalışanı bulunmaktadır. Bu çalışanlardan 5'i şâkird olarak görev yapmaktadır. Bölük çalışanları içerisinde Hasan'ın Eflaklı olduğu belirtilmektedir. En fazla ücreti 33,5 akçe ile Ser bölük Hasan almaktadır²⁷⁸.

Dördüncü bölük olan Mehmed Ser Bölüğü'nde 32 kişi görev yapmaktadır. Çalışanlardan 3'ü şâkird olarak görev yapmaktadır. En fazla ücreti 56,5 akçe ile Ser Bölük Mehmed almaktadır. Terzilerden Hasan'ın Bosnalı olduğu belirtilmiştir. Mehmed 24,5 akçe ile Ser Oda görevini yürütmektedir²⁷⁹.

Beşinci bölük Ahmed Ser Bölüğü'nde 22 çalışan bulunmaktadır. Bu bölükte görev alanlardan beş tanesi şâkird olarak görev yapmaktadır. Üç bölük çalışanın yeni Müslüman olduğu görülmektedir. Bunlar 12,5 akçe ile görev yapan Hasan, 19 akçe ücret alan Mehmed ve 4,5 akçe ile çalışan Hasan adlı terzilerdir. Bölükte en fazla ücreti 23 akçe ile Ser Bölük konumunda olan Ahmed almaktadır. 17 akçe ile Kethüdâ görevini ise Mahmud yerine getirmiştir²⁸⁰. Cemâat-i Hayyâtün-i Hâssa'ya ait açıklamasını yaptığımız beş bölüğün yanında bu beş bölüğe yardımcı olarak görev yapan Bölük-i Gazzâzân, Bölük-i Hallâcân, Bölük-i Basmacıyân, Cemâat-i Müteferrika adlı beş bölük daha bulunmaktadır.

Yardımcı bölüklerden Bölük-i Gazzâzân'da 3 kişi görev yapmaktadır. Bu çalışanlardan en fazla ücreti 17 akçe ile Mehmed Musa almaktadır. Bölük-i Hallâcân'da 6 kişi çalışmaktadır. Bu çalışanlardan en fazla ücreti alan 25 akçe alan İlyas Abdullah'tır. Bölük-i Edikyân'da 16 kişi görev yapmaktadır. Bu bölükte Abdulkadir Ser Edikyân görevini yürütmektedir. En fazla ücreti 36,5 akçe ile Hüseyin Ali almaktadır. Görüldüğü üzere ücretlendirme konusunda her zaman bölüğün başında yer alan çalışan en fazla ücreti almamıştır. Çalışanlardan ikisinin milliyeti ve nereli oluşuna dair bilgi verilmiştir. Abdi Davud'un Rus, Hasan'ın Eflaklı olduğu kaydedilmiştir. Yardımcı bölüklerden biri olan Bölük-i Basmacıyân'da 3 kişi görev yapmaktadır. Üç çalışana da unvan verilmiştir bunlar; Receb Ser Basmacı, Yusuf Basmacı, Mehmed Basmacı'dır. Cemâat-i Müteferrika bölümünde 25 kişi çalışmaktadır. Bu bölük çalışanlarından 5 kişinin seferde olduğu görülmektedir²⁸¹.

²⁷⁶ BOA. MAD. D.7444. s. 68.

²⁷⁷ BOA. MAD. D.7444. s. 68-69.

²⁷⁸ BOA. MAD. D.7444. s. 69.

²⁷⁹ BOA. MAD. D.7444. s. 70.

²⁸⁰ BOA. MAD. D.7444. s. 70-71.

²⁸¹ BOA. MAD. D.7444. s.71-72.

3.3.48. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at:

İncelemiş olduğumuz defterlerden MAD 7444 Numaralı Ehl-i Hiref Defteri'nde Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at'a ait 1035 H. Masar / 1625 (Ekim-Kasım-Aralık) tarihli mevâcib kayıtları yer almaktadır. Pâdişâh veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbiseye ve kaftana hil'at denilir²⁸². Osmanlı Devleti'nde padişah ve vezirlerin devlet erkânını ve memurlarını, yabancı elçileri ödüllendirmek için hediye olarak kaftan, kürk vb. süslü elbiselerden hil'at giydirmektedir²⁸³. Osmanlı Devleti'nde hil'at giydirme geleneği hânedanın meşruyetinin ve ona bağlılık duygusunun bir göstergesi olmasından dolayı çok önem verilmiştir. Devletin en kötü durumlarda olduğu dönemlerde bile kadîm hil'at giydirilme geleneği devam ettirilmiştir. Çeşitli devlet vazifesini yerine getirenlere, padişaha bağlılıklarını gösterenlere taltif etmek için hil'at giydirilirdi²⁸⁴. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at bölümü padişah ve devlet kademesinde yüksek mevkide görev yapanlara giydirilecek olan hil'at'ın dikilmesinden sorumluydu²⁸⁵. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at bölümünde 1035 H. Masar / 1625 (Ekim-Kasım-Aralık) tarihinde iki idareci görev yapmaktadır. Bunlardan Hasan 45 akçe ile Ser Hayyât olarak çalışırken Bâli 37 akçe ile Kethüdâ görevini yerine getirmektedir. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at 4 bölüğe ayrılmıştır. Birinci bölük olan Bölük-i Mehmed Ser Bölük te 30 çalışan bulunmaktadır. Bu bölükte bölüğe ismini veren Mehmet Ser bölük'ün dışında ser bölük olarak görev yapan iki kişi daha bulunmaktadır. Bunlar 9,5 akçe ile çalışan Mehmed Ser Bölük ve 10 akçe ücret alan Şaban Hasan Ser Bölük'tür. Bölükte en fazla ücreti 25 akçe ile Mehmed Ahmed almaktadır²⁸⁶.

İkinci Bölük olarak kaydedilen Bölük-i Yusuf Ser-Bölüğü'nde 37 kişi görev yapmaktadır. Bunlardan 4 tanesi şâkird olarak çalışmaktadır. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at'a bağlı bölükler içerisinde şâkird grubu bulunduran tek bölük Bölük-i Yusuf Ser Bölüğü'dür. Bölük içinde 27 akçe ile en fazla ücreti alan Yusuf Ser Bölük'tür. 13,5 akçe alan Hüseyin ve 7 akçe ile çalışan Mustafa ve Mehmed yeni Müslüman olmuştur. 2,5 akçe ücretle çalışan Bosnalı olan Ahmed müteferrika bölümünden Yusuf Ser Bölüğü'ne geçiş yapmıştır²⁸⁷.

Üçüncü bölük olan Bölük-i Ali Ser Bölüğü'nde 33 kişi çalışmaktadır. En fazla ücreti 43 akçe ile Ser Bölük olan Ali almaktadır. Dördüncü bölük Cemâat-i Mütferrika-ı Hâssa'da 28 kişi görev yapmaktadır²⁸⁸.

MAD 7444 numaralı Ehl-i Hiref Defteri'nde 1035 H. Masar/1625 (Ekim-Kasım-Aralık) tarihini içeren Cemâat-i Hayyâtîn-i Hâssa ve Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at isimli saray terzilerini kıyasladığımızda Hayyâtîn-i Hâssa Cemâati'nde görev yapan Ser Hayyâtîn, Kethüdâ, İmam, Müezzin, Kayyim unvanına sahip 5 kişi görev yapmakta iken Hil'at-i Hâssa Cemâati'nde sadece Ser Hayyât ve Kethüdâ görevlerini yerine getiren iki

²⁸² Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s.370.

²⁸³ Kurul, *17. Yüzyıl Osmanlı Hâssa Terzileri*, s.33-34.

²⁸⁴ Filiz Karaca, "Hil'at" (Osmanlılarda Hil'at), *DİA*, C.18, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.25; Kurul, *17. Yüzyıl Osmanlı Hâssa Terzileri*, s.34.

²⁸⁵ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilâtı*, s.444.

²⁸⁶ BOA. MAD. D.7444. s.74.

²⁸⁷ BOA. MAD. D.7444. s.74-75.

²⁸⁸ BOA. MAD. D.7444. s.76.

idareci bulunmaktadır. Cemâat-i Hayyâtîn-i Hâssa'da Terziler bölümünde 5 bölük yer alırken Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at'de 4 bölük yer almakta ve bu bölüklerden biri müteferrika adlı yardımcı bölükler grubuna girmektedir. Dolayısıyla Cemâat-i Hayyâtîn-i Hâssa'da bulunan Bölük-i Basmacıyân, Bölük-i Edikyân, Bölük-i Hallâcân, Bölük-i Gazzâzân adlı yardımcı bölükler Cemâat-i Hil'at-i Hâssa'da yer almamaktadır.

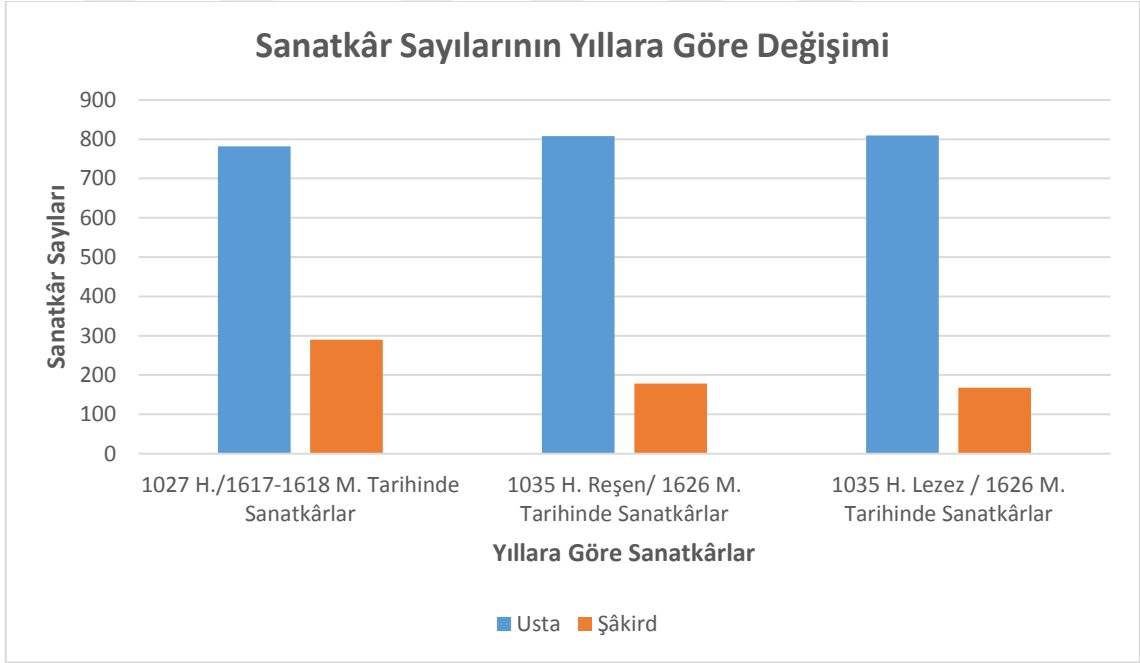

Tablo 3.1: Yıllara Göre Sanatkâr Sayıları

SANATKÂR GRUPLARI	1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		1035 H. Reşen / 1626 M. (Mart-Nisan- Mayıs-Haziran) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran - Temmuz-Ağustos- Eylül) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar	
	Usta	Şâkird	Usta	Şâkird	Usta	Şâkird
Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb	41	-	55	-	56	-
Cemâat-i Mücellidân	19	8	22	3	21	3
Cemâat-i Mürekkebciyân	-	-	4	-	4	-
Cemâat-i Külâhdûzân	24	17	25	5	24	5
Cemâat-i Zerdûzân	4	-	2	-	2	-
Cemâat-i Nakkâşan	42	19	27	21	26	19
Cemâat-i Gazzazân	28	9	34	7	34	7
Cemâat-i Zergerân	42	31	36	29	35	25
Cemâat-i Sorguciyân	7	-	8	-	7	-
Cemâat-i Hakkâkân	17	12	17	5	17	5
Cemâat-i Sikkekân	10	8	12	5	11	5
Cemâat-i Zerişâniyân	8	-	4	3	4	3
Cemâat-i Kündekârân	18	-	28	-	28	-
Cemâat-i Postîndûzân	19	6	25	6	24	5
Cemâat-i Şimşirgerân	10	8	24	-	24	-
Cemâat-i Kârdgerân	13	10	13	3	13	3

SANATKÂR GRUPLARI	1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan- Mayıs-Haziran) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran - Temmuz-Ağustos- Eylül) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar	
	Usta	Şâkird	Usta	Şâkird	Usta	Şâkird
Cemâat-i Bozdoğanyân	7	-	4	-	4	-
Cemâat-i Niyâmgerân	7	-	5	2	7	-
Cemâat-i Kemankârân	24	15	27	8	26	8
Cemâat-i Tîrgerân	24	8	19	5	18	5
Cemâat-i Siperdûzân	8	-	9	-	9	-
Cemâat-i Kazgâniyân	16	18	21	4	21	5
Cemâat-i Çilingirân	15	9	20	7	17	7
Cemâat-i Dimeşkerân	7	-	4	-	4	-
Cemâat-i Saztırâşân	16	-	15	-	15	-
Cemâat-i Neccârân	24	-	25	-	25	-
Cemâat-i Câmگیرân	2	-	4	-	3	-
Cemâat-i Harrâtîn	15	-	15	-	15	-
Cemâat-i Mûzedûzân	38	31	44	13	44	11
Cemâat-i Debbâğın	23	6	24	3	22	3
Cemâat-i Kemhâbafân	18	15	20	10	21	9
Cemâat-i Kadifebâfân	1	-	-	-	-	-
Cemâat-i Nakş-ı Bendân	1	-	1	-	1	-

SANATKÂR GRUPLARI	1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		1035 H. Reşen / 1626 M. (Mart-Nisan- Mayıs-Haziran) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran - Temmuz-Ağustos- Eylül) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar	
	Usta	Şâkird	Usta	Şâkird	Usta	Şâkird
Cemâat-i Simkeşân	17	16	19	6	19	6
Cemâat-i Zerkûbân	8	-	11	-	11	-
Cemâat-i Abâyibâfân	10	-	7	-	6	-
Cemâat-i Câmeşûyân	7	21	13	30	13	29
Cemâat-i Buhûrciyân	6	-	7	-	8	-
Cemâat-i Kâşîgerân	2	-				
Cemâat-i Cerrâhîn	51	22	42	3	40	3
Cemâat-i Çerağcıyân	3	-	2	-	2	2
Cemâat-i Bûriyâbâfân	4	-	4	-	4	-
Cemâat-i Keştîgerân	12	-	8	-	9	-
Cemâat-i Müteferrika-i 'Atîk	30	-	16	-	16	-
Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd	32	1	86	-	99	-
Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd Der-Silsile-i Cedîd	52	-	-	-	-	-
TOPLAM	782	290	808	178	809	168

Grafik 1: Sanatkâr Sayılarının Yıllara Göre Değişimi

Tablo 3.2 : Yıllara Göre Cemaatlerde Yer Alan Ser Bölük-Kethüdâ-Ser Oda Sayıları

Sanatkâr Grupları	1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Defterdeki Sanatkârlar			1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar			1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran /Temmuz/Ağustos /Eylül) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		
	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda
Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Mücellidân	2	1	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Mürekkebciyân	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Külâhdûzân	1	1	1	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Zerdûzân	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Nakkâşân ²⁸⁹	-	1	1	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Gazzazân	-	-	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Zergerân	-	-	1	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Sorguciyân	-	1	1	1	-	1	1	-	1
Cemâat-i Hakkâkân	2	-	-	1	1	-	1	1	1
Cemâat-i Sikkekân	1	-	-	1	1	-	1	1	-
Cemâat-i Zerişaniyân	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Kündekârân	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Cemâat-i Postîndûzân	1	1	1	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Şimşirgerân	1	-	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Kârdgerân	-	-	-	1	1	-	1	1	-

²⁸⁹ Cemaat-i Nakkâşân “Üstâd” şeklinde kayıt düşülmüştür.

Sanatkâr Grupları	1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Defterdeki Sanatkârlar			1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar			1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran /Temmuz/Ağustos /Eylül) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		
	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda
Cemâat-i Bozdoğan-yân	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Niyamgerân	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Kemankâran	1	1	1	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Tîrgerân	2	1	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Siperdûzân	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Kazgâniyân	-	2	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Çilingirân	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Dimeşkgerân	1	1	-	2	-	-	2	-	-
Cemâat-i Saztırâşân	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Neccârân	1	1	1	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Câmgirân	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Harrâtîn	1	1	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Mûzedûzân	-	-	-	1	-	-	2	1	1
Cemâat-i Debbâğîn	1	-	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Kemhabâfân	-	-	-	2	1	-	2	1	-
Cemâat-i Kadifebâfân	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Nakş-ı Bendân	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Simkeşân	1	-	1	2	1	-	2	1	-

Sanatkâr Grupları	1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Defterdeki Sanatkârlar			1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar			1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran /Temmuz/Ağustos /Eylül) Tarihli Defterdeki Sanatkârlar		
	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda	Ser bölük	Kethüdâ	Ser oda
Cemâat-i Zerkûbân	-	-	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Abâyibâfân	-	-	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Câmeşuyân	1	1	-	2	1	1	2	1	1
Cemâat-i Buhûrciyân	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Kâşîgerân	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Cerrâhîn	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Çerağcıyân	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Cemâat-i Bûriyâbâfân	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Cemâat-i Keştîgerân	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Mütferrika-i 'Atık	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Mütferrika-i Cedîd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cemâat-i Mütferrika-i Cedîd Der-Silsile-i Cedîd	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 1.3: 1035 H. Masar / 1625 M. (Ekim/Kasım/Aralık) Tarihinde Saray Terzilerinde Görev Alan İdareciler

Cemâat-i Hayyâtîn-i Hâssa Masar Sene 1035		
İdareciler	Görevi	Ücreti
Mehmed	Ser Hayyâtîn-i Hâssa	74
Ahmed Mehmed	Kethüdâ	74
Ahmed Hızır	El imam	12
Mehmed	El müezzîn	9
Hamza Mehmed	Kayyım	5

Tablo 3.4 : 1035 H. Masar / 1625 (Ekim/Kasım/Aralık)Tarihinde Saray Terzileri Bölükleri

Terziler Bölümü		
Bölük İsmi	Ser Bölüğün İsmi	Ücreti
Bölük-i Hüdaverdi Ser Bölük	Hüdaverdi	24,5
Bölük-i Mehmed Ser Bölük	Mehmed	29
Bölük-i Hasan Ser-Bölük	Hasan	33,5
Bölük-i Mehmed Ser Bölük	Mehmed	56,5
Bölük Ahmed Ser Bölük	Ahmed	23

Tablo 2: 1035 H. Masar / 1625 (Ekim/Kasım/Aralık) Tarihinde Saray Terzi Bölüklerine Yardımcı Gruplar

Terziler Bölümüne Yardımcı Bölükler		
Bölük İsmi	Ser Bölüğün İsmi	Ücreti
Bölük-i Gazzâzân	-	-
Bölük-i Hallâcân	-	-
Bölük-i Edikyân	Abdulkadir Ser-Edikyân	31
Bölük-i Basmacıyân	Receb Ser-Basmacı	12,5
Cemâat-i Müteferrika	-	-

Tablo 3: 1035 H. Masar / 1625 (Ekim/Kasım/Aralık) Tarihinde Cemâat-i Hil'at-i Hâssa'da Görev Alan İdareciler

Cemâat-i Hil'at-i Hâssa Masar Sene 1035		
İdareciler	Görevi	Ücreti
Hasan	Ser Hayyat	45
Bâli	Kethüdâ	37

Tablo 4: 1035 H. Masar / 1625 (Ekim/Kasım/Aralık) Tarihinde Cemâat-i Hil'at-i Hâssa'da Terziler Bölümü ve Müteferrika

Terziler Bölümü ve Yardımcı Bölük Müteferrikalar		
Bölük İsmi	Ser Bölüğün İsmi	Ücreti
Bölük-i Mehmed Ser Bölük	Mehmed	15,5
Bölük-i Yusuf Ser-Bölük	Yusuf	27
Bölük-i Ali Ser Bölük	Ali	43
Cemâat-i Müteferrika-ı Hâssa	-	-

Tablo 5 : 1027 H./ 1617-1618 M. Tarihinde Sanatkârların Şehir ve Milliyetleri

Sanatkâr Grupları	Gürcü	Arnadud	Bursa	Çerkes	Diyarbakir	Bosna	Konya	Bulgar	Arab	Mihaliç	Rum	Ladik	Bolu	Vardar	Sivrihisar	Macar	Belgrad	Bafra	Yahudi
Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb	1																		
Cemâat-i Mücellidân																			
Cemâat-i Mürekkebciyân																			
Cemâat-i Külâhdûzân		1																	
Cemâat-i Zerdûzân	1																		
Cemâat-i Nakkâşân		1	1																
Cemâat-i Gazzazân																			
Cemâat-i Zergerân	1			1															
Cemâat-i Sorguciyân																			
Cemâat-i Hakkâkân																			

Sanatkâr Grupları	Gürcü	Arnabud	Bursa	Çerkes	Diyarbakir	Bosna	Konya	Bulgar	Arab	Mihaliç	Rum	Ladik	Bolu	Vardar	Sivrihisar	Macar	Belgrad	Bafra	Yahudi
Cemâat-i Sikkekân																			
Cemâat-i Zernişâniyân																			
Cemâat-i Kündekârân																			
Cemâat-i Postîndûzân																			
Cemâat-i Şimşirgerân	1			1															
Cemâat-i Kârdgerân					1														
Cemâat-i Bozdoğanyân																			
Cemâat-i Niyâmgerân																			
Cemâat-i Kemankârân																			
Cemâat-i Tîrgerân					1														
Cemâat-i Siperdûzân																			
Cemâat-i Kazgâniyân																			

Sanatkâr Grupları	Gürcü	Arnabud	Bursa	Çerkes	Diyarbakir	Bosna	Konya	Bulgar	Arab	Mihaliç	Rum	Ladik	Bolu	Vardar	Sivrihisar	Macar	Belgrad	Bafra	Yahudi
Cemâat-i Çilingirân							1												
Cemâat-i Dimeşkgerân																			
Cemâat-i Saztırâşan																			
Cemâat-i Neccârân						1													
Cemâat-i Câmgirân																			
Cemâat-i Harrâtîn																			
Cemâat-i Mûzedûzân	1					2		1											
Cemâat-i Debbâğın																			
Cemâat-i Kemhâbâfân		1		1		1			1										
Cemâat-i Kadifebâfân																			
Cemâat-i Nakş-ı Bendân																			
Cemâat-i Simkeşân																			

Sanatkâr Grupları	Gürcü	Arnabud	Bursa	Çerkes	Diyarbakir	Bosna	Konya	Bulgar	Arab	Mihaliç	Rum	Ladik	Bolu	Vardar	Sivrihisar	Macar	Belgrad	Bafra	Yahudi
Cemâat-i Zerkûbân																			
Cemâat-i Abâyibâfân																			
Cemâat-i Câmeşûyân		1				1	1			3	2		3	1	1				
Cemâat-i Buhûrciyân																			
Cemâat-i Kâşîgerân																			
Cemâat-i Cerrâhîn							1									1	1		
Cemâat-i Çerağcıyân																			
Cemâat-i Bûriyâbâfân																		1	
Cemâat-i Keştîgerân																			
Cemâat-i Müteferrika-i 'Atîk	1																		1
Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd																			
Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd Der-Silsile-i Cedîd																			

Tablo 6: 1035 H. Reşen/ 1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) Tarihinde Sanatkârların Şehir ve Milliyetleri

Sanatkâr Grupları	Bosna	Amasya	Arnabud	Bursa	Kıbrıs	Gürcü	Hersek?	Varna	Diyarbakir	Bolu	Konya	Edirne	Zimmî	Tırhala	Radova	Mihaliç	Rum	Vardar	Akşehir	Balıkesiriye	Lofça	Belgrad	Kayseriye	Niğde	Sapanca	Yahudi	Manisa	Kastamonu	Rus	Siroz	
Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb	1	3																													
Cemâat-i Mücellidân																															
Cemâat-i Mürekkebciyân																															
Cemâat-i Külâhdûzân																															
Cemâat-i Zerdûzân																															
Cemâat-i Nakkâşân			1	1																											
Cemâat-i Kazzazan					1																										
Cemâat-i Zergerân				2		1	1																								
Cemâat-i Sorguciyân																															
Cemâat-i Hakkâkân																															

Sanatkâr Grupları	Bosna	Amasya	Arnabud	Bursa	Kıbrıs	Gürcü	Hersek?	Varna	Diyarbakir	Bolu	Konya	Edirne	Zimmî	Tırhala	Radova	Mihaliç	Rum	Vardar	Akşehir	Balıkesir	Lofça	Belgrad	Kayseriye	Niğde	Sapanca	Yahudi	Manisa	Kastamonu	Rus	Siroz
Cemâat-i Sikkekân																														
Cemâat-i Zernişâniyân								1																						
Cemâat-i Kündekârân	1																													
Cemâat-i Postîndüzân	1																													
Cemâat-i Şimşirgerân					1			1																						
Cemâat-i Kârdgerân																														
Cemâat-i Bozdoğanyân																														
Cemâat-i Niyâmgerân																														
Cemâat-i Kemankârân																														
Cemâat-i Tîrgerân	1	1																												
Cemâat-i Siperdüzân																														
Cemâat-i Kazgâniyân																														

Sanatkâr Grupları	Bosna	Amasya	Arnabud	Bursa	Kıbrıs	Gürcü	Hersek?	Varna	Diyarbakir	Bolu	Konya	Edirne	Zimmî	Tırhala	Radova	Mihaliç	Rum	Vardar	Akşehir	Balıkesiriye	Lofça	Belgrad	Kayseriye	Niğde	Sapanca	Yahudi	Manisa	Kastamonu	Rus	Siroz	
Cemâat-i Çilingirân										1	1	1																			
Cemâat-i Dimeşkgerân																															
Cemâat-i Saztırâşân																															
Cemâat-i Neccârân			1							2		1																			
Cemâat-i Câmgirân																															
Cemâat-i Harrâtîn																															
Cemâat-i Mûzedûzân	2													1																	
Cemâat-i Debbâğîn																															
Cemâat-i Kemhâbafân				1							1				1																
Cemâat-i Kadifebâfân																															
Cemâat-i Nakş-ı Bendân																															
Cemâat-i Simkeşân																															

Sanatkâr Grupları	Bosna	Amasya	Arnabud	Bursa	Kıbrıs	Gürcü	Hersek?	Varna	Diyarbakir	Bolu	Konya	Edirne	Zimmî	Tırhala	Radova	Mihaliç	Rum	Vardar	Akşehir	Balıkesir	Lofça	Belgrad	Kayseriye	Nigde	Sapanca	Yahudi	Manisa	Kastamonu	Rus	Siroz
Cemâat-i Zerkûbân																														
Cemâat-i Abâyibâfân																														
Cemâat-i Câmeşûyân	1	1	1						1	6	1					3		2	1	1	1									
Cemâat-i Buhûrciyân																						1								
Cemâat-i Kâşigerân																														
Cemâat-i Cerrâhîn																														
Cemâat-i Çerağcıyân																														
Cemâat-i Bûriyâbâfân																							3							
Cemâat-i Keştigerân																														
Cemâat-i Mütferrika-i 'Atık																								1	1					
Cemâat-i Mütferrika-i Cedîd						1																					1			
Cemâat-i Mütferrika-i Cedîd Der-Silsile-i Cedîd																														

4. DEFTERLERİN TRANSKRİPSİYONU

4.1. TSMA D. 10010 Nolu 1027 H. / 1617-1618 M. Tarihli Ehl-i Hiref Defteri

Defter Mevâcib-i Ehl-i Hiref an vacib masar Sene seba' ve İşrin ve elf

V. 2b An Cemâat-i Kâtiban-ı Kütüb-i Hâssa				
Mehmed	Mehmed	Mustafa	Hüseyin	Mehmed
Müfid	Katib	Memi	Rihzen	Ali
13	26	24	23	4,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
Derviş	İsmail	Haydar	Ali	Ebubekir
Abâdi	Abdullah	Gürcü	Abdullah	10
29	19	20	20	Resid be-hod
	Resid be-hod	Resid be-hod		
Hasan	Ahmet	Mehmed	Mehmed	Ahmed
Mahmud	Abdullah	Kasım	Mehmed	Hızır
7	26	26	4	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
Mehmed	Ahmed	Hacı	Mahmud	Mehmed
Hasib	Memi m.	Ömer	Seyyid	Buğra
10,5	15	6,5	2,5	6
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
Hasib	Mehmed	Diğer Mehmed	Fi Abdullah	Mustafa
Murad	Ahmed	Ahmed	Mehmed	Faik
27	3	6	13	13
	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Mehmed	Hasan	Hidayet	Şaban	Mehmed
Abdullah	Seyyid m.	Kâtib	Abdi	Abdi
10,5	6	10	13,5	13,5
		Resid be-hod	Resid be dest-i Efendi	Resid be dest-i Efendi
İbrahim	Yusuf	Hasan	Mehmed	Timur
Receb	Abdullah	İbrahim	Ahmed	Zülfikar
7,5	6,5	40	8	8
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-dest-i Hızır Ağa	Resid be-dest-i Hızır Ağa
Mustafa	Osman	Abdurrahman	Hasib	Hüseyin
Abdulgani	Mehmed	Şah	Ahmed	Ahmed
5	5	4,5	2	6
Resid be-hod	Resid be-hod			

Hüseyin	Halil			
Abdullah	Seyyid			
3	4,5			
Be-dest-i Recebü'l-hakir	Resid be-hod			
V. 2b An Cemâat-i Mücellidân				
Kara Mehmed	Mehmed	Ahmed	Ahmed	İsmail
Ser bölük	Cafer	Ser Bölük	Hasan	İbrahim
	Kethüdâ			
33	17	13,5	13,5	12
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	Mehmed	Abdi	Şehsuvar	Yusuf
Ahmed	Haydar	Ahmed	Abdullah	Mehmed
13	3,5	16	12,5	17,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Osman	Mehmed	Mehmed	İbrahim	Mehmed
Mustafa	Ali	Ahmed	Mustafa	Piyade?
4,5	22	16,5	24	5,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	Mehmed Mürekkebî	Mehmed	Mustafa	
Yadigâr	Mahmud	Abdi	Mehmed	
14,5	11,5	6,5	5	
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
V.2a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Ahmed	Kasım	Mirza	Muharrem	Ramazan
Yusuf	Yusuf	Veli	Hızır	Mürekkebî
2	3,5	4,5	3	2
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mustafa	Osman	Mustafa		
Hamdi	Yusuf	Ahmed		
3	3,5	3,5		
Resid be-hod	Resid be-hod			
V.2a An Cemâat-i Külâhdûzân				
Mehmed	Hüseyin	Mehmed	Mehmed	Haydar
Hüseyin	Hızır	Faik	Hızır	Abdullah
Ser Bölük	Kethüdâ		Ser oda	
31	21	13	24,5	12,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid ... ser bölük ve sefer kapucu
Yusuf	Hüseyin	Hasib	Mustafa	Ahmed

Abdullah	Abdullah	Abdullah	Hüseyin	Mirza
10	5	7,5	9	14,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mustafa	Sefer	Hızır	Hasan	Mehmed
Halil	Süleyman	Hasib	Abdullah	Nuri
7	11	7	7	6
		Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ali	Mustafa	Hüseyin	Hüseyin	Mehmed
Hüseyin	Muzaffer	Mehmed	Yusuf	Mahmud
7,5	12	3,5	5,5	5
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
Abdulkadir	Mehmed	Hüseyin	Hüseyin	
Durmuş	Ömer	Bu Veli	Nev Müslim	
4	9,5	5	5,5	
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
V.3b Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Ferhad	Halil	Derviş	Mehmed	Abdi
Abdullah	Mustafa	Külâhdûzân	Ahmed	Mehmed
5,5	4,5	7	6	4
Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Hüseyin	Mahmud	Mirza	İbrahim	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Durmuş	Mehmed	Abdullah
5,5	2,5	3	3	5,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Be-dest-i, ağayı mezbûrîn kıymet 487
Mehmed	Mehmed	Mustafa	Ahmed	Hüseyin
Arnabud	Halil	Mehmed	Bayram	Ali
2,5	5,5	3,5	2,5	2,5
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	Mehmed			
Kalender	Ali			
2,5	2			
	Resid be-hod			
V.3b An Cemâat-i Zerdûzân				
Mustafa	Mahmud	Osman	Yusuf	
Mehmed	Mehmed	Gürcü	Seyyid m.	
6	22	6,5	3	
Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod	
V.3b An Cemâat-i Nakkâşân				
Ali	Yusuf	Ahmed	Osman	Mehmed

Üstad	Kethüdâ	Abdullah	Abdullah	Ferhad
37	32	23,5	Ser Oda	13
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	25,5	Resid be-hod
			Resid be-hod	
Davud	Mehmed	Mehmed	Ahmed	Hasib
Sefer	Mustafa	Bursa	Hasib	Abdullah
11	13	11	15	20,5
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	Ahmed	Şaban	Ahmed	Mehmed
Ali	Mustafa	Arnabud	Cafer	Abdullah
11	11,5	17	9,5	8
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Yakup	Mahmud	Mehmed	Mehmed	Bayram
Süleyman	Receb	Hızır	Bin Kutlu	Ahmed
13,5	7	12	4	7
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Bekir	Mehmed	Hacı Veli	Ahmed	Ahmed
Seyyid m.	Ali	Ahmed	Osman	Yusuf
7	11	7,5	6,5	3,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ramazan	Mustafa	Mehmed	Rıdvan	Nasib
Suad	Müzehhib	Osman	Abdullah	Hızır
8,5	14,5	6,5	5	5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ali	Mehmed	Mustafa	Mehmed	Mahmud
Mustafa	Osman	Hızır	Mahmud	Sinan
6	8	12	8	4
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
Mustafa	Mehmed	Molla	Mustafa	Yusuf
Ahmed	Hacı	Emin	Mehmed m.	Abdullah
11,5	5	13	4,5	7,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	İbrahim			
Mustafa	Mehmed			
4	7			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V.3a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Abdi	Mehmed	Mehmed	İbrahim	Ramazan

Sinan	Mustafa Divane	Ramazan	Seyyid m.	Yunus
7,5	6,5	6	5	2,5
Resid be-hod	Resid be-hod			Resid be-hod
Yusuf	Ramazan	İbrahim	Mehmed	Mehmed
Abdullah	Ahmed	Mustafa	Mehmed	Mahmud
2,5	2	2	5	4
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Keyvan	Perviz	Mehmed	Murad	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Bekir	Abdullah	Ahmed
4	3	3	2	2
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
Fâkı	Ahmed	Nebi	Hasan bin	
Mehmed	Hüdaverdi	Davud	Seyyid m.	
2,5	Seyyid m.	2	5	
Resid be-hod	2	Resid be-hod	Resid be-hod	
	Resid be-hod			
V.3a An Cemâat-i Gazzazân				
Keyvan	Mehmed	Ahmed	Mustafa	Hüseyin
Abdullah	İsmail	Firus	Kasım	Abdullah
42	33,5	14,5	26,5	4
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Perviz	Rıdvan	Ömer	Mustafa	Mahmud
Abdullah	Firus	Birader-i Bekir	Bâli	Turgud
8	11	16	5	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Hacı	Mehmed	Cafer	Piyade	Hüseyin
Muharrem	Mirza	Abdullah	Abdullah	Hasib
9	5,5	13	4,5	7,5
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	Ali	Keyvan	Ali	Ahmed
Seyyid m.	Abdullah	Abdullah	Hasib	Abdullah
7	9	8,5	8,5	4,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ali	Ömer	Ali	Mustafa	Kasım
Seyfi	Abdullah	Abdullah	Süleyman	Abdullah
5	6,5	12	6	4,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Be-dest-i Kazzazbaşı				

Mahmud	Mehmed	Ahmed		
Mehmed	Seyfi	Abdullah		
6	5,5	7,5		
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod...Ağa		
V.4b Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hasib	Mehmed	Mehmed	Ali	Mehmed
Rüstem	İbrahim	Mustafa	Abdullah	Nev Müslim
3	3	4	3	5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V.4b An Cemâat-i Zergerân				
Mustafa	Hüseyin	Mahmud	Mehmed	
Yusuf	Abdullah	Mehmed	Pervane	
2	2	3	2	
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
V.4b An Cemâat-i Zergerân				
Cafer	Cafer	İlyas	Ahmed	Rıdvan
Abdullah	Abdullah	Derviş	Ser Oda	Abdullah
30	52,5	42	40	32
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V.4b An Cemâat-i Zergerân				
Derviş	Hacı Veli	Mustafa	Hüseyin	Keyvan
Abdullah	Mustafa	Canib	Mustafa	Abdullah
5	40	15	8	16
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V.4b An Cemâat-i Zergerân				
Hüseyin	Mehmed	Ramazan	Mustafa	Ramazan
Diğer	...	Davut	İlyas	Yunus
15,5	5	7	2	14
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V.4b An Cemâat-i Zergerân				
Mustafa	Hüseyin	Sefer	Hüseyin	Mustafa
Hüseyin	Mehmed	Abdullah	Ali	Yusuf
25	13	4	7	15
Resid be-hod				
V.4b An Cemâat-i Zergerân				
Mustafa	Süleyman	Ahmed	İsmail	İsmail
Hızır	Seyyid m.	Hüseyin	Mehmed	Hüseyin
10,5	13	4	4	5
			Resid be-hod	Resid be-hod
V.4b An Cemâat-i Zergerân				
Mehmed...	İbrahim	Yusuf	Nasib	Mehmed
Seyyid m.	Abdullah	Gürcü	Abdullah	Abdullah
13	8	11,5	6,5	5,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod Ağa-i ...

Halil	Arslan	Kutlu	Buldan	Mehmed
Ali	Kutlu	Arslan	Mehmed	Hamza
9	25,5	14,5	8,5	3,5
Resid be-hod	Resid be-dest şod		Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	Süleyman	Süleyman	Osman	Yusuf veled-i
Ahmed	Abdullah	İlyas	Abdullah	Mehmed
5	7	5,5	3	4
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
İbrahim	Mustafa			
Hüsrev	Nev Müslim			
4	4			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V.4a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mustafa	Hasib	Mehmed	Hasib
Hüseyin	Nev Müslim	Çerkes	Seyyid m.	Abdullah
4	4,5	4	6,5	4
Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Eyüb	Osman	Mustafa	Mustafa	Haydar
Turhan	Piyale	Şâkird	Müslim-i Nev	Abdullah
4	3,5	5,5	2	2
Resid be-hod Be dest-i ağayı mezbûrîn	Resid be-hod	Resid be-hod		
Kenan	Mustafa	Behram	Behram	Yusuf
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah
2	7	3	5	3,5
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
Mustafa	Abdurrahman	Mehmed	Mustafa	Hüseyin
Ahmet	Hasib	Mustafa	Nev Müslim	Abdullah
4,5	4	3,5	5,5	3
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	İsmail	Kosta	Mehmed	Mustafa
Mustafa	Mehmed	Durdu	İsmail	Yusuf
3	5	3,5	3	4
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Balizade	Durdu	Deli	Bu Deli	Sobacı
Asaf?	Deli	Dolu	Dolu	Bu Dolu
3,5	4	2,5	2,5	4,5
Resid be-hod	Resid be-hod			Resid be-hod

Kutlu				
Murad Deli				
9,5				
Resid be-hod				
V.4a Cemâat-i Sorguciyân				
Ali	Ali	Osman	Osman	Mustafa
Abdullah Kethüdâ Seyyid m.	Sorgucu	Ser Oda	Abdullah	Abdullah
17	12	12	6	2
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 5b An Cemâat-i Hakkâkân				
İbrahim	Bekir			
Çor Mehmed	...			
2	2			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 5b An Cemâat-i Hakkâkân				
Hasan	Ömer	Mehmed	Mustafa	Ali
Abdullah	...	Abdullah	Ahmed	...
Ser Bölük	11	Ser Bölük	51	6
20		10	Resid be-hod	
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 5b An Cemâat-i Hakkâkân				
Osman	Ferhad	Keyvan	Ahmed	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Seyyid m.	Abdullah
12	17,5	24	5,5	5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 5b An Cemâat-i Hakkâkân				
Halil	Mehmed	Mihal	Kosta	Kemal
Salih	Hüseyin	Anton	Manol	Yakud
8,5	2,5	26,5	7,5	7,5
Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 5b An Cemâat-i Hakkâkân				
Abdi	Mustafa			
Mehmed	Abdullah			
6	7			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 5b Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mehmed Müteveffa	Kenan	Yusuf	Keyvan
Murad	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah
2-5	4	5,5	10	4
Resid be-hod Be-dest-i Hakkâkânbaşı		Resid be-hod	Resid be-hod	
V. 5b Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Osman	Hüseyin	Behram	Yorgi	Todori
Mahmud	Hasib	Abdullah	Bâli	Veli

5	7,5	4	2	4
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Angeli	Konstantin			
Yorgi	Aleksi			
2	2			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 5b An Cemâat-i Sikkekân				
Behram	Yusuf	Ahmed	Mehmed	Hüseyin
İlyas Ser Bölük	Abdullah	Ali	Mustafa	Abdullah
14	17,5	26,5	9	4
Resid be-hod...	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod Be-Be-dest-i Yusuf...
Mehmed	Mustafa	Rami	Murad	Mubar
Behram	Hüseyin	Deli	Seyyid m.	Konstantin
8	4	29,5	13	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
V. 5a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mehmed	Yusuf	Diğer	Döngel
Seyyid m.	Mehmed	Abdullah	Ahmed	Konstantin
5	6	2,5	2,5	7
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
Yorgi Veled-i Abaki	Mehmed	Hasib		
	Yusuf	Mustafa		
2	5,5	5,5		
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 5a An Cemâat-i Zernişâniyân				
Yahya	Mehmed	İbrahim	Mehmed	Mehmed
Buldan?	Musa	Abdullah	Hüsrev	Kadri
37,5	25	3	3	6
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	Hasan	Hüseyin		
...	Ahmed	Ahmed		
2	2	2		
Resid be-hod				
V. 5a An Cemâat-i Kündekârân				
Ahmed	Mahmud	Musa	Yahya	Mustafa
Ali	Süleyman Kethüdâ	Bayram	Hasib	Piri
13	11,5	3	7	2,5
Müteveffa, Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod

Mehmed	Abdurrahman	Mehmed	Osman	Osman
Hamza	Cafer	Ramazan	Bayram	Süleyman
22	9	9	6	2
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Musa	Kalender	Murad	Ramazan	Hasib
Hızır	Ahmed	Ali	Timur	Kasım
7,5	9,5	2,5	4,5	4
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
Ahmed	Yahya	Mehmed		
Mehmed	Abdullah	Mehmed		
5,5	3	3		
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 6b An Cemâat-i Postîndûzân				
Perviz	Abdi	Ahmed	Hasan	Murad
Abdullah	Hızır	Abdullah	Abdullah	Mahmud
Ser Bölük	Kethüdâ	30	Ser Oda	7,5
31,5	19	Resid be-hod	14	Resid be-hod
Resid be-hod	Resid be-hod be-dest-i âli çavuş beraber vire.		Resid be-hod	
Gulam Yusuf Sultan	Mehmed	Şehvar	Sefer	Pervane
Seyyid m.	Haydar	Abdullah	Abdullah	Abdullah
7	11	11,5	6,5	11,5
Resid be-hod		Resid be- hod ²⁹⁰	Resid be-hod	Resid be-hod
Bayram	Mustafa	Himmet m.	Mehmed	Ali
Abdullah	Süleyman	Çelebi	Nev Müslim	Abdullah
14	7,5	7,5	8	5,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Rıdvan	Kenan	Nasib	Ali	
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	
6,5	6	7,5	7	
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
V. 6b Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Rıdvan	Mehmed	İbrahim	Hüseyin
Şâkird	Abdullah	Mustafa	Abdullah	Yusuf
3,5	5,5	4	3	6,5
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be- hod...

²⁹⁰ Mehmed Abdullah 10

Ahmed				
Abdi				
3				
Resid be-hod				
V. 6b Cemâat-i Şemşirgerân				
Nasuh	Mustafa	Abdi	Ahmed	Hüseyin
Abdullah	Abdullah	Seyyid	Gürcü	Ali
Ser Bölük	24,5	4	9	34
19	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Resid be-hod				
V. 6a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Osman	Mehmed	Davud	Pervin?	Mahmud
Abdullah	Osman	Abdullah	Diyarbakirî	Mehmed
23	5	4,5	7	5
	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
V. 6a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
İbrahim	Mehmed	İsmail	Mehmed	Bâli
Ali	Abdullah	Hüseyin	Hüseyin	Veli
6	7	2	3	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 6a Cemâat-i Kârdgerân				
Hasib	Bayram	Pervane		
Abdullah	Abdullah	Abdullah		
2	2	3		
		Resid be-hod Be-dest-i Ağayı maa Mezbûrîn		
V. 6a Cemâat-i Kârdgerân				
Ramazan	Yusuf	Mehmed	Hasib	Ali
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Nam
29	41	9	20	2,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 6a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mahmud	Ahmed	Yusuf	Mehmed
Ahmed	Ahmed	Abdullah	Abdullah	Mehmed
13,5	5,5	2	11,5	6
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
V. 6a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Ahmed	Mehmed	Mehmed		
Sefer	Abdülkerim	Cafer		
6	10,5	3,5		
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 6a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hüseyin	İbrahim	Mehmed	Süleyman	Mehmed
Pervane	Nam	Mahmud	Bosna	Yusuf
3,5	2,5	6,5	2	6,5

Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Mehmed	Hasib	Hüseyin	Mustafa	Mehmed m.
Şems	İskender	İskender	Abdullah	Nev Müslim
8	2,5	2	2	3
Resid be-hod			Resid be-hod	
V. 7b Cemâat-i Bozdoğanîân				
Murad	Nasib	Ahmed	İbrahim	Mehmed
Abdullah	Ahmed	Murad	Musa	Musa
10,5	6,5	3,5	4	3
	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Hüseyin	Mehmed			
Abdullah	Abdülkerim			
6	2,5			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 7b Cemâat-i Niyâmgerân				
Ali	Süleyman	Mehmed	Cafer	Yolcu
Mustafa	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Bâli
Ser Bölük	14	7	8,5	20
20,5	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Resid be-hod				
V. 7b Şâkirdân-ı M.				
Mehmed	Arslan			
Abdullah	Yolcu Seyyid m.			
6	2			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 7b Cemâat-i Kemankârân				
Hızır	Hüseyin	Mahmud	Mustafa	Ali
Abdullah	Abdullah	Ferhad	Murad	Mustafa
Ser bölük	Kethüdâ	29,5	Ser Oda	7
20	40	Resid be-hod	34	Resid be-hod
Resid be-hod Be-dest-i çavuş-ı sabık	Resid be-hod		Resid be-hod	
Hüseyin	Murad	Emrullah	Mustafa	Mehmed
Çavuş	Abdullah	Mustafa	Abdullah	Nev Müslim
45	20	8	13,5	12
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Hızır	Behram	İbrahim	Hüseyin	Süleyman
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Ali	Mehmed
10	6	11	10,5	9
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
İbrahim	Ömer	Mehmed	Bali	Nasuh

Seyyid m.	Bekir	Nev Müslim	Abdullah	Hızır
9,5	4,5	8	7,5	5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-dest-i... eski ...
Mustafa	Mahmud	Abdi	Ali	
Nasib	Ahmed	Yusuf	Hasib	
3,5	8	4	16	
Resid be-hod Tabbah-ı Hızır Ağa	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
V. 7a Şâkirdân-ı M.				
Yusuf	Hüseyin	Mehmed	Ahmed	Mehmed
Mehmed	Hasib	Receb	Hüseyin	Mustafa
8	2	6	3	2
				Resid be-hod
İbrahim	Mehmed	Osman	Yusuf	Mehmed
Hüsrev	Mustafa	Abdullah	Abdullah	Emrullah
3	2	5	10,5	2,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Hüseyin	Mehmed	Halil	Ali	Rıdvan
Yusuf	Muslu	Abdullah	Mustafa	Abdullah
2,5	3,5	2	2	2
Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 7a An Cemâat-i Tîrgerân				
Mustafa	Halil	Ahmed	Hasib	Ali
Hüseyin	Abdullah	Haydar	Hüseyin	İdris
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	5	7,5
49,5	32,5	16	Resid be-hod	Resid be-hod
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
Hasan	Ahmed	Hasan	Mustafa	Perviz
Abdullah	Ali	Abdullah	Şaban	Abdullah
7,5	9	4	20,5	22
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Hüseyin	Mahmud	İbrahim	Hüseyin	Kalender
Hasib	Ahmed	Halil	Behram	Mahmud
5	7,5	13	7	10
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mehmed	Mehmed	Sefer	Hüseyin	Hacı Ahmed
Mustafa	Evrenos	Aydın	Yusuf	İbrahim
12,5	12	11	6	5,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod

Sefer	İbrahim	Mustafa	Hüseyin	
Hüseyin	Ömer	Mehmed	Mehmed	
5	2	5,5	3	
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
V. 8b Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mustafa	Mustafa	Haydar	Mehmed	Ali
Süleyman	Halil	Bosna	Hızır	Ramazan
6	3	3,5	2,5	4,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
(Seferde)				
V. 8b An Cemâat-i Siperdûzân				
Ahmed	Mustafa	Ali		
Perviz	Mehmed	Nam		
3,5	2,5	3		
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 8b An Cemâat-i Siperdûzân				
Musa	Hasib	Mustafa	Yakub	Ahmed
Piri	İsmail	Abdullah	Eyüb	Hüseyin
25,5	6	7	11,5	14
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
V. 8b An Cemâat-i Siperdûzân				
Mehmed	Hasib	Abdullah		
İsmail	İsmail	Mustafa		
5	10	2		
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 8b An Cemâat-i Kazgânyân				
Mustafa	Mehmed	Süleyman	Mehmed	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah
16,5	Kethüdâ	Kethüdâ	15	14,5
	22	19,5	Resid be-hod	Resid be-hod
		Resid be-hod		Be-dest-i Ağay-ı mezburdur
V. 8b An Cemâat-i Kazgânyân				
Yusuf	Ahmed	Abdulkadir	Sefer	Ahmed
Piri	Nasuh	Hızır	Abdullah	Musa
12	8,5	9,5	11	7,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 8b An Cemâat-i Kazgânyân				
Mustafa	Musa	Hüseyin	Mustafa	İbrahim
Durud	Hızır	Abdullah	Abdullah	Ahmed
9	3	5	4,5	5
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	
V. 8b An Cemâat-i Kazgânyân				
Ali				
Abdullah				
7				
Resid be-hod				

V. 8a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
İbrahim	Bekir	Şaban	İbrahim	İbrahim
Abdullah	Mahmud	Kasım	Mustafa	Abdullah
8	4,5	6	7,5	4
Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 8a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Ali	Ahmed	Ahmed	Hasib	Seyda m.
Abdullah	Mustafa	İbrahim	Nev Müslim	Abdullah
4,5	3,5	3	4,5	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
V. 8a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hasan	Kamil	Mustafa	Mustafa	İbrahim
Davud	Kara	Musa	Seyfi	Veled-i Kul
5	3	2,5	2,5	2,5
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 8a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Abdi	Ahmed	İsmail		
Süleyman	Mehmed	Seydi		
2,5	3	3		
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 8a An Cemâat-i Çilingirân				
Ramazan	Osman	Mehmed	Nasib	Abdi
Abdullah	Çilingir Bölükbaşı	Halil	Hüseyin	Süleyman
Ser Bölük	6,5	34	6	5,5
24,5	Resid be-hod	Be-dest-i Bölükbaşı	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 8a An Cemâat-i Çilingirân				
Mehmed	Ahmed	Mahmud	Ahmed	Hüseyin
Hüseyin	Rıdvan	Hüseyin	Hüseyin	Behram
2,5	4	4,5	4	9,5
	Resid be-hod be-dest-i Sinan	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 8a An Cemâat-i Çilingirân				
Mehmed	Hasib	Ahmed	Mehmed	Abdurrahman
Konya	Abdullah	Mehmed	Ali	Seyyid m.
2,5	5	3,5	2,5	8
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
V. 8a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mustafa	Osman	Mehmed	Mehmed	Mustafa
Hüseyin	Hamza	Mustafa	Müslim-i Nev	Seydi
2	3	5,5	2	5
	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 8a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mehmed	Süleyman	Ferhad?	
Süleyman	Ahmed	Sinan	Deli	
4	2	2	2	

Resid be-hod		Resid be-hod		
V.9b An Cemâat-i Dimeşkgerân				
Mustafa	Hüseyin	Cafer	Süleyman	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Mehmed	Yahya
Ser bölük	Kethüdâ	9,5	4	2
7	7	Resid be-hod	Resid be-hod	
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 9b An Cemâat-i Saztırâşân				
Mustafa	Murad	Cafer	Bayezid	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Ali	Ali
Ser Bölük	4,5	5	4,5	3
12	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Resid be-hod				
Mehmed	Mehmed	Ramazan	Derviş	Hasan
Hızır	Mustafa	Nam	Mehmed	Abdullah
2	3	2	19	10
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Rıdvan	Mehmed	Hüseyin	Mehmed	Mustafa
Abdullah	Sefer	Bülbülü	Ahmed	Ahmed
3	7	11	4	5
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
İbrahim				
Perviz				
4				
Resid be-hod				
V.9b An Cemâat-i Neccârân				
Mehmed	Süleyman	Mustafa	Rıdvan	Mehmed
Hüsrev	Bosna Kethüdâ	Hüseyin	Abdullah	Nev Müslim
30	12	Ser Bölük	Ser Oda	3
Resid be-hod	Resid be-hod	13,5	15	Resid be-hod
		Resid be-hod	Resid be-hod	
Haydar	Mehmed	Dilaver	Ömer	Abdi
Ali	Yunus	Abdullah	Mehmed	Yunus
8	11	10	7	6,5
Resid Be-dest- i Ağayı mezbûrîn	Resid be-hod Bezzaz..Hoca	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod

Mahmud	Osman	Mustafa	İbrahim	Ali
Mehmed	Mehmed	Piyale	Abdullah	Nev Müslim
6	6	4,5	16,5	5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Mustafa	Hüseyin	Mehmed	Şaban	Mehmed
Mehmed	Abdullah	Dilaver	Rıdvan	Süleyman
5,5	6	4,5	3	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ali	Ali	Ali	Ali	
Şâkird	Abdullah	Abdullah	Şaban	
7,5	5	5	9,5	
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 9a An Cemâat-i Câmgerân				
Rıdvan	Murad			
Abdullah	Seyyid m.			
3,5	2			
V. 9a An Cemâat-i Harrâtîn				
Bayezid	Sefer	Perviz	Derviş	Hüseyin
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Emrullah	Hasib
Ser Bölük	Kethüdâ	4	19	11,5
23	29	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Resid be-hod Be-dest-i kethüdâ-i mezbûrîn	Resid be-hod			
Halil	İsa	Mustafa	Mehmed	Derviş
Mehmed	Abdullah	Abdullah	Sefer	Ali
4	11	8,5	7	4
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mustafa	Mustafa	Sefer	Hüseyin	Ali
Derviş	Mehmed	Mahmud	İbrahim	Mehmed
6	3,5	3	4	2
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 9a An Cemâat-i Mûzedûzân				
Mehmed	Hasib	Kasım	Ali	Keyvan
Abdullah	Ferhad	Abdullah	Mehmed	Abdullah
39,5	39	39	29	5
Resid be-hod Müteveffa	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ali	Hızır	Davud	Budak	Cafer
Ferhad	Ali	Abdullah	Abdullah	Süleyman
10,5	6	5	16	3,5
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	

Yusuf	Süleyman	Ali	Mustafa	Mahmud
...	Mehmed	Mustafa	Musa	Abdullah
10	5	9,5	10,5	5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod Kosta	Resid be-hod
Keyvan	Diğer	Diğer	Ali	Yusuf
Abdullah	Mehmed	Mustafa	Kılıç	Bosna
2,5	20,5	19	19	5,5
	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Sefer	İbrahim	Abdülkerim	Süleyman	Mehmed
Osman	Mehmed	Nam	Abdullah	Receb
8	19	19,5	10	6,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Veli	Osman	İbrahim	İbrahim	Sefer
Şehsuvar	Seyyid m.	Gürcü	Veli	Hasib
10	9,5	6	7	10
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
İbrahim	Cafer	Mustafa	Hasib	Hasib
Bosna	Abdullah	Selim	Abdullah	Abdullah
8	8	11	4,5	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Kasım	Abdi	Abdi		
Mehmed	Abdullah	Nasuh		
3	3	3,5		
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 10b An Cemâat-i Şâkirdân-ı Mezbûrîn				
Hasan	Mehmed	Perviz	Muharrem	Mehmed
Abdullah	Hüseyin	Abdullah	Yahya	Ali
Bulgar	5,5	5,5	2,5	3
12	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod baki verilmiştir
Resid be-hod				
Receb	Mehmed	Hüdaverdi	Mustafa	Hüseyin
Hızır	Seyyid m.	Seyyid m.	Mahmud	Erman
3	4	2,5	3	2,5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Gazi	Ömer	Mehmed	Hızır	İsa
Abdullah	Mustafa	Mustafa	İsmail	Abdullah
4	2,5	2	2	8

	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mustafa	Yusuf	Rıdvan	Osman	Mehmed
İlyas	Abdullah	Abdullah	Ali	Ali
3	4,5	6,5	3,5	4,5
	Resid be-hod Be-dest-i Ali Yavan	Resid be-hod Be-dest-i	Resid be-hod	Resid be-hod
Sefer	Veli	Ahmed	Ramazan	Hızır
Abdullah	Mehmed	Mehmed	Bağat?	Mahmud
2	2	2	2	2,5
	Resid be-hod Ser ağayı mezbûrîn	Resid be-hod Ser Ağayı mezbûrîn	Resid be-hod	Resid be-hod
Hüseyin	İbrahim	Seyyid	Derviş	İbrahim
Mahmud	Neccâr	Ahmed	Murad	Süleyman
2,5	2,5	3	2	Mürekkebi?
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	2
				Resid be-hod
Mustafa				
Ahmed				
2				
V.10b An Cemâat-i Debbâğın				
Ömer	Mehmed	Ahmed	Veli? M.	Hüseyin
Ahmed	Mahmud	Mahmud	Seydi	Abdullah
Ser bölük	13,5	4	6	5
13	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Resid be-hod				
Receb	Ali	Hüseyin	Mehmed	Yusuf
Keyvan	Mehmed	Ali	Ömer	İbrahim
2,5	2,5	3	4,5	2
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Rıdvan	Sefer	Bekir	Mehmed	Mehmed
Abdullah	Mehmed	Şeyhi	Müslüman	Veli?
6	3	9,5	9	2
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ali	Ali	Resul	Mehmed	Mehmed
İsmail	Mehmed	Ali	İsmail	Ali
Ücreti yok	2	4,5	2	4
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod İbrahim allame.....tabii		

		hazretleri deyu aded 150		
Mehmed	Mustafa	Ali		
Şir	Mahmud Mümeyyiz	Murad		
4,5	4,5	5		
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 10a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hasan	Hacı	Hüseyin	İbrahim	Mustafa
Mehmed	Mehmed	Nam	Maden	Receb
3	2,5	2	4	2
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Hacı				
Haydar				
5				
Resid be-hod				
V. 10a An Cemâat-i Kemhâbâfân				
Osman	Halil	Hüseyin	Mustafa	Mustafa
Çerkes	Konya	Piyale	Arnabud	Cafer Hızır
43	37	Ser Bölük	33	22
Resid be-hod	Resid be-hod	31	Resid be-hod	Resid be-hod
		Resid be-hod		
Mustafa	Mehmed	Diğer	Mahmud	Cafer
Mehmed	Mustafa	Mahmud	Abdullah	Osman
22,5	27	27	22,5	12
		Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Mustafa	Mustafa	Yusuf	Hacı	Osman
Abdullah	Seyyid m.	Halife	Mustafa	Boyacı
16,5	9,5	21	Zülfikar	7
		Resid be-hod	13,5	Resid be-hod
Ahmed	Piri	Abdi		
Nuri	Mustafa	Abdullah		
5	4,5	5		
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 11b Şâkirdân-ı M.				
Yusuf	Rıdvan	Ahmed	Rıdvan	İbrahim
Birader	Abdullah	Müslim-i Nev	Abdullah	Mustafa
Bosna	13	8	11,5	9
10	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	
Resid be-hod				
Ahmed	Mehmed	Mehmed	Mehmed	Mehmed

Abdullah	Hasan	Veli	Hüseyin	Nüzhet
8	5,5	4,5	2,5	2,5
	Resid Be-dest-i Hızır Ağa	Resid Be-dest-i Hızır Ağa	Resid be-hod	
V. 11b An Cemâat-i Kadifebâfân				
Ahmed	Mustafa	Süleyman	Mehmed	Ahmed
Mehmed	Halil	Nam	Mümin	Arab
5,5	2,5	2	2	Resid devir fi 14 Ramazan sene 37
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid Be-dest-i Hızır Ağa	Resid be-hod	
V. 11b An Cemâat-i Nakş-ı Bendân				
İbrahim				
Abdullah				
21				
Resid be-hod				
V. 11b An Cemâat-i Simkeşân				
Mustafa	Mehmed	Yusuf	Ramazan	Ahmed
Abdullah	Mustafa	Mustafa	Abdulah	Mustafa
Ser Bölük	12	21	Ser Oda	3,5
32,5	Resid be-hod	Resid be-hod	15	Resid be-hod
Resid be-hod			Resid be-hod	
V. 11b An Cemâat-i Simkeşân				
Sefer	Hasan	Bekir	Diğer	Rıdvan
Osman	Abdullah	Ahmed	Ramazan	Abdullah
7	13	7,5	4	6
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
V. 11b An Cemâat-i Simkeşân				
Ahmed	Süleyman	Hüseyin	İbrahim	Mustafa
Abdullah	Hüseyin	Abdullah	Abdullah	Kalender
10	6,5	6	6	4,5
	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
V. 11b An Cemâat-i Simkeşân				
Hüseyin	Murad			
Müzehhib	Seyyid m.			
4	6,5			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 11a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Ahmed	Bekir	Ali	Hasib	Mehmed
Mehmed	Mustafa	Mehmed	Yusuf	Ahmed
5	3,5	5	7	2,5

Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ali	Hasib	Veli	Mustafa	Ali
Abdullah	Abdullah	Hüseyin	Muslu	Abdullah
5,5	2,5	2,5	3,5	2,5
Resid be-hod		Resid be-hod		
Sefer	Bamol?	Afrados?	Mustafa	Hüseyin
Nam	Deli	Deli	Seyyid m.	Ahmed
2,5	4	6,5	2	5
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Mehmed				
Saki				
4				
Resid be-hod				
V. 11a An Cemâat-i Zerkûbân				
Mehmed	Mustafa	Ferhad	İbrahim	Hüseyin
Mustafa	Ahmed	Abdullah	Abdullah	Abdullah
14	9	8	5	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Ahmed	Hasib	Yusuf		
Receb	Abdullah	Abdullah		
3	4	2		
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod		
V. 11a An Cemâat-i Abâyibâfân				
Osman	Mehmed	Ali	Durmuş	İbrahim
Ferhad	Osman	Hızır	Hızır	Ali
54	24	Ser bölük	11	21
Resid be-hod	Resid be-hod	9	Resid be-hod	Resid be-hod
		Resid be-hod		
Hasib	Behram	Ömer	Mehmed	Salih
Abdullah	Abdullah	Hüseyin	hüseyin	Abdullah
3	7	4	3	3
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	-
V. 12b An Cemâat-i Câmeşûyân				
Ali	Hüseyin	Mehmet	Hasan	Hasan
Ilgar	Abdullah	Abdullah	İlbasan	Mihaliç
Ser bölük	19,5	20,5	11,5	16
19,5				
Bali	Mustafa			
Murad	Rum			
Bosna	8,5			

10				
V. 12b Şâkirdân-ı M.				
Mehmed	Mustafa	Mustafa	Receb	Ali
Osman	Rum	Hüseyin	Ladik	Mihaliç
10	7,5	Kethüdâ	8,5	4
		8,5		
V. 12b An Cemâat-i Buhûrciyân				
Mehmed	Mehmed	Resul	Ali	Kerim
İdris	Mustafa	Ali	Mustafa	Mihaliç
4,5	9,5	6,5	2,5	3
V. 12b An Cemâat-i Kâşigerân				
Hüseyin	Hüseyin	Şaban	Ali	Mustafa
Konya	Bolu	Bolu	İdris	Bolu
3,5	4	4	2,5	2,5
V. 12b An Cemâat-i Cerrâhîn				
Kerim	İbrahim	Ali	Mustafa	Mustafa
Vardar	Hamza	Sivrihisar	Arnabud	Mehmed
3	2,5	3	8,5	2,5
V. 12a An Cemâat-i Kâşigerân				
Halil				
İbrahim				
2				
Resid Be-dest- i Ser Mustafa Ağa				
V. 12a An Cemâat-i Cerrâhîn				
Murad	Yusuf	Dilaver	...	Mehmed
Ser Bölük	Abdullah	Abdullah	Ferhad?	Receb
9	5	5,5	4	7
Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod silinmiş
V. 12a An Cemâat-i Kâşigerân				
Şaban				
Abdi				
2				
V. 12a An Cemâat-i Kâşigerân				
İbrahim	Fî			
Ahmed	Abdullah			
2	Ali			
	2			
V. 12a An Cemâat-i Cerrâhîn				
İskender	Mustafa	Mehmed	Rıdvan	Ali
Abdullah	Yusuf	Ahmed	Şekvar?	Kehhâl
Ser Bölük	14,5	11,5	30	40
13	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod	Resid be-hod
Resid be-hod				
V. 12a An Cemâat-i Cerrâhîn				
Hamza	Rıdvan	Pervane	İbrahim	Cafer

Şâkird	Seyyid m.	Abdullah	Şâkird	Cerrahin
23,5	21,5	19	22	24
Resid be-hod	Resid be-hod			
Ferhad	Hasib	Hasan	Mehmed	Hasan
Abdullah	Kehhâl	Abdullah	Cerrah	Kehhâl
7,5	13	8,5	11,5	11
Resid be-hod	Resid be-hod			
Yusuf	Mehmed	Kenan	Yusuf	Dilaver
Abdullah	...	Abdullah	Abdullah	Abdullah
13,5	8	23	17	16
	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Mehmed	İsmail	Abdullah Davud	Mehmed	Osman
Abdullah	Cerrah	Cerrah	Cerrah	Cerrah
21	14	13,5	5	7
Resid be-hod	Resid tabi hekim başı	Resid be-hod		Resid be-hod
Hacı Derviş	Afif	Süleyman	Rıdvan	Mehmed
Abdullah	Cerrah	Abdullah	Abdullah	Hüseyin
31,5	6	13	17	8
Resid be-hod Kıst 2	Resid be-hod			Resid be-hod
İbrahim	Mehmed	Rıdvan	Hüseyin	Mehmed
Abdullah	İskender	Abdullah	Cerrah	Nam
13	13	12	12	4
	Resid be-hod			Resid be-hod
Mehmed	Mustafa	Zülfikar	Osman	Hasib
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Cerrah	Abdullah
35	13,5	Macar	8	4
Resid be-hod	Resid be-hod	13	Resid be-hod	Resid be-hod
		Resid be-hod	Hekimbaşı	
Kalender	Cafer	Yusuf	Ebubekir	Mustafa
Cerrah	Kehhâl	Abdullah	Cerrah	Şâkird
9,5	26	10	10	5
Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod	Resid be-hod
	Hekim Başı			
Mehmed	Mehmed	Arslan	Rıdvan	İbrahim
Belgrad	Şâkird	Cerrah	Canib	Abdullah
8	5	5	Şâkird	8
			11	Resid be-hod

			Resid be-hod	
Mehmed				
Derviş				
9				
Resid be-hod				
V. 12a Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Bilal	Hasib	Hasib	Şâkird	Ali
Seyyid m.	Abdullah	Hüseyin	Uzun	Mustafa
5	6,5	7	1	2
	Resid be-hod	Resid be-hod		Resid be-hod
Mustafa	Mehmed	Haydar	Ali	Receb
Süleyman	Mustafa	Abdullah	Kehhâl	Veli
5	9	3	8	7,5
Resid be-hod	Tabbağı Hızır Ağa Resid Şod	Resid be-hod		Resid be-hod
Mehmed	Rıdvan	İsmail	Hasib	Arslan
Canib	Şekvar?	Cerrah	Şâkird	İbrahim
14	10	5	Konya	5
Resid be-hod			3	
Mehmed	Hasib	Ali	Hamza	Ahmed
İdris	Kehhâl	Cerrah	Cerrah	Cerrah
8	6	9	11	7
	Resid be-hod		Resid be-hod	Katib Efendi
Süleyman	Ahmed			
Cerrah	Abdullah			
6,5	22			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 13b An Cemâat-i Çerağcıyân				
İsmail	Hamza	Abdi		
Abdullah	Maksud	Çilingir		
Ser bölük	5,5	10,5		
6		Resid be-hod		
V. 13b An Cemâat-i Bûriyâbâfân				
Hasan	Mehmed	Mehmed	Mehmed	
Bafra	Hüseyin	Hasib	...	
10	5	3,5	6	
Resid be-hod Tabbah Hızır Ağa	Resid be-hod Be-dest-i Tabbah Ağa	Resid be-hod	Resid...olmuşdur.	
V. 13b An Cemâat-i Keşîgerân				
Cafer Yamak	Hüdaverdi	Ali	Zülfikar	Ahmed
Mihal	Seyyid m.	Bayram	Abdullah	Sefer

5	5	6	2,5	2
Resid Zülfikar			Resid be-hod	Be-dest-i Mezid-i Güştgir
Hasib	Ali	Bekir	Ali	Mahmud
Mahmud	Yunus	Ahmed	Sevindik	Hasib
4	2,5	5	2	2
Resid Bekir Ahmed	Resid be-hod	Resid be-hod		
Mehmed	Murad			
İdris	Posgirân			
2	5			
Resid be-hod	Resid be-hod			
V. 13a An Cemâat-i Müteferrika-i 'Atîk				
Mustafa	Ali	Hüseyin	Ali	...(silik yukarısı kopmuş)
Osman	Mustafa	Abdullah	Abdullah	13
5	4	...	8	Resid be-hod
		20		
Ahmed	Piyade	Mehmed	Diğer	Mustafa
Halil	Abdullah	Seyyid m.	Mehmed	Halil
8	10	7	5	30
Dilaver	Keyvan	Mustafa	İlyas	Musa
Abdullah	Abdullah	Ali	Seyyid m.	Veled-i Simon
2	2	2,5	4,5	30
Stefan	Mustafa	Hüseyin	Abdi	Ali
Yahudi	Gürcü	Abdullah	Hüdaverdi	Şaban
15	3,5	4	7	2
Şirban Yahudileri, Be-dest-i Hızır Ağa			Sehven residi silmiş	Resid be-hod
Hüsrev	Piyale	Dilaver	Ali	Ahmed
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdulkadir	Mehmed
2	3,5	7	6	2
Osman	Mehmed	Hasib	Mehmed	Mehmed
Musa	Murad	Abdullah	Yusuf	Kasım
2,5	2	4,5	2	2
Resid be-hod				
V. 13a An Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd				

Mehmed Abdullah 2	Rıdvan Abdullah 4	Mehmed Ali 4	Emrullah Hasib 2	Mehmed Abdullah 2
Resid be-hod				
Hasib Hüseyin 2	Halil Muslu 5,5	Murad İsmail 2	Yusuf Abdullah 4	Mehmed Abdullah 2,5
Resid be-hod				
Hasan Abdullah 2,5	Mustafa Abdullah 2	Hüseyin Abdullah 2	Rüstem Abdullah 2,5	Ali Abdullah Arnabud 3
Yusuf Abdullah 2	Ömer Ahmed 2	Veli Nam 9,5	Feridin? Deli 4	Konstantin Dimitri 2
Resid be-hod				
Aslan Şah 3,5	Ramazan Abdullah 2	Cabi Mehmed 2,5	Şaban Abdullah 2	Mustafa Mehmed 2
Resid be-hod				
Mustafa Ali 2	Aslan Maruni? 5	Hüseyin Bayram 3	Mehmed Süleyman 1	Mehmed Mustafa 16
Resid be-hod				
Mahmud Mustafa Seyyid m. 2	Ramazan Süleyman Seyyid 3			
Resid be-hod	Resid be-hod Be-dest-i Çilingirci Başı			
V. 14b Şâkirdân				
Mustafa Abdullah 8				
V. 14b An Cemâat-i Müteferrika-i Cedîd der-Silsile-i Cedîd				
Mehmed Hüseyin 5	Mehmed İbrahim 2	Ömer Ahmed 2	Mustafa Ahmed 2	Mehmed Nev Müslim 2
Resid be-hod				

Derviş	Cafer	Mustafa	Osman	Hüseyin
Ali	Nam	Tanrıverdi	Camgir	Kasım
2	3	2	2	3
		Resid be-hod	Resid be-hod	
Osman	Mustafa	Bayram	Mehmed	Ahmed
Nam	Mahmud	Halil	Yusuf	Yusuf
4	2	2	13	10
	Resid be-hod			
...	Yusuf	Seyyid Ahmed	Mehmed	Ali
Veli?	Cerrah	Seyyid Mustafa	Ali	Abdurrahman
4	5	4,5	3	7
				Resid be-hod
Murad	Rıdvan Cerrah Hekim Başı	Piyale	Keyvan	Halil
Çilingir		Cerrah Şâkird	Cerrah	İbrahim
2	11	19	15	2
		Resid Hekim Başı		
Mustafa	Süleyman	Mustafa	Hüseyin	Ahmed
Bedri	Ali	Şehsuvar	Mehmed	Rıdvan
2	2	2	3	2
Ali	Hekim başı Süleyman	Yusuf	Hüseyin	Abdullah
Mustafa	Cerrah	Abdullah	Abdullah	Mustafa
2	4,5	2	2	2
	Resid be-hod			
Yusuf	Ali Külâhdüz	Süleyman	Mehmed Nakkâş	Mehmed
Sefer	Dimur	İlyas	Ahmed	Osman
2	2	2	2	2
Mehmed	Murad	Kaşger? Hasib	İsmail	Süleyman
Kahraman	Seyyid	Abdullah	Seydi	İlyas
10	2	5	Seyyid m.	2
Resid be-hod	Resid be-hod		3	
Ali	Harrat Mehmed	Simkeş Halil	Derviş	
Mustafa	Derviş	Abdullah	Dolu?	
3	2	2	Seyyid m.	

		Resid be-hod	13	
Derkenarlar				
Mustafa	Emrullah	Ali		
Seydi	Hüseyin	Mustafa		
Yedine	Yedine	Seyyid		
2	2	2		
Resid be-hod	Resid be-hod	Yed-i Pedereş		

4.2. MAD. D. 7444 Nolu 1035 H. / 1625-1626 M. Tarihli Ehl-İ Hiref Defteri
Reşen Ehl-i Hiref Sene 1035

Defter-i Mevacib Cemâat ehl-i hiref der vacib Reşen sene 1035

S. 4 Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb-i Hâssa				
Mehmed	Mustafa	Hüseyin	Ali	Ahmed
Muzaffer	Muharrem	Rihzen	Abdullah	Abdullah
14	25	28	20	27
Kıymet 1062	Kıymet 1550	Kıymet 1550	(Seferde)	Kıymet 1062
Fi yevm12	Fi 17,5	Fi yevm 17,5		Fi yevm12
		Resid şod		
Mehmed	Mehmed	Ahmed	Mehmed	Mehmed
Kasım	Mehmed	Muharrem	Hasan	Ahmed
11	4	17	10,5	6
	(Seferde)			(Seferde)
Mehmed	Mustafa	Mehmed	Hasan	İbrahim
Ahmed	Faik	Abdullah	Nam	Receb
9,5	17	23	19	11,5
	Kıymet 950	... Ahmed Ağa	(Seferde)	(Seferde)
	Fi yevm 11			
Mehmed	Timur	Mustafa	Osman	Abdurrahman
Ahmed	Zülfikar	Abdulgani	Mehmed	Yevm
11	11	15	27,5	19,5
(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 800	Kıymet 1600	(Seferde)
		...9	Fi..	
Hüseyin	Hüseyin	Ahmed	İslam	Yusuf
Ahmed	Abdullah	Hasan	Mustafa	Abdullah
9,5	6	5	29,5	4
Kıymet 440		Şâkird-i muhasabe-yi cizye	Kıymet 1600	
Fi yevm 5			Fi yevm 19	

Mehmed	Osman	Musa	İsmail	Ebubekir
Şeyh Mehmed	Nam	Amasya	Nam	yevm
13	5	14	9	12
Kıymet 619		(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Fi yevm 7				
Ali	Hüseyin	Mehmed	Hasan	Mehmed
Abdulkadir	Abdullah	Amasya	Ali	Ahmed
8	9	13	Bosna	8
	(Seferde)	(Seferde)	6	(Seferde)
Piyade	Abdullatif	Mehmed	Derviş	Hasan
Şâkird	Nam	Rıza	Ahmed	Yusuf
...	10	7	12,5	8
27	Kıymet 536		Kıymet 550	(Seferde)
	Fi yevm 3		Fi yevm	
			6	
Hüseyin	Mustafa	Behzad	Hasan	Derviş
Hasan	Mehmed	Abdullah	Yusuf	Nam
7,5	Sâ'ati	11	Eyyubi	5,5
(Seferde)	7	(Seferde)	11	(Seferde)
			(Seferde)	
Rıdvan	Ahmed	Hasan	Hüseyin	Mustafa
Abdullah	...	Mehmed	Abdullah	Abdullah
Amasya	6,5	12	7	3,5
9	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
(Seferde)			Aded fi yevm	
Hasan	Hasan	Mehmed	İsmail	Mustafa
Mehmed	Ali	Ahmed	Ahmed	Ahmed veled-i halife
4	...	Veled-i halife	9	5
An hızâne	5	An hızâne Pedereş	(Seferde)	An hızâne pedereş
	(Seferde)			
S.5 Cemâat-i Mücellidân-ı Hâssa				
Mehmed	Mehmed	Mehmed	Keyvan	İsmail
Cafer	Haydar	Ahmed	Abdullah	İbrahim
Ser bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser oda	14
Kıymet 1106	16	21,5	17	Kıymet 752
Fi yevm 12,5	(Seferde)	Kıymet 1327	Kıymet 1037	Fi yevm 8,5
		Fi yevm 15	Fi yevm 12	
Mehmed	Yusuf	Mehmed	Osman	Mehmed
Mehmed	Mehmed	Abdi	Mustafa	Ali

14	27	10	4,5	22
Kıymet 750	Kıymet 1109	Kıymet 650	(Seferde)	Reft Nukilet Kemanger
Fi yevm 8,5	Fi yevm 12,5	Fi yevm 7		...
Mehmed	Mustafa	Mustafa	Osman	Sefer
Tirkâr	Mehmed	Hamdi	Yusuf	İbrahim
6	5	7	6,5	2
Nukilet an hızâne pedereş mücellid (Seferde)	(Seferde)	An hızâne		
Mehmed	Seyyid	Ömer	Yusuf	Mustafa
Halil	Mustafa	Ahmed	Abdullah	Ahmed
22	5	12,5	11	9
Kıymet 860	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Fi yevm 9,5				
An hızâne be hod...fi yevm 12				
Osman	Mehmed			
Ali	Ahmed			
9	9			
(Seferde)	An Müteferrika-i amed			
S.5 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Kasım	Ahmed	Kenan		
Yusuf	Nebi	Abdullah		
9,5	3	3,5		
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		
S.5 Cemâat-i Mürekkebciyân-ı Hâssa				
Mehmed	Ramazan	Ali	Kenan	
Abdi	Dülger	Mustafa	Abdullah	
Ser Bölük	12	6	6	
18	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
(Seferde)				
S.5 Cemâat-i Külâhdûzân-ı Hâssa				
Mehmed	Hüseyin	Ahmed	Sefer	Mehmed
Hüseyin	Cafer	Mirza	Süleyman	Çalık
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	19
31	22	24	17	Kıymet 969
Kıymet 1239	Kıymet 1239	(Seferde)	Kıymet 1106	Fi yevm 10,5
Fi yevm 14	Fi yevm 14		Fi yevm 12,5	Neferen 29

	Fi yevm 7			

	...be hod			
Mehme	Hasan	Mustafa	Receb	Mehmed
Hüseyin	Abdullah	Halil	Hasan	Nuri
30	12	7,5	7,5	9
Kıymet 1504	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Fi yevm 17				
Fi yevm 13...an hızâne be-hod				
Yusuf	Derviş	Halil	Mustafa	Mehmed
Silik	Külâhdûz	Mustafa	Mehmed	Abdullah
12	8	4	10	2
Kıymet 850	(Seferde)		(Seferde)	
Fi yevm 9,5				
Ali	Halil	Mustafa	Rıdvan	Hasan
Timur	Mehmed	Salih	Abdullah	Haydar
6,5	12	5,5	4	3
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Mustafa	İbrahim	Mehmed	Mehmed	Mehmed
...	Mehmed	Halil	Yusuf	Mahmud
2,5	4	7,5	4	5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S.6 Şâkirdân-ı Mezûrîn				
Ferhad	Hüseyin	Mehmed	Mehmed	Osman
Abdullah	Ali	Kalender	Ali	Musa
5,5	2,5	2,5	3	3,5
(Seferde)	(Seferde)			
S.6 Cemâat-i Zerdûzân-ı Hâssa				
Mustafa	Piyade			
Mehmed	Abdullah			
6	10			
(Seferde)	(Seferde)			
S.6 Cemâat-i Nakkâşân-ı Hâssa				
Ali	Yusuf	Mehmed	Osman	Davud
İsmail	Hüseyin	Abdullah	Abdullah	Sefer
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser bölük	Ser Oda	11
40	32	33	30	
Kıymet 1637	Kıymet 1637		Kıymet 1637	
Fi yevm 9,5	Fi yevm 19,5		Fi yevm 19,5	
Mehmed	Mehmed	Şaban	Yakup	Mahmud
Mustafa	Hasan	Arnabud	Süleyman	Receb
22	15	19	13	10
Kıymet 1017	Kıymet 619	Kıymet 840	Kıymet 708	(Seferde)

Fi yevm 11,5 ...nukilet	Fi yevm 9	Fi yevm 9 ...fi yevm 10	Fi yevm 8	
Bayram	Mehmed	Ahmed	Ahmed	Mustafa
Ahmed	Ali	Osman	Yunus	Mehmed
7	11	7	4	...
(Seferde)	An hızâne...	(Seferde)	(Seferde)	14 (Seferde)
Rıdvan	Receb	Ali	Mehmed	Mehmed
Abdullah	Dede	Mustafa	Osman	Mahmud
5	10	6	11	9
(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 619 Fi yevm 7
Mahmud	Yusuf	İbrahim	Nebi	İbrahim
Şaban	Abdullah	Mehmed	Davud	Mustafa
9,5	8,5	9	5,5	3,5
...	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Mustafa	Mehmed			
Ahmed	Ali			
2	11			
(Seferde)	(Seferde)			
S.7 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Abdi	İbrahim	Ramazan	Yusuf	Ramazan
Şaban	Bursa	Yunus	Abdullah	Ahmed
4	8	3	4	5,5
(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Mehmed	Mehmed	Kenan	...	Mehmed
Mehmed	Mahmud	Abdullah	Abdullah	Ali
6,5	4,5	4	3	3,5
	(Seferde)		(Seferde)	...
Murad	Mehmed	Baki	Ahmed	İbrahim
Abdullah	Ahmed	Mehmed	Hüdaverdi	Mehmed
6,5	3,5	5,5	4	2
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
Halil	Durmuş	Mehmed	Hüseyin	Hüseyin
Mustafa Müteveffa	Mehmed	Ahmed	Ahmed	Abdullah
6	3	2	2	...
...	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	6
Ahmed				

Ali				
...				
2				
(Seferde)				
S.7 Cemâat-i Gazzâzan-ı Hâssa				
Keyvan	Mehmed	Ahmed	Halil	Nebi birader-i
Abdullah	İsmail	Çerkes..	Abdullah	Ömer
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	33
43	53	15	23,5	Kıymet 850
Kıymet 2124	(Seferde)	Kıymet 840	Kıymet 1327	Fi yevm 9
Fi yevm 24		Fi yevm 9,5	Fi yevm 15	Nukilet...an hızâne be-hod Fi yevm 24...be-hod
S.8 Cemâat-i Gazzâzan-ı Hâssa				
Mahmud	Nebi	Hüseyin	Ahmed	Keyvan
Turgud	Abdullah	Hasan	Yevm?	Abdullah
7	5,5	16	17,5	19
(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 752	(Seferde)	(Seferde)
		Fi yevm 8,5		
S.9 Cemâat-i Gazzâzan-ı Hâssa				
Ali	Ahmed	Ali	Ali	Mustafa
Hasan	Abdullah	Seyfi	Abdullah	Süleyman
15	6	7,5	15	9
Kıymet 800	(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)
Fi yevm 9				
S.10 Cemâat-i Gazzâzan-ı Hâssa				
Kasım	Mahmud	Mehmed	Süleyman	Hasan
Abdullah	Mehmed	Seyfi	Ali	Mustafa
10,5	12	7	4	5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
	Kıymet 619			
	Fi yevm 7			
S.11 Cemâat-i Gazzâzan-ı Hâssa				
Ahmed	Mehmed	Ali	Mehmed	Hüseyin
Mehmed	Pervane	Mehmed	İbrahim	Abdullah
8	12	7,5	2,5	7
(Seferde)	Kıymet 708	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
	Fi yevm 8			
S.12 Cemâat-i Gazzâzan-ı Hâssa				
Yusuf	Nebi	İbrahim	Mehmed	Osman
Süleyman	Abdullah	Mehmed	Hasan	Musa
4	6	15	10	3,5
(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 1106	Kıymet 521	(Seferde)
		Fi yevm 12,5	Fi yevm 6	

Mehmed	Mustafa	Hasan	Mehmed	
Süleyman	Keyvan	Abdullah	...	
4,5	5	2	8	
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 531	
			Fi yevm 6	
S.8 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Receb	Mehmed	Mehmed	Mustafa	Mahmud
Rüstem	İbrahim	Müslim-i Nev	Yusuf	Mehmed
4	3	5	2	3
(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)
S.8 Cemâat-i Zergerân				
Hüseyin	Mehmed			
Süleyman	Rıdvan			
7	2			
An hıazâne behod				
S.8 Cemâat-i Zergerân				
Ahmed	Rıdvan	Keyvan	Yusuf	Hüseyin
Bursa	Abdullah	Abdullah	Gürcü	Mustafa
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser oda	8
Fi yevm 50	34	19,5	15,5	(Seferde)
(Seferde)	Kıymet 637	Kıymet 1327	(Seferde)	
	Fi yevm 19			
S.8 Cemâat-i Zergerân				
Ramazan	Ramazan	Mustafa	Hüseyin	İbrahim
Davud	Yunus	Hüseyin	Mehmed	Abdullah
7	15	35	13,5	22
(Bayrak)	Kıymet 840	Kıymet 637	(Seferde)	Kıymet 1106
	Fi yevm 9,5	Fi yevm 19,5	...	Fi yevm 12,5
S.8 Cemâat-i Zergerân				
Sefer	Hüseyin	Mustafa	Mustafa	İsmail
Abdullah	Ali	Yusuf	Hızır	Mehmed
4	7	23	8,5	4
(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 106	Kıymet 619	(Seferde)
		Fi yevm 12,5	Fi yevm 7	
S.8 Cemâat-i Zergerân				
İsmail	Receb	Muharrem	Halil	Murad Nebi
Hüseyin	Abdullah	Abdullah	Ali	Mehmed
6	11	5,5	4	9
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S.8 Cemâat-i Zergerân				
Yusuf	İbrahim	Mustafa	Hüseyin	İsmail
Mehmed	Hüsrev	Müslim-i Nev	Abdullah	Mehmed

5	8	22	4	8
(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 1109	(Seferde)	(Seferde)
		Fi yevm 12,5		
		Adet fi yevm 1		
İsmail	İbrahim	Hasan	Nebi	Osman
Mustafa	Mehmed	Abdullah	Abdullah	Doğancı??
7	2	An...	7	9
(Seferde)	(Seferde)	4	...	(Seferde)
		(Seferde)	(Seferde)	
Kutlu	Mehmed	Arslan	Siyavuş	Osman
Arslan	Mehmed	Kutlu	Abdullah	Piyade?
17,5	2	...silik	5	4
(Seferde)	(Seferde)	...	(Seferde)	...
Mehmed				
Abdullah				
2				
An ... fi 15 zilhicce sene 1035				
S.9 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Hasan	Mehmed	Eyüp	Osman
Hüseyin	Hersek?	Bursa	Turhan	Piyade
4	4	7	4	4
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	Reft
Mustafa	Kenan	Mustafa	Bayram	Piyade
Salif	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah
5,5	4	8	3	6
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
Yusuf	Mustafa	Abdurrahman	Mehmed	Mustafa
Abdullah	Ahmed	Hüseyin	Mustafa	Müslim-i Nev
3,5	5	4	3	5,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Mehmed	Mustafa	Süleyman	Mehmed	Siyavuş
İsmail	Yusuf	İlyas	Süleyman	Abdullah
4,5	4,5	3,5	2,5	5
	(Seferde)	...		Reft nukilet...
Haydar	Ferhad	Ahmed	Nazar	Bali
Abdullah	Abdullah	Hüseyin	Todori	Heci

3,5 (Seferde)	3 (Seferde)	4	3 (Seferde)	10 (Seferde)
Toma	Silik	Erkürüs	Murad	
Heci	Silik	İlyas	Kutlu	
2 (Seferde)	3 (Seferde)	3	9	
			Ba sehven mütevveffa...	
S.9 Cemâat-i Sorgucyân-ı Hâssa				
Ali	Ali	Osman	Osman	İbrahim
Abdullah	Sorgucu	Ser Oda	Abdullah	Sorgucu
Ser Bölük 23	15,5	19	8,5	3,5
Kıymet 1106	Kıymet 840	Kıymet 850	(Seferde)	(Seferde)
Fi yevm 12,5	Fi yevm 9,5	Fi yevm 10		
		... Fi yevm 8		
Bekir	Şaban			
Haydar	Nebi			
5,5 (Seferde)	5 (Seferde)			
S.10 Cemâat-i Hakkâkân-ı Hâssa				
Hasan	Osman	Halil	Mustafa	Behram
Abdullah	Abdullah	Salih	Abdullah	Abdullah
Ser Bölük	15	Kethüdâ	7,5	14
20	Kıymet 800	32	(Seferde)	Kıymet 708
	Fi yevm 9	Kıymet 327		Fi yevm 8
		Fi yevm 15		Silik
Şaban	Hasan	Mehmed	Ahmed	Hüseyin
Arslan	Abdullah	Halil	Bali	Silik
10,5 (Seferde)	4 (Seferde)	7,5 (Seferde)	6 (Seferde)	9 (Seferde)
Aded fi yevm 2				
Osman	Mahmud	Mihal	Kosma	Kemal
Receb	Mirgü	Eyüb	Manol	Yakob
3	...	29	10	7,5
	13 (Seferde)	Kıymet 708 Fi yevm 8	Kıymet 521 Fi yevm 6	(Seferde)
Konstantin	Mehmed			
Angel	Mahmud			
6 (Seferde)	5 An kıst reft			
S.10 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mehmed	Mehmed	Mustafa	Yorgi
Murad	Osman	İsmail	Nöker?	Bali

2	3,5	3	3	2,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S.10 Cemâat-i Sikkekân-ı Hâssa				
Yusuf	Mehmed	Ahmed	Hüseyin	Mustafa
Abdullah	Mustafa	Ali	Abdullah	Hüseyin
Ser Bölük	Kethüdâ	26	5	6
33,5	15,5	Fi yevm 12,5	(Seferde)	
Fi yevm 16	Kıymet 800	Kıymet		
...	Fi yevm 9			
S.10 Cemâat-i Sikkekân-ı Hâssa				
Mehmed	Mehmed	Turabi	Murad	Silik
Mustafa	Mehmed	Deli	Dayi	Silik
9	6,5	29	19	8
(Seferde)	(Seferde)	Fi yevm 19	Reft	
		Kıymet 1600		
S.10 Cemâat-i Sikkekân-ı Hâssa				
Yorgi	İsak			
Angeli	Veled-i Baş?			
4,5	10			
(Seferde)	(Seferde)			
S.10 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Yusuf	Nebi	Mehmed	Hasan	Bekir
Abdullah	Ahmed	Yusuf	Mustafa	Abdullah
2,5	3	10	6	2,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
S. 11 Cemâat-i Zernişân-ı Hâssa				
Kemal	Halil	Mustafa	Mehmed	
Bu Ali	İsa	Abdullah	Abdullah	
Ser Bölük	22	2	2	
40	Kıymet 955	(Seferde)	(Seferde)	
Kıymet 2832	Fi yevm 10			
Fi yevm				
S.11 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
İbrahim	Mehmed	Mehmed		
Abdullah	Cesur	Kadri		
3	3	6		
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		
S.11 Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa				
Mehmed	Musa	Yahya	Mustafa	Abdurrahman
Hamid	Behram	Hasan	Piri	Cafer
Ser Bölük	7	10,5	2,5	12,5
39		(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
(Seferde)				
S.11 Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa				
Mehmed	Osman	Musa	Kalender	Ahmed
Ramazan	Süleyman	Receb	Ahmed	Mehmed
13,5	2	12,5	23	20

(Seferde)	(Seferde)		Kıymet 1017	(Seferde)
			Fi yevm 11,5	
Yahya	Mustafa	Mehmed	Memduh	Receb
Abdullah	Nebi	Nebi	Mehmed	Yunus
14,5	8	Kıymet 555	10,5	2
Kıymet 800		Fi yevm 6,5	(Seferde)	(Seferde)
Fi yevm 9				
Ahmed	Mehmed	Hamza Mehmed	Hüseyin	Nazar Şaban
Kalender	Yahya	Muharrem	Hasan	Himmat
8	6	8,5	2	Kündekârânbaş ı ve çavuş
(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)
Ahmed	Arslan	Mehmed	Ahmed	Yusuf
Hasan	Cesur	Mehmed	Süleyman	Abdullah
2	2	6,5	3	2
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)
....				
Hasan	Mustafa	Yusuf	Neferen 31	
Derviş	Abdullah	Abdullah		
2	4	Bosna		
(Seferde)	(Seferde)	3,5		
		(Seferde)		
S. 12 Cemâat-i Postîndûzân-ı Hâssa				
Abdi Ser Bölük	Ahmed	Hüsrev	Murad	Yusuf
26	Abdullah	Abdullah	Mehmed	Gulam
Kıymet 1100	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	Sultan
Fi yevm 3,5...	43	35	14	7,5
	(Seferde)	Kıymet 2100	Kıymet 700	
		Fi yevm 23,5	Fi yevm 8	
Mehmed	Sefer	Pervane	Behram	Mustafa
Haydar	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Süleyman
13	6,5	13,5	17	7,5
(Seferde)	Reft	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Muharrem	Rıdvan	Kenan	Hasan	Murad
Halife	Abdullah	Abdullah	Abdullah	İsmail
16	17	13	12	5
(Seferde)	Kıymet 1100	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
	Fi yevm 10,5			
Ali	Rıdvan	Yusuf	Hasan	Piyade

Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah
6	10	5	9	10
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Mehmed	Piyade	Mustafa	Mehmed	İbrahim
Şâkird	Abdullah	Piyade	Bayram	Bosna
3,5	3	3	3	10
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	...Şâkirdân.. (Seferde)	...
S.12 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Rüstem	Sefer	Yusuf	Mehmed
Mustafa	Abdullah	Rıdvan	Abdullah	Bayram
4	4	3	3	3
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
				Reft
Hacı				
Hüseyin				
Abdullah				
4				
(Seferde)				
S.12 Cemâat-i Şemşirgerân				
Mustafa	Hüseyin	Osman	Davud	Ahmed
Abdullah	Ali	Abdullah	Abdullah	Gürcü
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser bölük	Ser Oda	13,5
33,5	52,5	40	26	(Seferde)
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 1300	
			Fi yevm 15	
Hasan	Pervane	Şaban	Behram	Haydar
Abdullah	Abdullah	Hasan	Abdullah	Muharrem
15	8	10	3	6
Kıymet 800	(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)
Fi yevm 9				
Ahmed				
Hüseyin				
10				
(Seferde)				
Mehmed	Hasan	Mehmed	Nebi	Hüseyin
Müslim-i Nev	Abdullah	İsmail	Ahmed	Hasan
4,5	10	6,5	3	6
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Yusuf	Ali	Eyüp	Mustafa	Pirüş
Mustafa	Mehmed	Receb	Halil	Diyarbakir

12	5	4	3	8
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Deli	Bâli	Mehmed		
Yorgi	Veli	Mehdi		
11	4	2		
(Seferde)	(Seferde)	Fi 15 Ca. sene 36...		
S.13 Cemâat-i Kârdgerân-ı Hâssa				
Ramazan	Yusuf	Mehmed	Hasan	Ali
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Nam
Ser Bölük	Kethüdâ	9	23	3
34	45		Kıymet 900	(Seferde)
(Seferde)	Kıymet 500		Fi yevm 10,5	
	Fi yevm 17		...	
			Fi yevm 12,5	
Mehmed	Mahmud	Ahmed	Yusuf	Mehmed
Ahmed	Ahmed	Abdullah	Hacib	Mehmed
24	7	2	12,5	6
Kıymet 650	(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 600	
Fi yevm 7,5			Fi yevm 7	
(Seferde)				
Ahmed	Mustafa	Mehmed		
Sefer	Abdullah	Şems		
6,5	5	7		
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		
S.13 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hüseyin	Mehmed	Mehmed		
Pervane	Mahmud	Yusuf		
3,5	7	8		
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		
S.13 Cemâat-i Bozdoğan-ı Hâssa				
Mehmed	Hüseyin	Mehmed	Cafer	
Musa	Abdullah	Abdulkerim	Abdullah	
4	6,5	2	10,5	
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
	Beher fi yevm buçuk			
S.13 Cemâat-i Niyâmgerân-ı Hâssa				
Cafer	Kasım	Mustafa	Ali	Baki
Abdullah	Süleyman	Mehmed	Abdullah	Murad
10	11,5	4,5	5	2
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S. 14 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Arslan			
Abdullah	Kutlu			

6,5	2			
(Seferde)	(Seferde)			
S.14 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Mahmud	Mustafa	Murad	Hüseyin	Emrullah
Ferhad	Murad	Abdullah	Çavuş	Mustafa
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	8
34,5	49,5	34,5	56	(Seferde)
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
	...	Kıymet 900		
		Fi yevm 21,5		
S.14 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Mustafa	Mehmed	Hızır	Bayram	Hüseyin
Abdullah	Hızır	Abdullah	Abdullah	Ali
22,5	21	15	6	14,5
(Seferde)	(Seferde)	Fi yevm 9	(Seferde)	Fi yevm 6,5
S.14 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Süleyman	Mehmed	Nasuh	İsa	Ali
Mehmed	Danyal	Hızır	Yusuf	Hüseyin
16,5	19,5	5	4	17
Fi yevm 9,5				...
Resid...				
S.14 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Mustafa	Mustafa	Hüseyin	Ömer	Mehmed
Mehmed	Behlül	Yusuf	Danyal	Kasım
8,5	15,5	16	12	...
(Seferde)	(Seferde)	Kıymet 800	(Seferde)	3
		Fi yevm 9		(Seferde)
S.14 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Mahmud	Yusuf	Ramazan	Silik	Hasan
Abdullah	Abdullah	Piri	Silik	Hızır
13	3,5	8,5	Silik	8,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	3,5	(Seferde)
			(Seferde)	
S.14 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Murad	Mehmed			
Nam	Ali			
8	22			
(Seferde)	An Mücellidân amed			
	(Seferde)			
S.14 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Yusuf	Ahmed	İbrahim	Mehmed	Mehmed
Mehmed	Hüseyin	Hüsrev	Abaza	Kasab
8	3	3	2,5	3
(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)	
S.14 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Rıdvan	Abd...	Ramazan		

Abdullah	Mahmud	Abdullah		
2	3	2		
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		
S.15 Cemâat-i Tîrgerân-ı Hâssa				
Halil	Mustafa	Bedri?	Mahmud	Ali
Abdullah	Şaban	Abdullah	Ahmed	İdris
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	8,5
43	32,5	39,5	16	(Seferde)
Kıymet 2600	(Seferde)	Kıymet 1320	(Seferde)	
Fi yevm 29,5		Fi yevm 15		
S.15 Cemâat-i Tîrgerân-ı Hâssa				
Ahmed	Hasan	İbrahim	Kalender	Mehmed
Ali	Abdullah	Halil	Mahmud	Mustafa
10	4	21,5	25	21,5
(Seferde)		(Seferde)	Kıymet 220	(Seferde)
			Fi yevm 15	
S.15 Cemâat-i Tîrgerân-ı Hâssa				
Hüseyin	Mehmed	Sefer	Hacı	Sefer
Behram	Evrenos	Aydın	Ahmed	Hüseyin
12	22	17,5	İbrahim	12,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	11	Kıymet 800
			(Seferde)	Fi yevm 9
S.15 Cemâat-i Tîrgerân-ı Hâssa				
Hüseyin	Mustafa	Mustafa	İsmail	
Mehmed	Amasya	Mehmed	Osman	
3,5	7,5	7	2	
	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
S.15 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mustafa	Haydar	Abdi	Mahmud	Halil
Şaban	Bosna	Mehmed	Musa	İbrahim
6	5	3,5	2	3
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S.15 Cemâat-i Siperdüzân-ı Hâssa				
Musa	Mustafa	Yakub	Ahmed	Hasan
Siper düzan	Mehmed	Eyüb	Hüseyin	İsmail
Ser Bölük	Hayyat	19,5	47	24,5
32	8	Kıymet 900	Fi yevm 11,5	Kıymet 1000
...		Fi yevm 10,5	Kıymet silik	Fi yevm 11,5
...fi yevm		Aded		
		Fi yevm 6		
S.15 Cemâat-i Siperdüzân-ı Hâssa				
Rıdvan	Ali	Süleyman	Mustafa	
Abdullah	İsmail	Eyüb	Ahmed	
3,5	6	5	13	
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
S. 16 Cemâat-i Kazganyân-ı Hâssa				
Süleyman	Sefer	Ahmed	Musa	Mehmed

Abdullah	Abdullah	Musa	Hızır	Abdullah
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	14
33	25	14,5	16,5	(Seferde)
Kıymet 2500	Kıymet Silik	(Seferde)	(Seferde)	
Fi yevm 22	Fi yevm 16			
Mustafa	İbrahim	Ali	Ali	Ahmed
Davud	Mehmed	Haydar	Abdullah	Mehmed
9	5	7,5	6	7
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Ahmed	Mustafa	Hasan	İbrahim	İbrahim
Mustafa	Musa	Abdullah	Mustafa	Abdullah
5,5	9	5	8	4,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Diğer İbrahim	Mustafa	Mehmed	Mehmed	Hüseyin
Abdullah	Sefer	Kasım	Abdullah	Hasan
9	7,5	7	2	6
(Seferde)		(Seferde)		
Ahmed				
İbrahim				
5				
(Seferde)				
S.16 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Katib	Abdi	Mehmed	Halil	
Mehmed	Osman	Nam	Abdullah	
4,5	3,5	3	3,5	
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
S.16 Cemâat-i Çilingirân-ı Hâssa				
Ramazan	Osman	Mehmed	Receb	Abdi
Şaban	Çilingir	Halil	Hasan	Hasan
Ser Bölük	9	36,5	8,5	6
31	(Seferde)	Kıymet 1050	... Fi yevm 2	(Seferde)
(Seferde)		Fi yevm 12		
Mahmud	Hüseyin	Mehmed	Mehmed	Rabi'
Hüseyin	Behram	Ali	Mustafa	Nasuh
5,5	6	6,5	7	7,5
(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)
Asilhan	İsa	Ahmed	Kocabaş	Mustafa
Nam	Abdulcelil	Hüseyin	Konya	...
4,5	4	9	2,5	2,5
(Seferde)	(Seferde)	Fi yevm 4	...fi yevm 2	(Seferde)
...		Kıymet 400		

Mehmed	Mehmed	Hızır	Derviş	Derviş
Mustafa	Abdullah	Karagöz	Bolu	İsa
...	3	7	3,5	3
5,5	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
(Seferde)				
S. 17 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Osman	Mehmed	Mehmed	Süleyman	Kaya
Hamza	Süleyman	Ahmed	Şaban	Mumcu
4	6	2	2	2,5
An hizane yed-i Avni Efendi	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S.17 Cemâat-i Dimeşkgerân-ı Hâssa				
Mustafa	Hüseyin	Süleyman	Mehmed	
Abdullah	Abdullah	Mehmed	Nasuh	
Ser Bölük	Ser Bölük	4	7,5	
7	7,5	(Seferde)		
(Seferde)				
S.17 Cemâat-i Saztırâşan-ı Hâssa				
Mustafa	İbrahim	Cafer	Mehmed	Mehmed
Abdullah	Dürri?	Abdullah	Hüseyin	Cafer
Ser Bölük	11,5	5	4	3
12	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
(Seferde)				
S.17 Cemâat-i Neccârân-ı Hâssa				
Mehmed	Silik	Derviş	Hasan	Rıdvan
Mustafa	Silik	Mehmed	Abdullah	Abdullah
3		29,5	10	7
3		...	Kıymet 530	(Seferde)
			Fi yevm 6	
S.17 Cemâat-i Neccârân-ı Hâssa				
Mehmed	Mehmed	Silik	Hasan	Abdi
Sefer	Ahmed	Silik	Süleyman	Mehmed
21	4	7	3	3
(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S.17 Cemâat-i Neccârân-ı Hâssa				
Mehmed	Mehmed	Mahmud	Osman	Ali
Hüsrev	Yunus	Mehmed	Mehmed	Müslim-i Nev
Ser Bölük	13	9	9	6,5
30,5	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Fi yevm 20,5				
Kıymet 1800				

Mustafa	Hüseyin	Mehmed	Mehmed	Ali
Mehmed	Abdullah	Dilaver	Süleyman	Şakird
7	8,5	7,5	5	7,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Ali	Ahmed	Ali	Yusuf	Nebi
Abdullah	Musa	Piyade	Abdullah	Mehmed
...	4	2	8	2
4,5	(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)
(Seferde)				
Cafer	Süleyman	Mehmed	İbrahim	Mehmed
Abdullah	Ali	Müslim-i Nev	Rıdvan	Bolu
9	7,5	2,5	5	9,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Ali	Hasan	İdris	Hüseyin	Murad
Süleyman	Bolu	Receb	Arnabud	Zimmî
3	2	3	...	4
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	2	(Seferde)
S.18 Cemâat-i Câmgerân-ı Hâssa				
Rıdvan	Osman	Mustafa	İbrahim	
Abdullah	Camgir	Yusuf	Yusuf	
5,5	2	8	2	
(Seferde)	Reft?	(Seferde)	Reft	
S.18 Cemâat-i Harrâfîn-i Hâssa				
Sefer	Perviz	Halil	İsa	Mustafa
Abdullah	Abdullah	Mehmed	Abdullah	Abdullah
Ser Bölük	4	4	12,5	11
45,5	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
(Seferde)				
Mehmed	Derviş	Mustafa	Sefer	Hasan
Sefer	Ali	Mehmed	Mahmud	İbrahim
11	5	6	5	12
(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Ali	Mehmed	Ali	Hasan	Hüseyin
Mehmed	Derviş	Ferruh	Mehmed	Abdullah
3,5	2,5	6	4	3
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		
S.18 Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa				
Hasan	Ali	Diğer	Yusuf	İbrahim
Ferhad	Mehmed	Mehmed	Süleyman	Bosna
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	16

59	39,5	33	20	(Seferde)
...	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
Ali	Budak	Cafer	Yusuf	Süleyman
Ferhad	Abdullah	Süleyman	Tırhala	Mehmed
11	17	5	33	5
(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)	Resid
Ali	Diğer	Yusuf	Sefer	İbrahim
Mustafa	Mustafa	Bosna	Osman	Mehmed
12	24	6	10	19
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Abdulkerim	Mehmed	Veli	İbrahim	Cafer
Nam	Receb	Rıdvan	Silik	Abdullah
30	10	39,5	6	10
(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Hasan	Kasım	Abdi	Abdi	Hasan
Silik	Mehmed	Abdullah	Nasuh	Abdullah
Silik	6	3	4,5	12
	(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)
Ahmed	İbrahim	Mustafa	Cafer	Osman
Mustafa	...	Carullah	Mahmud	Mehmed
29	5	17,5	3,5	7
Resid...	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
(Seferde)				
Halil	Bu Hasan	Osman	Hızır	Ömer
Mustafa	İbrahim	Şaban	İsmail	...
11	7	12	13	6
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Rıdvan	Hüseyin	Resul	Hüseyin	Hasan
Abdullah	Hasanca?	Yakub	Osman	Hüseyin
9	4,5	5	6,5	9
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Ömer	Ahmed	Mustafa	Baki Veled-i	
Mustafa	Mustafa	Abdullah	Osman	
4	2	10	3	
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	An müteferrika amed	
S.19 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Muharrem	Receb	Hüdaverdi	Hüseyin
Hüseyin	Ali	Hızır	yevm	...

6,5	4	2,5	2,5 Müteveffa	3,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	Osman Ereğli ba tezkere-i Reisül küttab fi 3 zilhicce sene 36 fi yevm 2	(Seferde)
Mehmed	Seydi	Hüsnü	Mustafa	Yusuf
Ali	Ahmed	Murad	Ahmed	Nam
3	9	7	9	13
Müteveffa				
Müteferrika-i Cedid Hamza ba tezkere-i Reisül küttab fi 15 cemaziyelevvel sene 36 fi yevm 2	(Seferde)		(Seferde)	Fi yevm 11,5
				Kıymet 1000
Mehmed	Ahmed	Derviş		
Ali	Hanifi	İbrahim		
10	4	3		
...Çavuş Selami	(Seferde)	(Seferde)		
S.19 Cemâat-i Debbâğın-i Hâssa				
Ömer	Mehmed	Mehmed	Halil	Muharrem
Ahmed	Mahmud	Ramazan	Mehmed	Seydi
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	6
20	22	7,5	8,5	(Seferde)
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
Hasan	Yusuf	Sefer	Hüseyin	Receb
Ali	İbrahim	Mehmed	Abdullah	Keyvan
5	2	3,5	10	3,5
(Seferde)		(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Ali	Mustafa	Ali	Mustafa	Keyvan
İsmail	Mehmed	Pir Ahmed	Cafer	Abdullah
2	4	6,5	9,5	5,5
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
İbrahim	Mehmed	Mustafa	Mustafa	Mustafa
Maden	Hüseyin	Abdullah	Yusuf	Yusuf
7,5	5	3	3	3
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	...Abdullah ba tezkere-i Reisül küttab fi 15 zilhicce sene 36 fi yevm 2	(Seferde)

Hacı	Ömer	Mehmed	Mehmed	
Osman Nebi	Mehmed	Ali	Hamza	
3	4	2,5	2,5	
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
S.20 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hasan	Mustafa	Hüseyin		
Mehmed	Receb	Kasım		
9	2	4		
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		
S.20 Cemâat-i Kemhâbâfân-ı Hâssa				
Osman	Halil	Hacı Hızır	Hacı	Mehmed
Çerkes	Konya	Mehmed	Mustafa Ali	Abdullah
Ser Bölük	42,5	Kethüdâ	Ser Bölük	25,5
53	An Hızâne be- hod...	12	10	Fi yevm 12
...				
Fi yevm 20?		(Seferde)	(Seferde)	Kıymet silik
Kıymet 200				
S.20 Cemâat-i Kemhâbâfân-ı Hâssa				
Yusuf	Ahmed	Pir	Süleyman	Rıdvan
Halife	Bursa	Mustafa	Nam	Radova
29,5	8	10	6	16
Fi yevm 13,5		(Seferde)		
Kıymet 1200				
S.20 Cemâat-i Kemhâbâfân-ı Hâssa				
Rıdvan	Ahmed	Abdukadir	Mustafa	Ahmed
Abdullah	Müslim-i Nev	Durmuş	Ali	Bedri
14	8	10	13	5
(Seferde)	Müteferrika, Bursa...ba tezkere-i Reisül küttab fi ... zilhicce sene 36 fi yevm 2	(Seferde)		(Seferde)
S.20 Cemâat-i Kemhâbâfân-ı Hâssa				
Mustafa	Haydar	Mehmed	Arslan	Mustafa
Ali	Arslan	Yunus	...	Amasya
6	6	Doyran	13	9
(Seferde)	An hızâne be- hod	2	(Seferde)	(Seferde)
				An Şâkirdân...
S. 21 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mehmed	Mehmed	Ahmed	Mustafa
Hasan	Veli	Hüseyin	Mehmed	Halil
12	10	4,5	9	6
(Seferde)	(Seferde)			An hızâne...
S. 21 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mustafa	Mahmud	Hüseyin	Mustafa	Kemal

Silik	Garib	Müslim-i Nev	Dede	Yahudi
	6	6	4	9
	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	Aded Fi yevm 1 (Seferde)
S.21 Cemâat-i Nakş-ı Bendân-ı Hâssa				
Seyyid				
Nakşibendân				
9				
An müteferrika- i amed				
S.21 Cemâat-i Simkeşân-ı Hâssa				
Mustafa	Yusuf	Ramazan	Hasan	Bekir
Abdullah	Mustafa	Abdullah	Abdullah	Ahmed
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	24	9
34	25	25	(Seferde)	(Seferde)
Fi yevm silik	Fi yevm 12	(Seferde)		
Kıymet silik	Kıymet silik			
S.21 Cemâat-i Simkeşân-ı Hâssa				
Diğer	Emrullah	Mustafa	Hüseyin	Mehmed
Ramazan	Abdullah	Kalenderi	Receb	Ahmed
7	6,5	4	4,5	7
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)
S.21 Cemâat-i Simkeşân-ı Hâssa				
Sefer	Ali	Mehmed	Mehmed	Ahmed
Nam	Mehmed	Satı	Ahmed	Mehmed
7,5	5	22	4,5	2,5
(Seferde)		Fi yevm 8	(Seferde)	(Seferde)
		Kıymet silik		
		... Fi yevm 12		
S.21 Cemâat-i Simkeşân-ı Hâssa				
Ahmed	Kurt	Namuk	Evrenos	
İvaz	Som	Zimmî	Zimmî	
2	Zimmî	6	10	
(Seferde)	8			
	(Seferde)			
S.21 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Veli	Mustafa	Ali	Hüseyin	Mehmed
Hüseyin	Muslu	Abdullah	Ahmed	Derviş
3,5	3,5	3	5,5	2
(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)	
S.21 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Halil				
Abdullah				
2,5				
(Seferde)				

S.22 Cemâat-i Zerkûbân-ı Hâssa				
Mustafa	Hüseyin	Ahmed	Yusuf	Hasan
Ahmed	Abdullah	Receb	Abdullah	Abdullah
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	6
15	13	8	7	(Seferde)
	Fi yevm 7	(Seferde)	(Seferde)	
	Kıymet 690 silik			
S.22 Cemâat-i Abây-ı Bâfân-ı Hâssa				
Ferhad	Yusuf	Mehmed	Mustafa	Veli
Abdullah	Abdullah	Ahmed	Hasan	Nam
11	4	9	3	2
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
Mehmed				
Abdullah				
2				
(Seferde)				
S.22 Cemâat-i Abây-ı Bâfân-ı Hâssa				
Osman	Mehmed	Ali	Durmuş	Mehmed
Fehmi	Osman	Hızır	Hasan	Hüseyin
Ser bölük	Kethüdâ	Ser bölük	Ser Oda	7
59,5	32,5	15	15	(Seferde)
Fi yevm	Fi yevm 12	Fi yevm 7	Fi yevm 7	
19	Kıymet silik	...	Kıymet silik	
Kıymet silik		Kıymet silik		
...Muslu Halife				
İbrahim	Hasan			
Abdullah	Hüseyin			
7	4			
(Seferde)	Reft			
S.22 Cemâat-i Câmeşûyân-ı Hâssa (Çamaşırhane ...verile gelmiştir)				
Mehmed	Hasan	Bâli	Mustafa	Mustafa
Abdullah	Mihaliç	Birader	Rum	Hüseyin
Ser Bölük	Kethüdâ	Bosna	Ser Oda	10
27	22,5	Ser Bölük	12,5	
		15		
Hasan	Süleyman	Ali	Mehmed	Mahmud
Elbasan	Abdullah	Mustafa	Osman	Mustafa
12,5	6	Halife	13	20,5
		7		
Abdülkerim	Hasan	Hüseyin		
Vardar	Amasya	Konya		
6	3	4,5		

S.23 Cemâat-i Mezkûrîn				
Ali	Kerim	Mustafa	Mustafa	Süleyman
Mihaliç	Mihaliç	Bolu	Arnabud	Abdullah
4	3	10	8,5	3,5
Silik	Yahya	Ahmed	Bayram	Mahmud
Silik	Bolu	Evrenos	Bolu	Sadık
Silik	3,5	3,5	4	3
	Müteferrika, Bursa Taşova ba tezkere-i Reisül küttab fi 15 zilhicce sene 1036 fi yevm 2			
Receb	Ahmed	Süleyman	İbrahim	Ramazan
Bolu	Diyarbakir	Faros	Akşehir	Bolu
4	3	2,5	2	4,5
Halil	Kasım	Nebi	Bâli	Hüseyin
3	Abdullah	Abdullah	Nam	Nam
	3	2,5	3	10
Ali	Mehmed	Üveys	Receb	Mahmud
Vardar	Abdülhamid	Mustafa	Abdullah	Bolu
2	3	2	5,5	2
Hasan	Muharrem	Muharrem	Mustafa	Mustafa
Lofça	Balıkesriye	İlyas	Fehmi	Hasan
2	2	2,5	2,5	2
S.23 Cemâat-i Buhûrciyân-ı Hâssa				
Hacı	Receb	Şaban	Osman	İskender
Aydın	Abdullah	Abdi	Mehmed	Yusuf
Belgrad	13,5	3	2	2
Ser Bölük	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
25,5				
(Seferde)				
Hızır	Abdi			
İbrahim	Çilingir			
2	15			
(Seferde)	(Seferde)			
S.23 Cemâat-i Cerrâhîn-i Hâssa				
Hacı	Mehmed	Rıdvan	Rıdvan	İbrahim
Derviş	Ahmed	yevm	Soma	Şâkird
Ser Bölük	11,5	32	24	27
56		Fi yevm 19	...fi 2 safer sene 36	
Fi yevm 29		Kıymet 1600	(Seferde)	

Kıymet 2600				
Aded ser cerrah yevm 1				
Ferhad	Hasan	Yusuf	Mehmed	Hacı
Abdullah	Kehhâl	Abdullah	Üstad	Mehmed
7,5	14	14	19,5	50
(Seferde)	...der Edirne	Fi yevm 10	Fi yevm 11,5	Fi yevm 17
		Kıymet 900	Kıymet 1100	Kıymet 1500
			Âdet ser etibba fi yevm 1	...fi yevm 33
Mehmed	Osman	Rıdvan	Mehmed	İbrahim
Abdullah	Cerrah	Silik	Hüseyin	Abdullah
22	7		26	19
			Fi yevm 6	
			Kıymet 555	
			...Şaban Efendi...Fi yevm 9	
Mehmed	Kalender	Cafer	Mustafa	Mehmed
Abdullah	Cerrah	Kehhâl	Şâkird	Şâkird
40	19,5	Fi yevm 12	6	6
Fi yevm 21,5	Müteveffa	Kıymet silik		(Seferde)
Kıymet 1900	... fi yevm 17			
...				
Rıdvan	İbrahim	Mustafa	Ali	Receb
Şâkird...	Abdullah	Süleyman	Abdullah	Veli
21	10	13	11	5
Fi yevm 11,5	...	Fi yevm 6	Kıymet 600	Âdet ser etibba yevm 1
Kıymet silik		Kıymet 550	Fi yevm 7	
Âdet ser etibba yevm 1		...Fi yevm 7	Âdet ser etibba yevm 1	
Seyyid	Mehmed	Dilaver	Hüseyin	İsmail
Ali	Cerrah	Abdullah	Kehhâl	Şaban
Kehhâl	7	7	7	25
20	(Seferde)		(Seferde)	Kıymet 3200
Kıymet silik			Reft	Fi yevm 15
Fi yevm 3,5				
...fi yevm 11,5				
Abdi	Ali	Haydar	Hamza	Seyyid
Mustafa	Ahmed	Abdullah	Cerrah	Hüseyin
21	10	11	12	8,5

Fi yevm 6		Müteveffa Şüd	(Seferde)	(Seferde)
Kıymet silik				
Mehmed	Mehmed	Osman	Bedri	Elyasa
Cerrah	Amasya	Cerrah	Abdullah	Cerrah
15	14	17	3	21
...Edirne	...fi yevm 3		...aded fi yevm 1	
Arslan	Yusuf			
Cerrah	Cerrah			
8	5			
...Edirne	An Müteferrika-i amed Fi 17 Cemaziyelevve 1 sene 35			
S.24 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hüseyin	Hüseyin	İsa		
Hasan	Hasan	Musa		
20	4	8		
	(Seferde)			
S.24 Cemâat-i Çerağciyân-ı Hâssa				
İsmail	Mahmud			
Abdullah	Fazlı			
Ser Bölük	3			
6,5	(Seferde)			
(Seferde)				
S.24 Cemâat-i Bûriyâbâfân-ı Hâssa				
Hasan	Mehmed	Ali	Mehmed	
Kayseriyye	Hasan	Kayseriyye	Kayseriyye	
26	10	6	7	
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	
S.25 Cemâat-i Keştîgerân-ı Hâssa				
Ali	Ahmed	Hasan	Murad	Mustafa
Behram	Sefer	Mahmud	Keştîger	Mahmud
Silik	2	Duacı	5	3,5
		9,5	(Seferde)	(Seferde)
		Fi yevm 7		... ba tezkere-i reisül küttab
		Kıymet 610		Reft,..za sene 1036
		An hizane sene 1035		Bursa Cafer İlyas? ba tezkere-i Reisül küttab fi 3 zilhicce sene 36 fi yevm 3

Hasan	Ali	Mehmed	Mehmed	
Nam	Sevindik	Hallaki	Yunus	
7,5	2	2	4	
	(Seferde)	(Seferde)		
S.25 Cemâat-i Müteferrika-i 'Afîk				
Hüseyin	İbrahim	Ahmed	Piyale	Mehmed
Abdullah	Niğde	Cafer	Abdullah	yevm
...	16	8	15	10
23	(Seferde)	(Seferde)	Fi yevm 11,5	(Seferde)
...			Kıymet Silik	
Be-Hod				
(Seferde)				
S.25 Cemâat-i Müteferrika-i Cedid				
Mustafa	Mehmed	Murad	Yusuf	Mehmed
Hüseyin	Nam	Şaban	Abdullah	Ömer
2,5	23	23,5	25,5	8
(Seferde)	...	An hızâne be-hod	An hızâne	(Seferde)
S.25 Cemâat-i Müteferrika-i Cedid				
Mehmed	Hamza	Musa	Turgud	Ali
Muharrem	Nasuh	Sapanca	Hamza	Hüseyin
2	3,5	2	2	10
	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S.25 Cemâat-i Müteferrika-i Cedid				
Hüseyin				
Yusuf				
8				
An hızâne resid, an hızane be yed-i pedereş				
S.25 Cemâat-i Müteferrika-i Cedid				
Abdi	Mehmed	Mehmed	Yusuf	Ömer
Hüdaverdi	Murad	Yusuf	Abdullah	Ahmed
25	2	2	2	2
An hızâne be- hod			(Seferde)	
S.25 Cemâat-i Müteferrika-i Cedid				
Mehmed	Mustafa	Derviş	Bayram	Ahmed
Süleyman	Süleyman	Ali	Halil	Rıdvan
1	1	2	2	5
S.25 Cemâat-i Müteferrika-i Cedid				
Yusuf	Hüseyin	Rıdvan	Receb	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Kehhâl	Kadri	Hüseyin
5	20	10	2	2
(Seferde)	An hızâne	(Seferde)	(Seferde)	
S.25 Cemâat-i Müteferrika-i Cedid				
Hasan	Sefer	Mustafa	Çolak	Rıdvan

Cerrah	Murad	Abdullah	Mehmed	Abdullah
2	2	Müzezzib	2	2
	Bursa...ba tezkere-i Reisül küttab fi 3 ZA sene 36 fi yevm 2	(Seferde)		
Abdullah	Mehmed	Silik	Ramazan	Ali
Cerrah	Hasan	Silik	Nam	Mehmed
5	2	3	3	3
				(Seferde)
Arslan	İlyas	Hacı	Hasan	Hacı
Mustafa	Nam	Hasan	Mustafa	Mehmed
3	3	2	3	5
(Seferde)				
Hüseyin	Ahmed	Derviş	İbrahim	Hamza
Mamaki?	Abdullah	Mustafa	Kaya	Silik
7	2	2	2	5
Mahmud	Abdullah	Receb	Mehmed	Mustafa
Abdullah	Nam	Kalender	Mehmed	Ali
4	2	2	8	2
(Seferde)			...	Silik
Durak	Bayram	Mestan	Receb	Dilaver
Ali	Nakşibend	Behram	Abdullah	Abdullah
2	30	2	4,5	2
(Seferde)	Reft an Nakşibend		(Seferde)	
Mehmed	Hasan	İsmail	Mehmed	Siyavuş
Hüseyin	Abdullah	Amasya	Mustafa	Abdullah
2	2	2	2	2 (Seferde)
Mehmed	Mehmed	Ahmed	Ahmed	Osman
Nebi	Selim	Ali	Hüsam	...
5	2	Değri	2,5	2,5
(Seferde)	(Seferde)	2,5	(Seferde)	(Seferde)
		(Seferde)		
Pir Mehmed	Gül	Mehmed	Ali	Ahmed
Halil	Ahmed	Nam	Ali	Rus
(Seferde)	Adil	3	2	2
	2		(Seferde)	(Seferde)
	(Seferde)			

Mehmed	Hasan	Mustafa	Receb	Hacı
Ahmed	Abdullah	Hasan	Abdullah	Hüseyin
2	2	2	2	Gürcü
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)	4
				Fi 15 Receb
...veled-i	Lazar veled-i	Baki veled-i	Neslo?	Evrenos
Manol	İsak	Osman	Yahudi	Konstantin
2	5	2	5	4
(Seferde)	(Seferde)	Reft müteferrika-i Cedîd Fi 25 N	An hızâne ...	Fi 25 N
Ahmed	Ahmed	Ahmed	Kara Ali	Ramazan
Abdullah	Mehmed	Mustafa	Manisa	Receb
Siroz	2	Manisa	2	2
2		2		
Arslan	Musa	İbrahim	Mehmed	Süleyman
Hüdaverdi	Halil	Mehmed	Kastamonu	Abdullah
3	2	2	2	2
İbrahim	Zülfikar	Sinan	Yagob	Mehmed
Bosna	Ali	Budak	Evren	Ahmed
2	5	5	5	9
Fevt...dûzân	Fi 15 Za			Reft Mücellidân
Yusuf				
Cerrah				
5				
Reft...Cerrâhîn				
LEZEZ CEMÂAT-İ EHL-İ HİREF SENE 1035				
DEFTER-İ MEVÂCİB-İ CEMÂAT-İ EHL-İ HİREF DER VACİB-İ LEZEZ SENE 1035				
S.26 Cemâat-i Katibân-ı Kütüb-i Hâssa				
Mehmed	Mustafa	Hüseyin	Ali	Ahmed
Mustafa	Muharrem	Rihzen	Abdullah	Abdullah
	25	23	20	27
		An hızâne be hod		An hızâne Üsküdar muhasabe-i cerrah Reşen

Mehmed Silik	Mehmed Mehmed Silik	Ahmed Muhsin 17	Mehmed Hasan 10,5	Mehmed Ahmed 6
Mehmed Numan 9,5	Mustafa Faik 17	Mehmed Abdullah 23	Hasan Nam 19 (Seferde)	İbrahim Receb 12,5
Mehmed Ahmed 11	... Zülfikar 11	Mustafa Abdülakdir 15	Osman Mehmed 27,5 An hıazâne suk-ı ... çeledi muamele-i ...	Abdurrahman Silik 13,5 (Seferde)
Hüseyin Hasan(silik) 9,5	Hüseyin Abdullah 6	Ahmed Hasan 5 Şâkird muhasabe-i cer	İslam Mustafa 29,5 An hıazâne Be- hod	Yusuf Abdullah 4
Mehmed Müslim 13 Silik	Osman Nam 5	Musa Amasya 14	İsmail Nam 9	Ebubekir Bursa 12
Ali Abdulkadir 8	Hasan Abdullah 9 An hıazâne yed- i Osman Çelebi veled-i Ömer Çelebi	Mehmed Amasya 16	Hasan Ali Bosna 6	Mehmed Ahmed 8
Nebi Şâkird 24	Abdüllatif Nam 10	Mehmed Rıza 7	Derviş Ahmed 13	Hasan Yusuf 8
Hüseyin Hasan 7,5?	Mustafa Mehmed.. 7	Behzad Abdullah 11,5	Hasan Yusuf Eyyubi 11 ..Masar sene 1036	Derviş Nam 6

			an hızâne be hod	
Rıdvan	Ahmed	Hasan	Hüseyin	Mustafa
Abdulah	Müsellem	Mehmed	Abdullah	Abdullah
2,5	7	13	8	4
	An hızâne yed-i...	(Seferde)	An hızâne yed- i...Çelebi	
Hasan	Hasan	Mehmed	İsmail	Mustafa
Mehmed	Ali	Ahmed veled-i	Ahmed	Ahmed
4	Zal Halet	Halife	3	Veled-i halife
	5	11		5
		An hızâne müderriş		An hızâne müderriş
Mehmed				
Zülfikar				
5				
Silik				
(Seferde)				
S. 27 Cemâat-i Mücellidân-ı Hâssa				
Mehmed	Mehmed	Mehmed	Keyvan	İsmail
Cafer	Haydar	Ahmed	Abdullah	İbrahim
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	14
20,5		21,5	17	
Mehmed	Yusuf	Mehmed	Osman	Mehmed
Mehmed	Mehmed	Mehdi	Mustafa	Tirkâr
14	27	10	4,5	6
	An hızâne be- hod			An hızâne Said Halife
Mustafa	Mustafa	Osman	Sefer	Mehmed
Mehmed	Hamdi	Yusuf	İbrahim	Halil
5	7	Silik	2	22
	An hızâne ...mücellid			An hızâne be- hod
				...
Seyyid	Ömer	Yusuf	Mustafa	Osman
Mustafa	Ahmed	Abdullah	Silik	Ali
5	12,5	11	3	3
Mehmed				
Ahmed				
9				

S.27 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Kasım	Ahmed	Kenan		
Yusuf	Nebi	Abdullah		
3,5	3	3,5		
S.27 Cemâat-i Mürekkebciyân-ı Hâssa				
Mehmed	Ramazan	Ali	Kenan	
Abdi	Mürekkebcî?	Mustafa	Abdullah	
Ser Bölük	12	6	6	
19				
S.27 Cemâat-i Külâhdûzân-ı Hâssa				
Mehmed	Hüseyin	Ahmed	Sefer	Mehmed
Hüseyin	Cafer	Silik	Süleyman	Silik
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	19
31	22	24	17	
Mehmed	Hasan	Mustafa	Receb	Mehmed
Hüseyin	Abdullah	Halil	Hasan	Nuri
30	12	7,5	7,5	9
Yusuf	Derviş	Mustafa	Mehmed	Ali
Hüseyin	Külâhdûz	Mehmed	Abdullah	Timur
12	8	6	2	6,5
Halil	Mustafa	Rıdvan	Hasan	Mustafa
Mehmed	Kasım	Abdullah	Haydar	...
12	5,5	4	3	2,5
				(Seferde)
İbrahim	Ahmed	Ahmed	Mehmed	
Mehmed	Halil	Yusuf	Mahmud	
4	7,5	4	5	
S.28 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Ferhad	Hüseyin	Mehmed	Mehmed	Osman
Abdullah	Ali	Kalender	İsa	Musa
Silik	2,5	2,5	9	3,5
S.28 Cemâat-i Zerdûzân-ı Hâssa				
Mustafa	Piyade			
Mehmed	Abdullah			
6	10,5			
S.28 Cemâat-i Nakkâşân-ı Hâssa				
Silik	Yusuf	Ahmed	Osman	Davud
Silik	Hüseyin	Abdullah	Abdullah	Sefer
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	11
40	33	33	30	
	An hızâne be- hod	An hızâne be-hod		

Mehmed	Ahmed	Şaban	Yakub	Mahmud
Mustafa	Hasan	Erkud	Süleyman	Receb
22	15	19	13	10
...Şâkird		...		
İbrahim	Mehmed	Ahmed	Ahmed	Mustafa
Ahmed	Ali	Osman	Yunus	Mehmed
7	11	7	4	M...
	Silik			14
Rıdvan	Receb	Ali	Mehmed	Mahmud
Abdullah	Dede	Mustafa	Osman	Mehmed
5	10	6	11	9
	...Mehmed Halife...			...
Yusuf	İbrahim	Nebi	İbrahim	Mustafa
Abdullah	Mehmed	Davud	Mustafa	Ahmed
8	9	5,5	9,5	3
Mehmed				
Ali				
11				
S.29 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Abdi	İbrahim	Ramazan	Yusuf	Ramazan
Şaban	Terme	Bosna	Abdullah	Ahmed
4	8	9	4	5,5
	An hızáne yed- i (silik)mukataa- ı hass			
Mehmed	Mehmed	Kenan	Bedri	Murad
Mehmed	Mahmud	Abdullah	Abdullah	Abdullah
6,5	4,5	4	9?	6,5
Mehmed	Baki	Ahmed	İbrahim	Derviş
Ahmed	Mehmed	Hüdaverdi	Mehmed	Mehmed
3,5	5,5	4	2	9
Mehmed	Hüseyin	Hüseyin	Ahmed	
Ahmed	Ahmed	Abdullah	Ali	
2	2	6	Salar	
			2	
S.29 Cemâat-i Gazzâzân-ı Hâssa				
Keyvan	Mehmed	Ahmed	Cafer	Ömer
Abdullah	İsmail	Kıbrıs	Abdullah	Murad
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser bölük	Ser Oda	Şâkird

49	53	15	23	33
	An hızâne yed-i Seyyid Halit Çavuş		An hızâne ... Ali Çelebi Şâkird	An hızâne be-hod
Mahmud	Piyale	Hüseyin	Ahmed	Keyvan
Turgud	Abdullah	Hasan	Terme	Abdullah
7	5,5	16	17,5	19,5?
		An hızâne yed-i Muslu Şâkird mukataa-i m.		
Ali	Ahmed	Ali	Ali	Mustafa
Hasan	Abdullah	Sami	Abdullah	Süleyman
15	6	7,5	15	9
An hızâne be yed-i Nasuhca			An Hızâne...Çelebi	
Haşim	Mahmud	Mehmed	Süleyman	Hasan
Abdullah	Mehmed	Seyfi	Ali	Mustafa
10,5	12	7	4	5
Ahmed	Mehmed	Ali	Mehmed	Hüseyin
Mehmed	Pervane	Mehmed	İbrahim	Abdullah
8	12	7,5	2,5	7
	An hızâne be-yed-i Halit Çavuş			
Yusuf	Piyale	İbrahim	Mehmed	Osman
Süleyman	Abdullah	Mehmed	Hasan	Musa
4	6	15	10	9,5
Mehmed	Mustafa	Hasan	Mehmed	
Süleyman	Keyvan	Abdullah	Terme	
9,5	5	2	8	
S.30 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Receb	Mehmed	Mehmed	Mustafa	Mahmud
Rüstem	İbrahim	Müslim-i Nev	Yusuf	Mehmed
4	9	5	2	9
Hüseyin	Mehmed			
Süleyman	Rıdvan			
7	2			

An hıazâne be- hod				
S.30 Cemâat-i Zergerân-ı Hâssa				
Ahmed	Rıdvan	Keyvan	Yusuf	Hüseyin
Ser Bölük	Abdullah	Abdullah	Gürcü	Mustafa
50	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	8
Silik	34	19	15,5	
Ramazan	Ramazan	Mustafa	İbrahim	Sefer
Davud	Yunus	Hüseyin	Abdullah	Abdullah
7	15	35	22	4
...				
Hüseyin	Mustafa	Mustafa	İsmail	İsmail
Ali	Yusuf	Cafer	Mehmed	Hüseyin
7	23	10,5	4	6
Receb	Muharrem	Halil	...	Yusuf
Abdullah	Abdullah	Ali	Mehmed	Mehmed
21	5,5	4	9	5
...				
İbrahim	Mustafa	Hüseyin	İsmail	İsmail
Hüsrev	Müslim-i Nev	Abdullah	Mehmed	Mustafa
8	23	4	8	7
			An hıazâne be- hod	
İbrahim	Hasan	Piyale	Osman	Kutlu
Mehmed	Abdullah	Abdullah	...	Arslan
2	Rum	7,5	3	17,5
	4			
Mehmed	Aslan	Siyavuş	Osman	Mehmed
Mehmed	Kutlu	Abdullah	Piyale	Abdullah
2	25	5,5	4,5	5
				Fi 15 C.
S.31 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Hasan	Eyüb	Mustafa	
Hüseyin	Mersin	Turhan	Şâkird	
4	4	4	5,5	
		...		
Kenan	Mustafa	Bayram	Piyale	Yusuf
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah
4	8	3	6	9,5

Mustafa	Abdurrahman	Mehmed	Mustafa	Mehmed
Ahmed	Hüseyin	Mustafa	Müslim-i Nev	İsmail
5	4	3	5,5	4,5
Mustafa	Mehmed	Haydar	Ferhad	Ahmed
Yusuf	Süleyman	Abdullah	Abdullah	Hüseyin
4,5	2,5	3,5	3,5	4
Nazar	Bâli	...	Cura	Murad
Todori	Zimmî	Zimmî
3	10	2,5	4,5	9
S.31 Cemâat-i Sorguciyân-ı Hâssa				
Ali	Ali	Osman	Osman	İbrahim
Abdullah	Sorgucu	Ser Oda	Abdullah	Hüdaverdi
Ser Bölük	15,5	13	8,5	3,5
23	An hızâne yed-i Çavuş			
An hızâne yed-i Hüseyin Çavuş				
Bekir	Şaban			
Haydar	Nebi			
5,5	5			
S.31 Cemâat-i Hakkâkân-ı Hâssa				
Hasan	Osman	Halil	Mustafa	Behram
Abdullah	Abdullah	Salih	Abdullah	Abdullah
Ser Bölük	15	Kethüdâ	7,5	Ser Oda
20	Seferde	32		14
Seferde	13
		An hızâne yed-i Mehmed Çelebi		Fi 15 Ca.
Şaban	Hasan	Mehmed	Ahmed	Hüseyin
Arslan	Abdullah	Halil	Baki	Mustafa
13,5	4	7,5	6	4
		An hızâne...Ali Çelebi		
Osman	Mahmud	Mehmed	Bosna	Cemal
Receb	Beher kere	Eyüb	Manol	...
9	...	22	10	7,5
	13	...		
Konstantin	Evrenos			
Angel	Konstantin			

7	4			
	...			
S.32 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mehmed	Mehmed	Mustafa	Yorgi
Şerif	Osman	İsmail	Keyvan	Bali
2	9	9	9	2,5
S.32 Cemâat-i Sikkekânân-ı Hâssa				
Yusuf	Mustafa	Ahmed	Hüseyin	Mustafa
Abdullah	Mehmed	Ali	Abdullah	Hüseyin
Ser Bölük	Kethüdâ	26	5	6
33,5	15,5			
S.32 Cemâat-i Sikkekânân-ı Hâssa				
Mehmed	Mehmed	Dali	Murnor	Yorgi
Mustafa	Mehmed	Zimmî	Kostantas	Ankaki
(Silik)	6,5	29	8	4,5
S.32 Cemâat-i Sikkekânân-ı Hâssa				
Elsak veled-i				
Manik				
10				
S.32 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Yusuf	Bali	Mehmed	Hasan	Bekir
Abdullah	Ahmed	Yusuf	Mustafa	Abdullah
2,5	3	10	6	2,5
S. 33 Cemâat-i Zernişanyân-ı Hâssa				
İsa	Halil	Mustafa	Mehmed	
...	İsa	Abdullah	Abdullah	
Ser Bölük	22	Varna	2	
40		2,5	Seferde	
		Seferde		
S.33 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
İbrahim	Mehmed	Mehmed		
Abdullah	Hüsrev	Cevri		
9	9	6		
S.33 Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa				
Mehmed	Musa	Yahya	Mustafa	Abdurrahman
Hamid	Behram	Hasan	Piri	Cafer
39	7	10,5	2,5	13
An hizâne behod	...			
S.33 Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa				
Mehmed	Osman	Musa	Kalender	Ahmed
Ramazan	Süleyman	Hızır	Ahmed	Mehmed
13,5	2	12,5	23	20
				An hizâne yed-i müderris
S.33 Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa				
Yahya	Mustafa	Mehmed	Nasuh	Receb

Abdullah	Bali	Bali	Mehmed	Yusuf
14,5	8	11	10,5	2
An hızâne be- hod				
Ahmed	Mehmed	Kara Mehmed	Hüseyin	Şaban
Kalender	Yahya	Muharrem	Hasan	Silik
8	6	8	2	3
				Silik
Ahmed	Arslan	Mehmed	Ahmed	Yusuf
Hasan	Hüsrev	Mehmed	Süleyman	Abdullah
5	2	6,5	3	2
Reft				
Hasan	Mustafa	Yusuf		
Derviş	Abdullah	Abdullah		
2	4	Bosna		
		4		
		Seferde		
S.44 Cemâat-i Postîndûzân-ı Hâssa				
Abdi	Ahmed	Hüsrev	Receb	Yusuf
Ser Bölük	Abdullah	Abdullah	Mehmed	Sultan
26	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	7,5
	43	35	8	
Mehmed	Pervane	Behram	Mustafa	Hamid
Haydar	Abdullah	Abdullah	Süleyman	Halife
13	13,5	17,5	7,5	16
		An hızâne yed-i Yusuf Efendi		
Rıdvan	Kenan	(Silik)	Murad	Ali
Abdullah	Abdullah		İsmail	Abdullah
17	13		5	6
An hızâne yed-i âli Küçük Şâkirdi				
Rıdvan	Yusuf	Hasan	Piyale	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Şâkird
10	5	9	10	3,5
Piyale	Mustafa	Ahmed	İbrahim	
Abdullah	Piyale	Behram	Bosna	
3	3	3,5	2	

S.44 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Şeyh	Sefer	Yusuf	Hacı Hüseyin
Mustafa	Abdullah	Rıdvan	Abdullah	Abdullah
4	4	3	3	4
S.44 Cemâat-i Şimşirgerân-ı Hâssa				
Mustafa	Hüseyin	Osman	Davud	Ahmed
Abdullah	Ali	Abdullah	Abdullah	Gürcü
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	13,5
33,5	52,5	40	26	
	An hızâne yed-i be-hod	An hızâne yed-i ...Şâkird..		
S.44 Cemâat-i Şimşirgerân-ı Hâssa				
Hasan	Pervane	Şaban	Behram	Ahmed
Abdullah	Abdullah	Hasan	Abdullah	Hüseyin
15	8	10	3	10
S.44 Cemâat-i Şimşirgerân-ı Hâssa				
Mehmed				
Müslim-i Nev				
4				
...				
S.44 Cemâat-i Şimşirgerân-ı Hâssa				
Hasan	Mehmed	Nebi	Hüseyin	Yusuf
Abdullah	İsmail	Eyüb	Hasan	Mustafa
10	6,5	3	6	13
An hızâne yed...				An hızâne be-hod
S.44 Cemâat-i Şimşirgerân-ı Hâssa				
Ali	Eyüb	Mustafa	Bedros	Bali
Mehmed	Hızır	Halil	Diyarbakir	Yorgi
6	4	3	8	11
(Seferde)	...			
...				
S.44 Cemâat-i Şimşirgerân-ı Hâssa				
Bâli	Mehmed	Mehmed		
Zimmî	Abdi	Kastamonu		
4	2	3		
	Fi 15 Ca.	...		
S.45 Cemâat-i Kârdgerân-ı Hâssa				
Ramazan	Yusuf	Mehmed	Hasan	Ali
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Nam
Ser Bölük	Kethüdâ	9	23	3
34	45			
	An hızâne be-hod			
S.45 Cemâat-i Kârdgerân-ı Hâssa				
Mehmed	Mahmud	Ahmed	Yusuf	Mehmed
Ahmed	Ahmed	Abdullah	Hacib	Mehmed

14	7	5	12,5	6
Ahmed	Mustafa	Mehmed		
Sefer	Abdullah	Şems		
6,5	5	7		
S.45 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hüseyin	Mehmed	Mehmed		
Pervane	Mahmud	Yusuf		
3,5	7	8		
S.45 Cemâat-i Bozdoğanyân-ı Hâssa				
Mehmed	Hüseyin	Mehmed	Cafer	
Musa	Abdullah	Abdülkerim	Abdullah	
4	8	2	10,5	
S.45 Cemâat-i Niyâmgerân-ı Hâssa				
Cafer	Kasım	Mustafa	Ali	Bâli
Abdullah	Süleyman	Mehmed	Abdullah	Murad
10	11,5	4,5	5	2
	An hızâne be- hod			
S.46 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Arslan			
Abdullah	Kutlu			
6,5	2			
S.46 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Mahmud	Mustafa	Murad	Hüseyin	Emrullah
Ferhad	Murad	Abdullah	Çavuş	Mustafa
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	8
34,5	50,5	34,5	56	
An hızâne yed-i Hüseyin Çavuş?	An hızâne ..	An hızâne yed-i Hüseyin Çavuş	An hızâne yed-i Hüseyin Çavuş	
S.46 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Mustafa	Mehmed	Hızır	Behram	Hüseyin
Abdullah	Hızır	Abdullah	Abdullah	Ali
23,5	21	15	6	15
	An hızâne yed- i ...şâkird ...			
S.46 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Süleyman	Mehmed	Nasuh	İsa	Mustafa
Mehmed	Danyal	Hızır	Yusuf	Mehmed
16,5	19,5	5	4	8,5
...	...			An hızâne yed- i ...
S.46 Cemâat-i Kemangerân-ı Hâssa				
Mehmed	Hüseyin	Ömer	Mehmed Müslim	Ferhad
Behlül	Yusuf	Danyal	Kasım	Abdullah

15,5	16,5	12	3	13,5
		An hızâne yed-i Hüseyin Çavuş...
Yusuf	Ramazan	Ali	Hasan	Davud
Abdullah	...	İbrahim	Hızır	Sisam
3,5	9	Amasya (Seferde)	8,5	8
				Masar sene 1036
				An hızâne be-hod
Mehmed				
Ali				
22				
S.46 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Yusuf	Ahmed	İbrahim	Mehmed	Mehmed
Mehmed	Hüseyin	Hüsrev	Abaza	Kasab
8	3	3	2,5	3
Rıdvan	Abdül	Ramazan		
Abdullah	Mahmud	Abdullah		
5	3	2		
S.47 Cemâat-i Tîrgerân-ı Hâssa				
Halil	Mustafa	Servi	Mehmed	Ali
Abdullah	Şaban	Abdullah	Ahmed	İdris
Ser bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda 15	8,5
43,5	32,5	39,5	An hızâne yed...	An hızâne yed...
An hızâne ...Şâkird...	...	An hızâne yed-i be-hod		
Mehmed	Hasan	İbrahim	Kalender	Mehmed
Ali	Abdullah	Halil	Mahmud	Mustafa
10	4	21,5	25	21,5
			An hızâne yed-i Ali...şâkird..	An hızâne yed-i...dar
Hüseyin	Mehmed	Sefer	Hacı Ahmed	Sefer
Behram	Evrenos	İdris	İbrahim	Hüseyin
12	22	17,5	11	12,5
	...	An hızâne yed-i...		...
Mustafa	Mustafa	İsmail		
Amasya	Mehmed	Osman		
8	7	2		

(Seferde)	An hızâne yed- i ...			
S.47 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mustafa	Haydar	Abdi	Mahmud	Halil
Şaban	Bosna	Mehmed	Musa	İbrahim
6	5	3,5	2	4
S.47 Cemâat-i Siperdûzân-ı Hâssa				
Musa	Mustafa	Yakub	Ahmed	Hasan
Siperdûz	Mehmed Hayyat	Eyüb	Hüseyin	İsmail
Ser Bölük	8	21	47	24,5
32	...	An hızâne be-hod		
S.48 Cemâat-i Kazgânyân-ı Hâssa				
Rıdvan	Ali	Süleyman	Mustafa	
Abdullah	İsmail	Yakub	Ahmed	
3,5	6	5	13	
An hızâne yed- i...C. m.		An hızâne be-hod	An hızâne yed- i...	
S.48 Cemâat-i Kazgânyân-ı Hâssa				
Süleyman	Sefer	Ahmed	Musa	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Musa	Hızır	Abdullah
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	14
33	25	14,5	17	
S.48 Cemâat-i Kazgânyân-ı Hâssa				
Mustafa	İbrahim	Ali	Ali	Ahmed
Davud	Mehmed	Haydar	Abdullah	Mehmed
9	5	7,5	6	7
S.48 Cemâat-i Kazgânyân-ı Hâssa				
Ahmed	Mustafa	Hasan	İbrahim	İbrahim
Mustafa	Musa	Abdullah	Mustafa	Abdullah
5	9	5	8	4,5
	(Seferde)			
S.48 Cemâat-i Kazgânyân-ı Hâssa				
Silik	Mustafa	Mehmed	Mehmed	Hüseyin
İbrahim	Sefer	Kasım	Abdullah	Hasan
Abdullah	7,5	7	2	6
9				
S.48 Cemâat-i Kazgânyân-ı Hâssa				
Ahmed				
İbrahim				
5				
S.48 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Camger?	Abdi	Mehmed	Halil	
Mehmed	Osman	Nam	Abdullah	
4,5	3,5	3	4	
S.48 Cemâat-i Çilingirân-ı Hâssa				
Ramazan	Osman	Mehmed	Abdi	Mahmud

Şaban	Çilingir	Halil	Hasan	Hüseyin
Ser Bölük	9	36,5	6	5,5
31				
An hızâne be- hod				
Hüseyin	Mehmed	Mehmed	Oruç	İsa
Behram	Ali	Mustafa	Hasan	Abdulcelil
6	6,5	9	7,5	4
		An hızâne...		
Ahmed	Mustafa	Mehmed	Mehmed	Hızır
Hüseyin	Samsun	Mustafa	Abdullah	Karagöz
9	2,5	...	3	7
An hızâne be- hod		5,5		(Seferde)
Derviş	Derviş			
Bolu	İsa			
3	3			
S. 49 Şakirdân-ı Mezkûrîn				
Osman	Mehmed	Mehmed	Süleyman	Kaya
Hamza	Süleyman	Ahmed	Şaban	Koçi
4	6	2	2	2,5
An hızâne yed-i Avni Efendi				
Mustafa	Hamdi			
...	Kasım			
2	2			
(Seferde)				
S.49 Cemâat-i Dimeşkerân-ı Hâssa				
Mustafa	Hüseyin	Süleyman	Mehmed	
Abdullah	Abdullah	Mehmed	Nasuh	
Ser bölük	Ser Bölük	3	7,5	
7	7,5			
S.49 Cemâat-i Saztıraşân-ı Hâssa				
Mustafa	İbrahim	Cafer	Mehmed	Mehmed
Abdullah	Dimri?	Abdullah	Hüseyin	Cafer
Ser Bölük	11,5	5	4	3
12				
Mehmed	Ramazan	Derviş	Hasan	Rıdvan
Mustafa	...	Mehmed	Abdullah	Abdullah
3	2	29,5	10	7
		An hızâne be-hod		

Mehmed	Mehmed	Ali	Hasan	Abdi
Sefer	Ahmed	Mehmed	Süleyman	Mehmed
21	4	4	3	3
An hızâne yed-i ...Ali Şâkird..				
S.49 Cemâat-i Neccârân-ı Hâssa				
Mehmed	Mehmed	Mahmud	Osman	Ali
Hüsrev	Yunus	Mehmed	Mehmed	Müslim-i Nev
Ser bölük	13	9	9,5	6,5
30,5		...ba ferman- ı ali..	Kethüdâ-i ba arzı ağayı...enderu n ba fermân-ı ali... fi yevm 2	
An hızâne be- hod				
S.50 Cemâat-i Camgerân-ı Hâssa				
Mustafa	Hüseyin	Mehmed	Mehmed	Ali
Mehmed	Abdullah	Dilaver	Süleyman	Sacid
7	8,5	7,5	5	7,5
S.51 Cemâat-i Camgerân-ı Hâssa				
Ali	Ahmed	Ali	Yusuf	Bâli
Abdullah	Musa	Amasya	Abdullah	Mehmed
...	4	2	8	2
4,5		Müteveffa Medrese-i m. Hüseyin Şaban ba tezkere-i reisülküttab fi 25 R. Sene 1035 fi yevm 2		
S.52 Cemâat-i Camgerân-ı Hâssa				
Cafer	Süleyman	Mehmed	İbrahim	Mehmed
Abdullah	Ali	Müslim-i Nev	Rıdvan	Bolu
3	7,5	3,5	5	3,5
		Seferde		Seferde
S.53 Cemâat-i Camgerân-ı Hâssa				
Ali	Hasan	İdris	Hüseyin	Murad
Süleyman	Bolu	Receb	Erkud	Zimmî
3	2	3	...	4
	Seferde	Seferde	2	
			Seferde	
S.54 Cemâat-i Camgerân-ı Hâssa				
Rıdvan	Mustafa	İbrahim		
Abdullah	Yusuf	Mehmed		
5,5	8	2		

		An müteferrika-i amed		
S.50 Cemâat-i Harrâtîn-i Hâssa				
Sefer	Perviz	Halil	İsa	Mustafa
Abdullah	Abdullah	Mehmed	Abdullah	Abdullah
Ser Bölük	4	4	12,5	11
45,5	Medrese-i m.Ahmed Mahmud ba tezkere-i reisülküttab fi 25 R. Sene 36		Ser- harrâtîn...ba tezkere-i reisülküttab fi 25 R. Sene 35 fi yevm 5	Kethüdâ-ı sani İsa...ba tezkere-i reisülküttab fi 25 R. sene 1035 fi yevm 3
S.50 Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa				
Mehmed	Derviş	Mustafa	Sefer	Hasan
Sefer	Ali	Mehmed	Mahmud	İbrahim
11	8,5	6	9	12
Oda-ı...kethüdâ .. Ba tezkere-i reisül küttab fi 25 N. Sene 1035 fi yevm				
S.50 Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa				
Ali	Mehmed	Ali	Hasan	Hüseyin
Mehmed	Derviş	Ferruh	Mehmed	Abdullah
3,5	2,5	6	4	3
S.50 Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa				
Hasan	Ali	Diğer	Yusuf	İbrahim
Ferhad	Mehmed	Mehmed	Süleyman	Bosna
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	16
59	39,5	33,5	20	...
...		(Seferde)	...	
S.50 Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa				
Ali	Budak	Cafer	Yusuf	Ali
Ferhad	Abdullah	Süleyman	Tırhala	Mustafa
11	17	5	33	12
Seferde	
S.50 Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa				
Diğer	Yusuf	Sefer	İbrahim	Abdulkerim
Mustafa	Bosna	Osman	Mehmed	Nam
24	6	10	19	30
An hizâne be-hod				...
S.50 Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa				
Mehmed	Veli	İbrahim	Cafer	Hasan
Receb	Keyvan	Gürcü	Abdullah	Abdullah
10	39,5	6	10	4,5
An hizâneMehmed...			
S.50 Cemâat-i Müzedûzân-ı Hâssa				
Kasım	Abdi	Abdi	Hasan	Ahmed

Mehmed	Abdullah	Nasuh	Abdullah	Mustafa
6	3	4,5	12	3
(Seferde)			(Seferde)	An hızâne be- hod
İbrahim	Mustafa	Hızır	Osman	Halil
Hacib	Abdullah	Mahmud	Mehmed	Mustafa
5	17,5	3,5	7,5	11
	An hızâne be- hod ...			(Seferde)
Yunus	Osman	Hızır	Ömer	Rıdvan
İbrahim	Şaban	İsmail	...	Abdullah
7	12	14	6	4
...	(Seferde)	An hızâne be-hod	(Seferde)	
Hüseyin	Resul	Hüseyin	Hasan	Ömer
Hasanca	Yakub	Osman	Hüseyin	Mustafa
4	5	...	10	4
(Seferde)		6	...	
		(Seferde)		
Ahmed	Mustafa	Baki veled-i	Ahmed	
Mustafa	Abdullah	Osman	Abdullah	
2	10	3	Beyrut	
	(Seferde)		2,5	
			(Seferde)	
			Silik	
S.51 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Muharrem	Receb	Hüseyin	Seydi
Hüseyin	Ali	Hızır	...	Ahmed
6,5	4	2,5	3,5	4
	...		(Seferde)	
Derviş	Mustafa	Yusuf	Mehmed	Ahmed
Murad	Ahmed	Nam	Ali	Hanefi
7	4	13	10	4
		An hızâne yed-i Muslu Çelebi	An hızâne be- yed-i Pedereş....	
Derviş				
İbrahim				
3				
S.51 Cemâat-i Debbâğın-i Hâssa				
Ömer	Mehmed	Mehmed	Halil	Muharrem
Ahmed	Mahmud	Ramazan	Mehmed	Seydi m.

Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	6
20	22	7,5	8,5	
Hasan	Sefer	Hüseyin	Receb	Ali
Ali	Mehmed	Abdullah	Keyvan	İsmail
5	3,5	5	3,5	2
(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)		(Seferde)
Mustafa	Ali	Mustafa	Keyvan	İbrahim
Mehmed	Bali	Cafer	Abdullah	Maden
4	Ahmed	3,5	5,5	7,5
(Seferde)	6,5	(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
	(Seferde)			
Mehmed	Mustafa	Mustafa	Hacı	Ömer
Hüseyin	Abdullah	Nasuh	Osman	Mehmed
5	3	4	Bali	4
(Seferde)	(Seferde)		3	(Seferde)
Mehmed	Mehmed			
Ali	Hamza			
2,5	2,5			
(Seferde)	(Seferde)			
S.52 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hasan	Mustafa	Hüseyin		
Mehmed	Receb	Kasım		
3	2	4		
S.52 Cemâat-i Kemhâbâfân-ı Hâssa				
Osman	Halil	Hacı	Hacı Mustafa	Mehmed
Çerkes	Konya	Hızır Mehmed	Ali	Abdullah
Ser Bölük	43,5	Kethüdâ	Ser Bölük	25,5
13	An hızâne be- hod	13,5	11	
An hızâne be- hod				
Yusuf	Ahmed	Pir	Süleyman	Rıdvan
Halife	Bursa	Mustafa	Nam	Radova
23,5	8	14	6	16
An hızâne		An hızâne yed-i		
Rıdvan	Abdulkadir	Mustafa	Ahmed	Mustafa
Abdullah	Durmuş	Ali	Abdi	Ali
15	10	14	5	7
(Seferde)				Be-hod

An hızâne yedi...				
Haydar	Mehmed	Mustafa	Arslan	Yusuf
Arslan	Yunus	Amasya	...	Tahir
6	...	10	13	12,5
An hızâne behod	2 (Seferde)		An hızâne behod	...
Ahmed				
Nam				
3				
An müteferrika-ı amed				
S.53 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Mehmed	Mehmed	Ahmed	Mustafa
Hasan	Veli	Hüseyin	Mehmed	Halil
12	10	4,5	9	6
				An hızâne yedi pedereş
Mahmud	Hüseyin	Mustafa	Kemal	
Garib	Müslim-i Nev	Dede	Yahudi	
6	6 (Seferde)	4	10 (Seferde)	
S.53 Cemâat-i Nakş-ı Bendân-ı Hâssa				
Hişam				
Hasan				
30				
4				
S.53 Cemâat-i Simkeşân-ı Hâssa				
Mustafa	Yusuf	Ramazan	Hasan	Bekir
Abdullah	Mustafa	Abdullah	Abdullah	Ahmed
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser bölük	10	9
34	25	25		
Diğer	Emrullah	Mustafa	Hüseyin	Mehmed
Ramazan	Abdullah	Kalender	Hızır	Ahmed
7	6,5	4,5	4,5	7
Sefer	Ali	Mehmed	Mehmed	Ahmed
Nam	Mehmed	Cibali	Ahmed	Mehmed
7,5	5	22	4,5	2,5
		An hızâne ..Mehmed halife-i ...		
Ahmed	Kurt	Namuk	Evrenos	

İvaz	Soma	Zimmî	Zimmî	
2	Zimmî	6	10	
	8			
S.53 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Veli	Mustafa	Ali	Hüseyin	Mehmed
Hüseyin	Musa	Abdullah	Ahmed	Derviş
3,5	3,5	3	5,5	2
S. 54 Cemâat-i Zerkûbân-ı Hâssa				
Halil				
Abdullah				
2,5				
S. 54 Cemâat-i Zerkûbân-ı Hâssa				
Mustafa	Hüseyin	Ahmed	Yusuf	Hasan
Ahmed	Abdullah	Receb	Abdullah	Abdullah
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser bölük	Ser Oda	6
15	13,5	8	7	
	An hızâne yed-i Ali...			
S.54 Cemâat-i Abâyıbâfân-ı Hâssa				
Ferhad	Yusuf	Mehmed	Mustafa	Veli
Abdullah	Abdullah	Ahmed	Hasan	Nam
11	4	9	3	2
S.54 Cemâat-i Abâyıbâfân-ı Hâssa				
Mehmed				
Abdullah				
2				
S.54 Cemâat-i Abâyıbâfân-ı Hâssa				
Osman	Mehmed	Ali	Durmuş	Mehmed
Ferhad	Osman	Hızır	Hasan	Hüseyin
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	7
59,5	32,5	15	15	An hızâne yed-i..
An hızâne behod	An hızâne ...		An hızâne yed-i derviş...	
S.54 Cemâat-i Câmeşûyân-ı Hâssa				
İbrahim				
Abdullah				
7				
An hızâne yed-i...				
S.54 Cemâat-i Câmeşûyân-ı Hâssa				
Mehmed	Hasan	Bâli	Mustafa	Mustafa
Abdullah	Mihaliç	Birader Bosna	Rum	Hüseyin
Ser Bölük	Kethüdâ	Ser Bölük	Ser Oda	10
27	22,5	15	12,5	
S.54 Cemâat-i Câmeşûyân-ı Hâssa				
Hasan	Süleyman	Ali	Mehmed	Mahmud

Elbasan	Abdullah	Mustafa	Osman	Mustafa
12,5	6	Halife	13	20,5
		7		
Abdülkerim	Hasan	Hüseyin		
Vardar	Amasya	Konya		
6	3	4,5		
S.55 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Ali	Kerim	Mustafa	Mustafa	Süleyman
Mihaliç	Mihaliç	Bolu	Arnabud	Abdullah
4	3	10	8,5	3,5
Mehmed	Ahmed	Bayram	Mahmud	Receb
Mustafa	Evrenos	Bolu	Sadık	Bolu
2	3,5	4	3	4
Ahmed	Süleyman	İbrahim	Ramazan	Numan
Diyarbakir	Mezid	Akşehir	Bolu	Halil
3	2,5	2	4,5	3
Kasım	Bali	Bâli	Hüseyin	Ali
Abdullah	Abdullah	Nam	Nam	Vardar
3	2,5	3	5	2
Mehmed	Üveys	Receb	Mahmud	Hasan
Abdülhamid	Mustafa	Abdullah	Bolu	Lofça
3	2	5,5	2	2
Muharrem	Muharrem	Mustafa	Mustafa	
Balıkesriye	İlyas	Ferhad	Hasan	
2	2,5	2,5	2	
S.55 Cemâat-i Buhûrciyân-ı Hâssa				
Hacı	Receb	Şaban	Osman	İskender
Aydın	Abdullah	Abdi	Mehmed	Yusuf
Belgrad	13,5	3	2	2,5
Ser Bölük	...			
25,5				
Hızır	Abdi	Siyavuş		
İbrahim	Çilingir	Abdullah		
2	15	2		
		An müteferrika-ı amed		
S.55 Cemâat-i Cerrahîn-i Hâssa				
Hacı	Mehmed	Rıdvan	İbrahim	Ferhad
Derviş	Ahmed	Şehvar	Şâkird	Abdulah

Ser Bölük	11,5	33	27	7,5
57				
Hasan	Yusuf	Mehmed	Hacı	Mehmed
Kehhâl	Abdullah	Üstad	Mehmed	Abdullah
14	14	29,5	50	22
...			An hızâne ...	
Osman	Rıdvan	Mehmed	İbrahim	Mehmed
Cerrah	Abdullah	Hüseyin	Abdullah	Abdullah
7	19	16	13	40
	...	An hızâne	An hızâne yed-i ...
Cafer	Mustafa	Mehmed	Rıdvan	İbrahim
Kehhâl	Şâkird	Şâkird	Şâkird	Abdullah
30	6	6	Canib	10
		An hızâne yed-i ...	22,5	...
Mustafa	Ali	Receb	Seyyid	Mehmed
Süleyman	Abdullah	Veli	Ali	Cerrah
13	12	16	Kehhâl	7
An hızâne		An hızâne yed...	20	
			An hızâne behod	
Dilaver	Hüseyin	İsmail	Abdi	Ali
Abdullah	Kehhâl	Şaban	Mustafa	Ahmed
7	7	25	Silik	10
	...			
Haydar	Hamza	Seyyid	Mehmed	Mehmed
Abdullah	Cerrah	Hüseyin	Cerrah	Amasya
11	12	8,5	15	Silik
...	An hızâne yed-i...		...	
Osman	Avni	Yusuf	Elyasa	Arslan
Cerrah	Abdullah	Cerrah	Cerrah	Cerrah
17	6	5	21	8
	...	Fi...	
S.56 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hüseyin	Hüseyin	İsa		
Hasan	Hasan	Musa		
20	4	8		

	An hızâne yed-i ..Mehmed...			
S.56 Cemâat-i Çerağciyân-ı Hâssa				
İsmail	Mahmud			
Abdullah	Fazlı			
Ser Bölük	3			
6,5				
S.56 Cemâat-i Bûriyâbâfân-ı Hâssa				
Hasan	Mehmed	Ali	Mehmed	
Kayseriyye	Hasan	Kayseriyye	Kayseriyye	
Ser bölük	10	6	7,5	
26	...			
An hızane ...sene 35				
S.57 Cemâat-i Keştigerân-ı Hâssa				
Ali	Ahmed	Hasan	Murad	Hasan
Behram	Sefer	Mahmud	Keştîgir	Nam
6	2	Duacı	10	7,5
		9,5		
		An hızâne be-hod		
S.57 Cemâat-i Müteferrika-ı 'Atîk				
Ali	Mehmed	Mehmed		
Sevindik	Celali	Yunus		
2	2	4		
S.57 Cemâat-i Müteferrika-ı 'Atîk				
Hüseyin	İbrahim	Ahmed	Piyale	Mehmed
Abdullah	Niğde	Cafer	Abdullah	yevm
...	16	8	15	10
22				(Seferde)
An hızâne be- hod				
S.57 Cemâat-i Müteferrika-ı 'Atîk				
Mustafa	Mehmed	Murad	Yusuf	Mehmed
Hüseyin	Nam	Şaban	Abdullah	Ömer
2,5	23	23,5	25,5	8
	An hızâne be- hod	An hızâne be-hod	An hızâne ...Ali çelevi	
S.57 Cemâat-i Müteferrika-ı 'Atîk				
Mehmed	Hamza	Musa	Turgud	Ali
Muharrem	Nasuh	Sapanca	Hamza	Hüseyin
2	3,5	2	2	10
		(Seferde)	(Seferde)	(Seferde)
S.57 Cemâat-i Müteferrika-ı 'Atîk				
Hüseyin				
Yusuf				
8				

An hızâne...Pedere ş				
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
Abdi	Mehmed	Mehmed	Yusuf	Ömer
Hüdaverdi	Murad	Yusuf	Abdullah	Ahmed
25	2	2	2	2
An hızâne be- hod				
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
Mehmed	Mustafa	Derviş	Bayram	Ahmed
Süleyman	Süleyman	Ali	Halil	Rıdvan
1	1	2	2	5
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
Yusuf	Hüseyin	Rıdvan	Receb	Mehmed
Abdullah	Abdullah	Kehhâl	Kadri	Hüseyin
5	20	10	2	2
(Seferde)	An hızâne ...Mehmed Efendi			
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
Hasan	Mustafa	Çolak	Rıdvan	Abdullah
Cerrah	Abdullah	Mehmed	Abdullah	Cerrah
2	...	2	2	5
	2			
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
Mehmed	Ömer	Ramazan	Ali	Arslan
Hasan	Hacib	Nam	Mehmed	Mustafa
2	3	3	3	3
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
İlyas	Hacı	Hasan	Hacı	Hüseyin
Nam	Hasan	Mustafa	Mehmed	Kehhâl
3	2	3	5	7
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
Ahmed	Derviş	İbrahim	Hamza	Mahmud
Abdullah	Mustafa	Kaya	Mehmed	Abdullah
2	2	2	5	4
				(Seferde)
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
Abdullah	Receb	Mehmed	Mustafa	Durak
Nam	Kalender	Mehmed	Ali	Ali
2	2	8	2	2
			...	(Seferde)
S.57 Cemâat-i Müteferrikâ-i Cedîd				
Şaban	Receb	Dilaver	Mehmed	Hasan
Behram	Abdullah	Abdullah	Hüseyin	Abdullah
2	5	2	2	2
	(Seferde)			

İsmail	Mehmed	Siyavuş	Mehmed	Mehmed
Amasya	Mustafa	Abdullah	Kehhâl	Selim
2	2	2	5	2
		Reft an Buhûrciyân		(Seferde)
Ahmed	Ahmed	Osman	Pir Mehmed	Deli Ahmed
Ali	Nam	Sabunca?	Halil	Ladik
Dimri	2,5	2,5	2	2
2,5	Reft an Kemhâbâfân	(Seferde)		
Mehmed	Ali	Ahmed	Mehmed	Hasan
Nam	Ali	Rumi	Ahmed	Abdullah
3	2	2	2	2
Mustafa	Receb	Hacı	Kosine veled-i	Lazari veled-i
Hasan	Abdullah	Hüseyin	Manol	İsak
2	2	Gürcü	2	5
		5		
İsak	Evrenos	Ahmed	Ahmed	Ahmed
Yahudi	Konstantin	Abdullah	Mehmed	Mustafa
5	4	Siroz	2	Manisa
...	Reft	2,5		2
		Reft muzeduzan		
Kara Ali	Ramazan	Arslan	Musa	İbrahim
Manisa	Receb	Hüdaverdi	Halil	Mehmed
2	2	3	2	2
				Reft Camger
Mehmed	Süleyman	Zülfikar	Sinan	Yakop
Mustafa	Abdullah	Ali	Budak	Oze
2	2	5	5,5	5,5
Reft...		Fi 15 Ca.		
Durmuş	Mehmed	Mehmed	Ali	Mahzak?
...	Edirne	Mustafa	Abdullah	Arslan
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
	(Seferde)			
Mehmed	Halil	Mehmed	Hasan	Yusuf
Nam	Mehmed	Taşak	Abdullah	Ayvacic
2,5	2,5	2,5	2,5	2

		(Seferde)		Fi 3 Ca. sene 36
Mustafa	Ahmed	Mehmed	Mustafa	Osman
Ahmed	Muharrem	Nam	Osman	...
2	2,5	2,5	2,5	2,5
Fi 3 Ca. sene 36				
Cafer	Osman	Kirkor	Mehmed	
İlyas	Ülkü	Karagöz	Sadi	
2,5	2,5	2,5	2,5	
Masar Hayyâtîn-i Hâssa Sene 1035				
S.68 Defter-i Mevacib Cemâat-i Hayyâtîn-i Hâssa Masar sene 1035				
Mehmed	Ahmed	Ahmed	Mehmed	Hamza
Ser Hayyâtîn-i Hâssa	Mehmed Kethüdâ	Hızır El imam	El müezzîn	Mehmed Kayyim
74	74	12	9	5
...be-hod	Baha-ı 3700	Kıymet 530	Kıymet 400	Baha-ı 350
An hızâne.. Osman..	An hızâne be- hod			
S.68 1.Bölük-i Hüdaverdi Ser Bölük				
Mezkûr	Sefer	Osman	Mehmed	Ahmed
24,5	Ali	Abdullah Çavuş	Abdullah	Müslim-i Nev
	10,5		22	16,5
	Kıymet 430	43	Kıymet 750	Kıymet 640
		Kıymet 2100	Aded	Aded
		Aded Fi yevm 24,5 ...be-hod		
Mahmud	Mustafa	Mehmed	Mustafa	İbrahim
Mehmed	Mahmud	Hüseyin	Hoca	Nam
12,5	13,5	19	11	11
Kıymet 650	Kıymet 5..silik Aded	Kıymet 563Mehmed Ağa... fi yevm 11	Kıymet 430 ... Fi yevm 4,5	
İbrahim	Ali	Abdurrahim	Ömer	Mehmed
Receb	Mehmed	Müslim-i Nev	Ahmed	Abdullah
Ser Bölük	13	6	6,5	7
6	Kıymet 1100		Kıymet 450	Kıymet 490
			Aded	
Dilaver	Ali			

Abdullah	Abdulkerim			
Kıymet 440	5,5			
	Baha-ı 450			
S.68 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Hasan			
Mustafa	Ali			
...	2,5			
4,5				
Kıymet 300				
S.68 2.Bölük-i Mehmed Ser Bölük				
Mezkûr	Şaban	Ahmed	Yusuf	Rıdvan
29	Hasan	Abdullah	Abdullah	Abdullah
....Mehmed Çavuş An hızâne be-hod fi yevm 13	Anbari	15	29,5	14
	23	Nukilet	Kıymet 550	Kıymet 650
	Kıymet 550		... fi yevm 23	Aded
	...An hızâne be-hod fi yevm 16,5			
S.68 3.Bölük-i Mehmed Ser Bölük				
Hızır	Rıdvan	Mehmed	Dilaver	Mehmed
Davud	Eflak	Şaban	Abdullah	Abdullah
7	25	11,5	21	21
Kıymet 350	Kıymet 550.... ...fi yevm 19	Kıymet 350	Kıymet 1500
				An hızâne be- hod fi yevm 4
S.68 4.Bölük-i Mehmed Ser Bölük				
Mehmed	İbrahim	Şaban	Ahmed	Mustafa
Mehmed	Mehmed	Mehmed	Mehmed	Ali
11	7,5	7	6	9
Kıymet 370	Kıymet 240	Kıymet 350	Kıymet 270	
	An hızâne ...fi yevm 4,5			
S.69 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
İsa	Hüseyin	Ramazan		
Musa	Abdullah	Hacı		
9	8	5		
	Kıymet 500			
S.69 3.Bölük-i Hasan Ser-Bölük				
Mezkûr	Ali	Hasan	Ömer	Hasan

33,5	Abdullah	Abdullah	Hüsrev	Eflak
Kıymet 320	14,5	16	15,5	16,5
An hızâne yed-i Hüseyin Efendi...fi yevm 15,5	Kıymet 550	Kıymet 550	Kıymet silik	Kıymet 570
	An hızâne ...			
Mehmed	Süleyman	Süleyman	Ahmed	İbrahim
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Mustafa	Abdullah
13	13,5	8	13,5	13,5
Kıymet 340	Kıymet 550	Kıymet 550...		Kıymet silik
			Silik be-hod
Mehmed	Yusuf	İbrahim	Hüseyin	Mehmed
Receb	Abdullah	Hasib	Abdullah	Abdullah
13	15	13	12,5	9
...	...be-hod	Kıymet 50?		Kıymet 44
Merdıban	Mustafa	Mehmed	Süleyman	Mustafa
Süleyman	Ali	Veli	Kasım	Abdullah
5,5	12	10,5	11	11
Kıymet 2..	Kıymet 400	Kıymet 500		...be-hod
Mustafa	Ömer	Ferhad	Mehmed	Nuh
Abdullah	Abdullah	Abdullah	Mehmed	Mehmed
4	11,5	7	6	6,5
	...be-hod		Kıymet 290	Kıymet 29
Abdullah	Ömer	Rıdvan	Halil	Hüseyin
Abdi	Süleyman	Abdullah	Mehmed	Ahmed
7	4,5	5,5	6,5	6
Kıymet 350			Kıymet 350	
S.69 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Mehmed	Eyüb	Ahmed	Mehmed	Hasan
Abdullah	Mehmed	Şaban	Abdullah	Mehmed
6,5	4,5	4	5,5	4
Kıymet 400	Kıymet 290		Kıymet 350	Kıymet 29?
S.70 4.Bölük-i Mehmed Ser Bölük				
Mezkûr	Mehmed	Ali	Hasan	Mehmed
56,5	Bayezid	Pir(silik)	Bosna	Ser Oda
Kıymet 3..50	19	21,5	19,5	24,5
An hızâne Be-hod		Kıymet 760	Kıymet 65..	Kıymet 95
...Fi yevm 32,5		..be-hod		
		...fi yevm 13		

Halil	Mustafa	Hasan	Keyvan	Zülfikar
Abdullah	Yusuf	...	Silik	Abdullah
9,5	14	16,5	13	13
Kıymet 340	Kıymet 560	Kıymet 590	Kıymet 540	Kıymet 750
Yusuf	Mehmed	Receb	Mustafa	Mustafa
Müslim-i Nev	...	Lütfi	Mehmed	Ahmed
9,5	Mehmed	8,5	9,5	9
	9,5	Kıymet 350	Kıymet 500	...
	Kıymet 440			...sene 1035
Yusuf	Ahmed	Osman	Bâli	İbrahim
Hafız	Hızır	Ömer	Oruç	Mehmed
12	...	8,5	6	9
Kıymet 75	12,5	Kıymet 250		Kıymet 450
	Kıymet 50			
Ali	Mehmed	Mustafa	İbrahim	Mehmed
Mehmed	Abdullah	Osman	Abdullah	Nam
9	14	8	6	...
...	Kıymet 650	Kıymet 35	...	An hızâne ..Ömer Efendi
	...Aded fi yevm 7			
Receb	Derviş	Mehmed	Ahmed	
Ahmed	Mehmed	Receb	Mehmed	
7	4,5	8	5	
		Silik		
S.70 Şakirdân-ı Mezkûrîn				
Mustafa	Hasan	Sinan		
Keyvan	Abdullah	İskender		
...	5	4		
4				
Kıymet 250				
S.70 5.Bölük Ahmed Ser Bölük				
Mezkûr	Cafer	Yahya	Hasan	Mustafa
23	Abdullah	Rıdvan	Müslim-i Nev	Abdullah
Kıymet 1350	15,5	13,5	12,5	19
... Fi yevm	Kıymet 550	An hızâne...	Kıymet 450	Kıymet
Mehmed	Şaban	Abdulhamid	Mahmud	Mehmed bin
Müslim-i Nev	Abdullah	Abdullah	...	Mehmed
19	14	12,5	Kethüdâ	Halife
Kıymet 750	Kıymet 580		17,5	15,5
			Kıymet 1500	Kıymet 550

			Aded ...1	An hızâne Behod ... fi yevm
İbrahim	Hüseyin	Ali	Mehmed	Ahmed
Ferhad	Ahmed	Hasan	Ali	Süleyman
6	4	7,5	11	4
			An hızâne	Aded An hızâne Behod
				...
Mustafa	Sefer			
Mehmed	Abdullah			
5	5,5			
Kıymet 240	Kıymet 350			
S.71 Şâkirdân-ı Mezkûrîn				
Hasan	Hasan	Süleyman	Ali	Süleyman
Müslim-i Nev	Ali	...	Mehmed	Hasan
4,5	5	3	4	3,5
Kıymet 330	Silik		Kıymet 45	
	Aded			
S.71 Bölük-i Gazzâzân				
Mehmed	Ali	Hüseyin		
Musa	Abdullah	Abdullah		
17	15,5	6,5		
Kıymet 630	Kıymet 830	Kıymet 370		
S.71 Bölük-i Hallâcân				
İlyas	İsa	Ömer	Mustafa	Sefer
Abdullah	Musa	...	Hüseyin	Hüseyin
25	8	7	5,5	4
...	Kıymet 35	Kıymet 38		Kıymet 28
Hüseyin				
Osman				
5				
Kıymet 280				
S. 72 Bölük-i Edikyân				
Abdulkadir	Cafer	Musa	Hüseyin	Abdi
Ser Edikyân	Abdullah	Hüseyin	Ali	Davud
31	22,5	17	36,5	Rus
Kıymet 40	Kıymet 59	Kıymet 49	Kıymet 320	7,5
	An hızâne ...Mehmed Efendi		An hızâne behod... fi yevm 22	Kıymet 365
Ahmed	Hasan	Asafi	Abdi	Hasan
Abdullah	Eflak	Abdullah	Mehmed	Hacı
8	19,5	14,5	12,5	15,5

	Kıymet 55 ...Hasan Ağa	Kıymet 550	Kıymet 290	Kıymet 790 An hızâne Ali Halife fi yevm 6,5
Ali Nam 11,5 Kıymet 550	Mustafa Abdullah 8 Kıymet 570	Ali Abdullah 6,5 Kıymet 290	Mehmed Abdullah 5,5 Kıymet 290	Mustafa Mehmed 5,5
Piyale Abdullah 5 Kıymet 34 Aded fi yevm 1				
S.72 Bölük-i Basmacıyân				
Receb Ser basmacı 12,5	Yusuf Basmacı 17 Kıymet 7 silik An hızâne...katibâ n ...Ahmed Efendi fi yevm 9	Mehmed Basmacı 10,5 Kıymet 45		
S.72 Cemâat-i Müteferrikân				
Mustafa Abdullah 3,5	Mustafa Ali 2,5	Hüseyin Abdullah 3,5	Ali Kehhâl Şâkird? 2,5 (Seferde)	Cafer Nam 5 (Seferde)
İsmail Osman 3,5 Aded	Ali Mehmed Halife 3	Mehmed Osman 4 Kıymet 240 Aded	Yusuf Abdullah 3,5 Aded	Osman Abdullah 3,5 Aded
Abdi Mustafa 3	Halil Musa 3	Mehmed Abdullah 3,5	Ali Abdullah 3 ..keş	Mehmed Nam 3 (Seferde)
Zülfikar Abdullah 4 Kıymet 300 Aded	Mehmed Ahmed 2 (Seferde) 2,5 Kıymet 200 Aded yevm1	Hasan ... 2,5 Kıymet 200	Ali Mehmed 2,5 Kıymet .20

Hasan	Eyüb	Yusuf	Ali	Mehmed
...	Ali	Hüseyin	Durdu?	Nam
5,5	2	2	2	2
Kıymet 120	Kıymet 50	Aded	(Seferde)	
		(Seferde)		
S.74 Defter-i Mevâcib Cemâat-i Hayyâtın-i Hil'at der vacib Masar Sene 1035				
Hasan	Bâli			
Ser Hayyat	Kethüdâ			
....	37			
45	Kıymet 25			
Kıymet 850	Aded yevm 1			
An hızâne be- hod				
...fi yevm mürekkep dağılmış				
S.74 1.Bölük-i Mehmed Ser Bölük				
Mezkûr	Hüseyin	Ahmed	Mustafa	Receb?
15,5	Abdullah	Musa	Mehmed	Mehmed
Kıymet silik	15	13	10	11
Aded	Kıymet 55	Kıymet 300	Kıymet 320	
		An hızâne be-hod		
		Fi yevm 10		
S.74 2.Bölük-i Mehmed Ser Bölük				
Mehmed	Mehmed	Şaban	Ahmed	Mehmed
Ser Bölük	Yusuf	Hasan	Mahmud	Ahmed
9,5	11	Ser Bölük	6	25
	Kıymet 700	10	Kıymet 100	An hızâne be- hod
	'An hızâne be- hod	Kıymet 220		
	...fi yevm 13	An hızâne yed-i...fi yevm 7		
S.74 3.Bölük-i Mehmed Ser Bölük				
Mehmed	Mehmed	Ali	Mehmed	Piyale
Abdullah	Ahmed	Abdullah	Abdullah	Hasan
6	10	13,5	10	11
Kıymet 270	Kıymet 320	Kıymet 450		
S.74 4.Bölük-i Mehmed Ser Bölük				
Mustafa	Ali	Mustafa	Bekir	İdris
Mehmed	Mustafa	...	Abdi	Receb
9	6	11,5	7	8,5
Kıymet 220	Kıymet 450	Kıymet silik	Kıymet 25	Kıymet 360
An hızâne be- hod	Aded yevm 1	Aded		Aded

...Fi yevm 6				
Şaban	Osman	Hasan	Mehmed	Mustafa
...	Ali	İdris?	Hüseyin	Ahmed
7	5	13,5	...	5
Kıymet 36	Kıymet 260	Kıymet 5 silik	5	
		Aded	Kıymet 26	
Yusuf	Ramazan	Ali	Ahmed	Süleyman
Muharrem	Hasan	Mehmed
5,5	4,5	4	7	6
Kıymet 220			Kıymet 500	Kıymet 400
				Aded yevm 1
S.74 2. Bölük-i Yusuf Ser-Bölük				
Mezkûr	Behram	Ahmed	Ali	Hüseyin
27	Abdullah	Ali	Abdullah	Abdullah
Kıymet 1200	29	10	14	21
An hızâne be- hod	...	Kıymet 320	An hızâne be- hod	Kıymet
Fi yevm 13				
Hüseyin	Mehmed	Mustafa	Mehmed	Mehmed
Müslim-i Nev	Hüdaverdi	Müslim-i Nev	...	Ali
13,5	31	7	7	6,5
Kıymet 32	...		Kıymet 350	An hızâne ...be-hod
Mustafa	Hasan	Mehmed	Receb	Mahmud
Bali	...	Ali	Abdullah	Abdullah
11,5	6,5	12	9	12
Kıymet 450	Kıymet 260	Kıymet 260	Kıymet 260	Kıymet 350
Dilaver	Ali	Ali	Mehmed	...
Abdullah	Abdullah	Derviş	Nam	...
20	8,5	5,5	19	6
Kıymet 350			An hızâne be- hod	Kıymet 250
Ali	İbrahim	Mustafa	Ahmed	Mehmed
Abdullah	Ahmed	Yusuf	Hasan	Abdullah
4	3	4	7	5,5
Kıymet 255		Kıymet 220	Kıymet 300	
Aded				
Rıdvan	Ahmed	Mehmed	İbrahim	İsmail

Abdullah	Abdullah	Müslim-i Nev	...	Ahmed
4	4,5	7	13	9,5
Kıymet 200	Kıymet 160	Kıymet 550	Kıymet 400	
Aded yevm 1		Aded		
Mehmed	Ahmed	Mustafa		
Hüdaverdi?	Bosna	Mehmed		
5,5	2,5	3		
...	An müteferrika-ı amed	...		
S.75 Şakirdân-ı Mezkûrîn				
Hüseyin	İbrahim	Ahmed	Mehmed	
...	Receb	
Mustafa	4,5	4,5	6	
4,5				
S.75 3. Bölük-i Ali Ser Bölük				
Mezkûr	Mehmed	Mehmed	Abdi	Bâli
43	Abdullah	Abdullah	Abdullah	Abdullah
Kıymet 150	15	7,5	13	Müteveffa
An hızâne .. fi yevm 30	Kıymet 260		Kıymet 350	...
Mustafa	Receb	...	Ali	Bekir
Abdullah	Mustafa	Şaban	Abadi?	Mehmed
10	15	12,5	12	9
	Kıymet 500	Kıymet 320	...	
İbrahim	İsmail	Abdurrahman	Ali	Osman
Hüseyin	Bekir	...	Mehmed	...
7	7	9	...	6,5
An hızâne..			6,5	
			Kıymet 220	
Ali	Ahmed	Hasan	Receb	Mehmed
Mahmud	Mustafa	Abdi	Abdullah	Ali
7,5	8,5	5	7,5	5,5
Kıymet ..20	Kıymet 320		Kıymet 350	
Mahmud	İsmail	Perviz	Ahmed	Hasan
Abdi	İdris	Abdullah	Hasan	Bali?
6	9	9,5	5	4,5
	Kıymet 320	Kıymet 220	Kıymet 35	
Hasan	Baki?			
...	Hasan			

2,5	6			
	Kıymet 17 silik			
Mahmud	Mehmed	Mehmed	Ahmed	İbrahim
Rıdvan	Süleyman	Muzaffer	Hüsrev	Receb
4	5,5	5,5	4	5,5
		Kıymet 200	Kıymet 220	Kıymet 300
		An hızâne Be-hod		
		...Fi yevm 3		
Hasan	Eyüb	Receb		
Mehmed	Cafer	Süleyman		
3,5	3,5	3,5		
Kıymet 200	Kıymet 25	Kıymet 200		
S.76 Cemâat-i Müteferrika-ı Hâssa				
Rıdvan	Receb	Mustafa	Hamza	Ali
Seydi	Ser oda	Abdullah	Abdullah	Abdullah
9,5	17	6	8	8
Kıymet 5	Kıymet 950		Kıymet 330	
Ramazan	Resul	Ali	Receb	İbrahim
Ali	...	Nam	Sefer	Hüdaverdi
12	11,5	12	27,5	6,5
Kıymet 310	Kıymet 290	Kıymet 55	An hızâne müteferrika.. yed-i be hod	An hızâne be- hod
	Fi yevm 9	An hızâne be-hod fi yevm 6		
Ali	Ömer	Mehmed	Mustafa	Ahmed
Musa	Müslim-i Nev	Hüdaverdi	Resul	Bosna
6,5	24	4,5	5	2,5
	An hızâne be- hod	Kıymet 150	Kıymet 400	Kıymet 5
				Reft
Mustafa	Mehmed	Ali	Ömer	...
Mehmed	Mustafa	Mehmed	Receb	Nam
3	3	5	3	3,5
Kıymet 150		Kıymet 100	Kıymet 160	Kıymet 160
Reft...				
Mustafa	Murat	Mehmed	Hasan	Arslan
Mehmed	Abdullah	Musa	Resul	...
3	9	2	2,5	3
				Kıymet 200

Nuh	Osman	Mehmed		
Hızır	Yusuf	Hüseyin		
2	2	2		
Kıymet 100	Kıymet 150	Kıymet 100		

SONUÇ

Ehl-i Hiref defterlerinden, Osmanlı Devleti'nin ehl-i hiref teşkilâtının yapısı bu teşkilâtda hangi cemaâtlerin görev yaptığı, cemaâtlerde yer alan sanatkârların isimleri, maaşları, ser bölük, kethüdâ ve ser oda olarak görev yapanların kimler olduğu, bazı sanatkârların memleketleri, vefat durumları, görevden ayrılışları ve hangi ustaların şakirdlikten ustalıkta terfi ettiği gibi konular hakkında bilgi edinmekteyiz.

1027 H. / 1617-1618 M. tarihinde Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nda 45 cemâat yer almaktadır. Bu bölüklerde toplam 1074 sanatkâr çalışmaktadır. Bu sanatkârların % 73'ü usta % 27'si şâkird olarak görev yapmaktadır. En fazla sanatkâr bulunduran gruplar 73'er kişi ile Zergerân ve Cerrâhîn bölükleridir. En az sanatkâr ise 1'er kişi ile Kadifebâfân ve Nakş-ı Bendân bölüklerinde yer almaktadır. Cemâatlerde yer alan sanatkârlar arasında en fazla ücreti 54 akçe ile Abâyı Bâfan bölüğünde çalışan Osman b. Ferhad almıştır. Genellikle cemâatlerde ser bölük olarak görev yapan sanatkârların en yüksek ücreti aldığı görülmektedir. Ancak Sikkekân, Şemşirgerân, Neccârân, Debbâğın, Kemhâbâfân, Abâyı Bâfan, Câmeşûyân, Cerrâhîn, Çerağcıyân bölüklerinde ise ser bölüklerin en fazla ücreti almadığı görülmektedir.

1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) Tarihi'nde 43 cemâat bulunmaktadır. 1617-1618 tarihli defterde yer alan Kadifebâfân, Kâşigerân, Müteferrika-i Cedid der-Silsile-i Cedîd adlı cemâatler 1035 H. Reşen/ 1626 M (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihli defterde yer almamaktadır. 1617-1618 tarihli defterden farklı olarak 1626 (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde Mürekkebcıyân Cemâatinin görev yaptığı görülmektedir. 1035 H. Reşen /1626 M. (Mart-Nisan-Mayıs-Haziran) tarihinde 808'i usta, 178'i ise şâkird olmak üzere toplam 986 sanatkâr görev yapmaktadır. Bu durumda Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nda çalışanların % 82'si usta olarak çalışırken, %12'si ise şâkird olarak görev yapmaktadır. En fazla sanatkâr bulunduran cemâat 86 kişi ile Müteferrika-i Cedîd olup en az sanatkâr bulunduran cemâat ise 1 kişi ile Nakş-ı Bendân cemâatidir.

1035 H. Lezez / 1626 M. (Haziran -Temmuz-Ağustos-Eylül) Tarihinde de 43 Cemâat yer almaktadır. En fazla sanatkâr 99 kişi ile Müteferrikâ-i Cedîd Cemâati'nde yer almaktadır. En az sanatkâr ise 1 kişi ile Nakş-ı Bendân Cemâati'nde bulunmaktadır. Bu tarihte Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nda 809'u usta, 168'i ise şâkird olmak üzere toplam 977 sanatkâr görev yapmaktadır. Bu durumda Ehl-i Hiref Teşkilâtı'nda çalışanların % 83'ünü usta sanatkârlar oluştururken, % 17'sini ise şâkirdler oluşturmaktadır.

MAD 7444 numaralı Defterde Ehl-i Hiref Cemâatlerinden sonra Masar 1035 H./1625 M.(Ekim-Kasım-Aralık) tarihinde Hayyatîn-i Hassa (Saray Terzileri)'da görev yapanların kaydı bulunmaktadır. Saray terzileri Cemâat-i Hayyâtîn-i Hassa ve Cemâat-i Hayyâtîn-i Hil'at olmak üzere iki sınıftan müteşekkildir. Arşiv kayıtlarına göre Hayyâtîn-i Hassa üç sınıftan oluşmaktadır. Bunlar; *İdareciler Bölümü* (Ser Hayyâtîn, Kethüdâ, İmam, Müezzin, Kayyim) ve bu idareci kadroya bağlı olan *beş* bölükten oluşan *Terziler Bölümü*, Gazzâzân, Hallâcân, Edikyân, Basmacıyân, *Müteferrika* isimli terziler bölümüne yardım eden sınıftır. İdareci kadroda en fazla ücreti 74 akçe ile ser hayyat olarak görev yapan Mehmed ve Kethüdâ olarak çalışan

Ahmed Mehmed almaktadır. Bu ücretin diğer cemâatlerle kıyaslandığı zaman yüksek olduğu görülmektedir. Terziler Bölümünde en fazla ücreti 56,5 akçe ile Mehmet Ser bölük almaktadır. Terziler Bölümüne yardımcı olan bölüklerde ise en fazla ücreti 31 akçe ile Edikciyân bölümünde Ser edikyan olarak görev yapan Abdulkadir almaktadır. Hayyâtîn-i Hil'at Cemâati'nde ise iki tane idareci ve idarecilere yardımda bulunan 4 bölük yer almaktadır. İdareci kadroda ser hayyat olarak görev yapan Hasan 45 akçe almakta iken kethüdâ olarak hizmet veren Bâli 37 akçe almaktadır.

KAYNAKÇA

- Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi 10010 Numaralı Ehl-i Hiref Defteri
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Maliyeden Müdevver 7444 Numaralı Ehl-i Hiref Defteri
- AFYONCU, Erhan, “Müteferrika”, *DİA*, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006, s.183-185.
- ARITAN, Ahmet Saim, “Ciltçilik”, *DİA*, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1993, s.551-557.
- ARSEVEN, Celal Esad, *Sanat Ansiklopedisi*, C.5, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1998.
- AYVERDİ, İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul, 2010.
- BOZCU, Pelin (Filiz), *Osmanlı Sarayında Sanatçı ve Zanaatçı Teşkilâtı Ehl-i Hiref*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, İstanbul, 2010.
- BOZKURT, Nebi, “Kuyumculuk”, *DİA*, C.26, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2006, s.513-515.
- BOZKURT, Nebi, “Nakkaş”, *DİA*, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006, s.326-328.
- ÇAĞMAN, Filiz, “Mimar Sinan Döneminde Sarayın Ehl-i Hiref Teşkilâtı”, *Mimar Sinan Dönemi Türk Mimarlığı ve Sanatı*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 1988, s.73-77.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara, 1997.
- İNALCIK, Halil, “İpek”, *Osmanlı İdare ve Ekonomi Tarihi*, İsam Yayınları, İstanbul, 2011, s.170-179.
- KALYONCU, Hülya, “Ehl-i Hiref-i Hassa Teşkilâtının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, S.33, 2015, s.279-284.
- KARACA, Filiz, “Hil’at” (Osmanlılarda Hil’at), *DİA*, C.18, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993, s.25-27.
- KAZAN, Hilal, “Topkapı Sarayı’nda Kâtipler Cemiyetinin Eğitimleri ve Görevleri”, *Osmanlı Araştırmaları*, S.24, İstanbul, 2004, s.213-241.
- KAZAN, Hilal, *Ehl-i Hiref Defterlerinde Kâtipler(Cemaat-i Kâtibân-ı Kütüb*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi., İstanbul, 1999.
- KAZAN, Hilal, *XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2007.

- KIRIMTAYIF, Süleyman, *XV. Ve XIX Yüzyıllar Arasında Osmanlıda Saray Sanatı Teşkilâtı*, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1996.
- KURUL, Mustafa, *17. Yüzyıl Osmanlı Hâssa Terzileri*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta, 2012.
- KUŞÇUOĞLU, Zeki, “Hakkâklık”, *DİA*, C.15, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997, s.204-205.
- MERİÇ, Rıfki Melül, “Bayramlarda Padişahlara Hediye Edilen Sanat Eserleri ve Karşılıkları”, *Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri I*, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Türk Sanatı Tarihi Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 1963, s.765-786.
- MERİÇ, Rıfki Melül, *Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları I Vesikalar*, Ankara, 1953.
- ÖZCAN, Abdulkadir, “Câmeşûyân”, *DİA*, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993, s.46.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.1, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1983.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1983.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.3, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1983.
- SAMİ, Şemseddin, *Kamûs-ı Türkî*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2015.
- SARI, Nil, “Cerrahlık”, Osmanlılarda Cerrahlık Mesleği, *DİA*, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993, s.423-424.
- SERTOĞLU, Midhat, *Osmanlı Tarih Lügatı*, Kurtuba Kitap, İstanbul, 2015.
- SÖZEN, Metin – TANYELİ, Uğur, *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2014.
- SÜLEYMAN, Neslihan, *XVII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti’nde Saray Sanatkârları(TSMA d.1435 ve MAD 7443 Numaralı Defterlerin Değerlendirilmesi)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015.
- TANINDI, Zeren, “Nakkaşhâne”, *DİA*, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006, s.331-332.
- TARIM ERTUĞ, Zeynep, “Sorguç”, *DİA*, C.37, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2009, s.378-380.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, “Osmanlı Sarayı’nda Ehl-i Hiref (Sanatkârlar) Defterleri”, *Türk Tarih Kurumu Belgeler Dergisi*, C.XI, S.15, Ankara, 1986.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014.

- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C.II, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988.
- ÜLGEN, Aygün, “Osmanlı Kuyumculuğu”, *Osmanlı*, C.11, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 235-250.
- YAMAN, Bahattin – AKDEMİR, Sadık, “1796 Tarihli Ehl-i Hiref Defterine Göre Osmanlı Saray Sanatkârları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.13, Isparta, 2004, s.85-110.
- YAMAN, Bahattin, “18. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Saray Ehl-i Hiref(Sanatkârlar) Teşkilâtı”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Isparta, 1996, s.273-292.
- YAMAN, Bahattin, *Osmanlı Saray Sanatkârları 18. Yüzyılda Ehl-i Hiref*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2008.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı : Fatih ÖZDEMİR
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara-1988

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü 2011

Yüksek Lisans Öğrenimi : Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı 2015

Doktora Öğrenimi : Gazi Üniversitesi Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı (Tez Aşamasında Devam Ediyor)

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İletişim

E-Posta Adresi : fatih.ozdemir.06@hotmail.com

Tel. :

Tarih : 09.11.2017

SÖZLÜK

‘An: Den, dan

Abâ: Yünden üretilen kaba kumaş veya üstle giyilen kıyafet.

Abanoz: Sıcak iklimlerde yetişen bir cins ağacın çok sert, koyu renkli, çok güzel cilâ kabul eden, tespih, kutu, ok, baston yapılan, câmi ve türbe kapı ve dolapları gibi sanatkârane işlerde kullanılan çok makbul tahta.

Abâyıbâfân: Abâ dokuyanlar.

Akçaağaç: Akça ağaçgiller familyasından, ormanlarda dağınık şekilde yetişen, yapraklarının iç tarafı beyazımsı, kerestesi hafif ve sağlam, marangozlukta, tornacılıkta vb. işlerde kullanılan, süs ağacı olarak da yetiştirilen ağaç.

Amed: Geldi.

Arakiye: Dervişlerin başlarına giydikleri yünden veya pamukludan yapılmış bir nevi takke.

Âsâ: Uzun sopa, değnek, baston.

Balçak: Kılıç kabzasına eli muhâfaza etmek için yapılan demir siper.

Balık tutkalı: Mersin, morina gibi balıklardan çıkarılarak hazırlanan ve kuvvetli yapıştırma hassası olan yarı şeffaf beyaz madde.

Be dest-i: Eli ile.

Bozdoğan: Gürzün Türkçe adı olup, silah îcad edilmeden önce savaş âleti olarak kullanılmıştır.

Buhûr: Özellikle dinî törenlerde güzel kokusu için yakılan ve etrafa koku yayan öd ağacı, amber, tütsü anlamına gelir.

Bûriyâ: Hasır.

Bûriyâbâfân: Hasır dokuyanlar.

Câme-şûy: Çamaşır yıkayan, çamaşırcı.

Câme-şûyân: Çamaşır yıkayanlar, çamaşırcılar.

Câmgerân: Osmanlı sarayının ve diğer binaların çeşitli desen ve renklerdeki camlarını yapan sanatkârlara verilen isim.

Cerrâh: Tıp eğitimi almadan hekimlik yaparak yara tedavi eden kimse.

Cetvelkeş: Eski yazma eser sayfalarına, levhalara yıldız ve mürekkeple çizgi çekmek sûretiyle yazının etrâfına çizgiden bir çerçeve yapan sanatkâr, kalemkeş.

Cilt: Kitapların ve dergilerin dağılmasını önlemek için yapılan koruyucu kapak.

Çaprast: Her iki taraftan karşılıklı olarak gelen ince kumaş şeritleri ile iç kaftanının önünün kapatılmasına sağlayan örgü.

Çega tutkalı: Öküzün bacak sinirinin suda eritildikten sonra kurutulmasıyla elde edilen ve ok yaylarının yapımında kullanılan bir çeşit tutkal.

Çerağ: Topraktan veya madenden yapılan içine yağ konulup yan tarafında bulunan deliğe fitil takılarak yakmağa mahsus yağ kandillerine verilen isim.

Çilingir: Kilit ve anahtar bunlara benzeyen demirciliğin ince işlerini yapan sanatkâr.

Çomak: Eskiden savaşlarda kullanılan, baş kısmı yuvarlak ve ağır sopa.

Debbâğ: meşin, kösele yapmak için hayvan derilerini sepileyen sanatkâr.

Dimişkî: Şam şehrinde yapılan güzel kılıç ve bıçak vb. şeylere denilir.

Edik: Yumuşak ve renkli sahtiyandan yapılan yarım konçlu lapçin, koncu kısa çizme, konçlu mest.

Edikyân: Edik üretimini gerçekleştiren kimse.

Gazzâz: İpekçi, ibrişim bükücüsü.

Gebre: At tımar edilirken kullanılan kıldan kese.

Gecelik: Yatakta giyilen entâri.

Gez: Okun çileye takılan kertikli yeri.

Hakk: Taş, maden, fildişi, ahşap gibi sert maddeler üzerine oyma ve kazıma sanatı.

Hallâc: Pamuk veya yünü tokmak ve yay ile kabartan kimse.

Harrât: Çıkrıkçılar ve doğramacılar.

Hayyât: Terzi.

Hil'at: Padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.

Hod: Kendi, bizzat.

Kabza: Kılıç tabanca vb.nin tutulacak yeri.

Kadife: İpek, pamuk ve yünden imal edilen kumaş.

Kadifebâfân: Kadife dokuyan kimse.

Kârd: Bıçak.

Kâşî: Çini.

Kâşîger: Çini yapan sanatkâr.

Kazganyân: Kazan imâl eden ustalar verilen isim.

Kehhâl: Göz Hekimi.

Kemân: Yay, kavis.

Kemânger: Yay yapan sanatkârlara verilen isim.

Kemhâ: Bir çeşit ipekli kumaşa verilen isim.

Kemhâbâfân: Kemhâ denilen kumaşı dokuyan sanatkâr.

Keştî: Gemi.

Keştîger: Gemi yapan, gemi tamir eden kişi.

Kethüdâ: Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya.

Kubur: Eskiden kalem ve kalemtıraş, kâğıt makası vb. yazı malzemelerini koymaya mahsus, fildişi, bağa veya mukavvâdan içi boş, dar ve uzun silindir şeklinde kap.

Külâh: Çeşitli şekilleri olmakla beraber en tanınmış beyaz keçeden yapılan ve ucu sivri olan bir tür başlık.

Külâhdûzân: Külâh Dikenler.

Künd: Keskin olmayan, kör.

Kündekârî: Türk Sanatı'nda küçük ve geometrik olarak doğranmış ahşap parçalarının birbirine geçirilmesine tekniğine verilen isim.

Minekârî: Mine işi, mine işçiliği, minâ-kârî.

Murassa': İnci, elmas, yâkut vb. kıymetli taşlarla süslenmiş, mücevherle bezenmiş.

Musavvir: Resim yapan kimse, ressam.

Mûze: Çizme.

Mûzedûz: Çizme yapan, çizme diken kimse.

Mücevveze: Vaktiyle giyilen bir cins alay kavuğu.

Müteferrik: Çeşitli, muhtelif.

Nakkaş: Yağlı veya sulu boya ile binaların duvar ve tavan vesairesini boyayıp nakışlar ve çiçekler yapan sanatkâr.

Nakş-bend: Kumaşların nakışlarını bağlayıp ipek teller aracılığıyla tezgâha hazırlayan kimse ve süslemeli dokuma sanatkârı.

Neccâr: Marangoz.

Niyâm: Kılıç, hançer ve bıçak vb. âletlerin kabı.

Niyâmger: Kılıç, hançer ve bıçak vb. âletlerin kabını yapanlara verilen isim.

Postfîndûz: Sarayda yer alan *Cemâat-i Hayyâtin-i Hâssa* denilen terziler arasındaki kürkçüler için kullanılan bir tabirdir.

Reft: Gitti, ayrıldı.

Saztırâşân: Müzik âleti yapan sanatkârlara verilen isimdir.

Sepi: Ham derinin, kürklerin terbiye edilip kullanılır duruma gelmesi için yapılan işlerin bütünü, tabaklık.

Sikkeken: Darphanede para ve madalya kalıbı yapan ustalara verilen isim.

Simkeş: Sırma çeken sanatkâr.

Siper: Kalkan.

Siperdûzân: Kalkan üretimi yapan sanatkârlara verilen isim.

Sorguç: Serpuşların(kavuk, başlık) ön taraflarına takılan süs.

Şemşîr-Şimşir: Kılıç.

Tîr: Ok.

Tîrger: Ok yapan kimse, ok ustası.

Tûtiyâ: Çinko.

Üsküre: Topraktan yapılmış çukur çanak.

Zerdûzân: Zerdûz kelimesinin çoğulu olup sim-sırma işleyici, simkeş anlamına gelir.

Zerger: Kuyumcu, altın işleyen.

Zerkûb: Altın tozu yapan ve altın döven sanatkâr.

Zernişân: Demir, çelik vb. madenî levhalar ve eşyalar üzerine altınla kakma olarak yapılan yazı ve süslemeye denir.

DİZİN

A

abanoz ağacı, 16
akçaağaç, 21
altın at bazumendi, 12
An Cemâat-i Mütferrika-i Cedîd der-silsile-i Cedîd,
38, 86
arakiye, 9
âsâ, 10

B

balçak, 18
balık tutkalı, 21
Basmacıyân, 39, 40, 51, 147
be dest-i, 6, 60
Be-hod, 6, 117, 135, 144, 146, 151
bir kamış gez, 22
bir zernişan murassa' sopa, 16
Bozdoğan, 20
Buhûr, 33, 159
Bûriyâ, 36, 159

C

Cemâat-i Abâyıbâfân, 32, 136
Cemâat-i Bûriyâbâfân-ı Hâssa, 36, 113
Cemâat-i Câmgerân-ı Hâssa, 26, 105
Cemâat-i Çerağciyân-ı Hâssa, IV, 35, 113, 139
Cemâat-i Çilingirân-ı Hâssa, 24, 103, 130
Cemâat-i Debbâğın-ı Hâssa, 28
Cemâat-i Dimeşkgerân-ı Hâssa, 25
Cemâat-i Gazzâzân-ı Hâssa, 11
Cemâat-i Hakkâkân-ı Hâssa, III, 14, 96, 123
Cemâat-i Harrâtın-ı Hâssa, 27
Cemâat-i Hayyâtın-ı Hâssa, 17, 39, 40, 41, 42, 50,
142, 161
Cemâat-i Hayyâtın-ı Hil'at, 41, 148
Cemâat-i Kadifebâfân-ı Hâssa, 30
Cemâat-i Kârdgerân-ı Hâssa, 19, 100, 126
Cemâat-i Kâtibân-ı Kütüb-i Hâssa, 6, 88

Cemâat-i Kazgânyân-ı Hâssa, 23, 129
Cemâat-i Kemângerân-ı Hâssa, III, 21
Cemâat-i Kemhâbafân-ı Hâssa, 29
Cemâat-i Keştîgerân-ı Hâssa, IV, 36, 113, 139
Cemâat-i Kılıçcılar, 18
Cemâat-i Kıncılar, 20, 26
Cemâat-i Külâhdûzân-ı Hâssa, 8, 9
Cemâat-i Kündekârân-ı Hâssa, 17, 97, 124
Cemâat-i Kürçüler, 17
Cemâat-i Mûzedûzân-ı Hâssa, IV, 27, 28, 105, 132
Cemâat-i Mücellidân-ı Hâssa, 7
Cemâat-i Mürekkebciyân-ı Hâssa, 8
Cemâat-i Mütferrika-ı 'Atîk, 37, 139
Cemâat-i Mütferrika-i Cedîd, 38, 45, 49, 55, 59, 86,
114
Cemâat-i Nakkâşân-ı Hâssa, III, 10, 91, 119
Cemâat-i Nakş-ı Bendân, 30, 135
Cemâat-i Neccârân-ı Hâssa, 26, 104, 131
Cemâat-i Niyâmgerân-ı Hâssa, III, 20, 100, 127
Cemâat-i Postindûzân-ı Hâssa, 17
Cemâat-i Saztırâşan-ı Hâssa, 25
Cemâat-i Sikkekân-ı Hâssa'da, 15
Cemâat-i Simkeşân -ı Hâssa, 31
Cemâat-i Siperdûzân-ı Hâssa, 23, 102, 129
Cemâat-i Şemşirgerân-ı Hâssa, 18
Cemâat-i Takyacılar, 9
Cemâat-i Tirgerân-ı Hâssa, 22, 102, 128
Cemâat-i Zerdûzân-ı Hâssa, 10, 91, 119
Cemâat-i Zergerân Hâssa, 13
Cemâat-i Zergerân-ı Hâssa, III, 12, 122
Cemâat-i Zerkubân -ı Hâssa, 31
Cemâat-i Zernişâniyân-ı Hâssa, 16
cetvelkeş, 10

Ç

çaprast, 39
çârkûşe, 7
çega tutkalı, 21
çerağ, 35
çomak, 20

D

Dûz, 8

E

edik, 39
edikyân, 39, 146
Edikyân, 40, 51, 146

G

Gazzâzân, 11, 39, 40, 51, 146
gebre, 21
gecelik, 9
Gürcü, 10, 13, 18, 19, 28, 37, 38, 52, 56, 60, 62, 65, 70,
77, 85, 94, 99, 116, 122, 126, 132, 141

H

Hakk, 14, 160
Hallâc, 160
Hallâcân, 39, 40, 42, 51, 146, 153
hançer namlısı, 19
Harrât, 27, 38, 160
Hayyâtîn-i Hâssa, 39, 50, 142
hazinedarbaşı, 6
hil'at, 39

İ

ibtidâ, 3
ibtidâ tezkeresi, 3
iki zernişan çakmak, 16

K

kabza, 18
Kadife, 30, 160
Kalender, 35, 62, 69, 72, 80, 83, 91, 97, 98, 102, 112,
115, 119, 124, 125, 128, 135, 140
Kârd, 19
Kâşî, 34, 160

Kehhâl, 34, 35, 82, 83, 84, 112, 115, 138, 140, 141,
147, 160

kemânger, 21

Keştî, 36, 161

Kethüdâ, 11, 13, 14, 17, 24, 25, 26, 27, 28, 33, 39, 41,
47, 50, 61, 63, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 75, 76, 82, 89, 90,
91, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 106, 107,
108, 109, 110, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 126,
127, 128, 129, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 142, 145,
148, 153, 161

kılıççı, 18

kıst, 4, 96

kızıl sandal saplı bıçak, 19

kubur, 10

Külâh, 8

künd, 10

kündekârî, 17

L

Lezez, VI, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17,
18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32,
33, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 47, 116, 153

M

Masar, V, VI, 4, 6, 39, 41, 50, 51, 118, 128, 142, 148
mevâcib, 2, 4, 39, 41

minekârî düğme, 12

murassa ayna, 12

murassa', 7

musavvir, 10

mücevveze, 9

Müteferrika, 28, 34, 37, 38, 40, 41, 45, 49, 51, 55, 59,
85, 86, 107, 108, 111, 114, 139, 147, 151, 155

N

Neccâr, 26, 28, 78, 161

necef, 12

niyâm, 20

Ö

öküz boynuzu, 21

P

Peçnik, 3

peyk, 14

R

Recec, VI, 4

renkzen, 10

resid, 6, 114

Reşen, V, VI, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 47, 56, 88, 117, 153

S

ser bölük, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 28, 29, 31, 32, 33, 35, 61

ser oda, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 31, 32, 33

simkeş, 10, 31, 162

siyah renkli kesme ok, 22

siyakat, 6

Sorguç, 13, 14, 156, 162

Ş

şäkird, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 127, 128

Şemşîr, 18

T

tarrâh, 10

Tîr, 22

Ü

üskûra, 10

Y

yekşah, 7

Z

zerdûz, 7, 10, 162

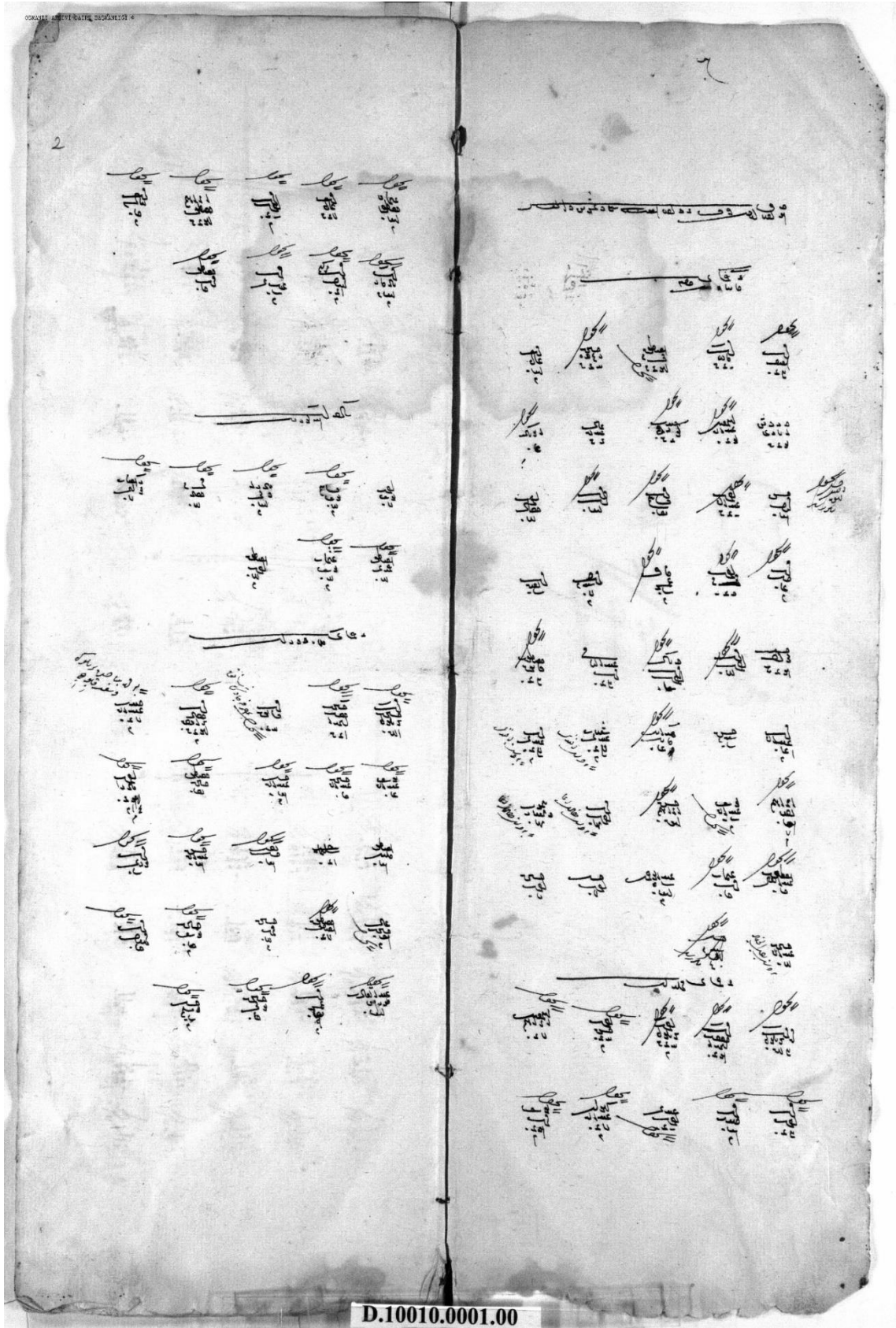
zernişân, 16

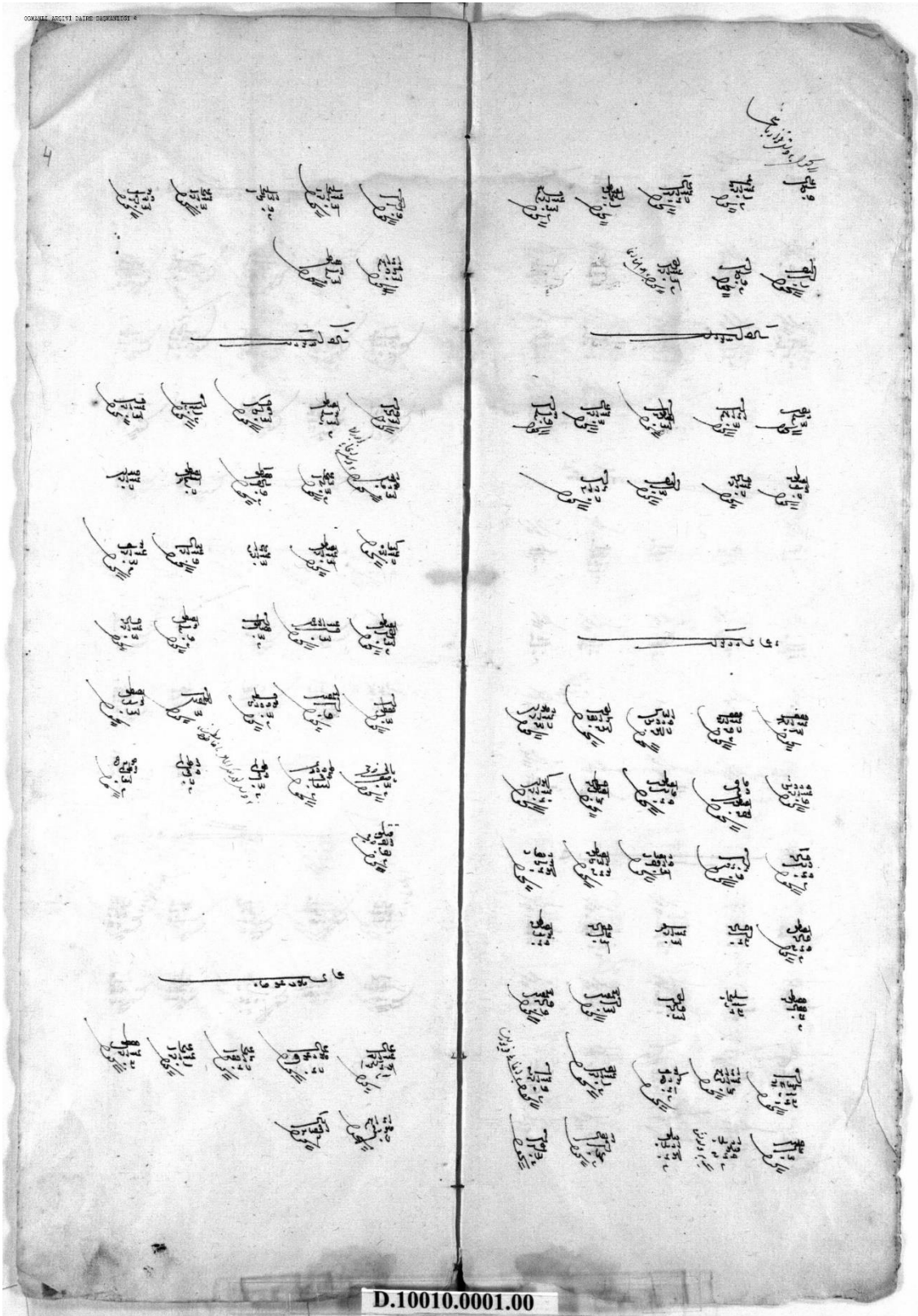
zernişan bıçak, 16

EKLER

Ehl-i Hiref Defteri

00010.0001.00

7

D.10010.0001.00

وَاذْكُرْ لَنَا تِلْكَ الْبَيْتَ الْمَسْكُونَةَ
 الَّتِي بَنَيْنَا لَكُمُ الْبَيْتَ الْمَكِينُ
 لِنُذَكِّرَ الَّذِينَ بَدَلُوا
 اٰلِهَتَهُمْ بِمَا كَانُوا
 يَعْبُدُونَ

وَذِكْرُ الْاَشْفَاكِ
 وَالْحَمْرِ وَالصُّوْفَرِ
 الْمَسْكُونَةِ الَّتِي
 بَنَيْنَا لَكُمُ الْبَيْتَ
 الْمَكِينُ لِنُذَكِّرَ
 الَّذِينَ بَدَلُوا اٰلِهَتَهُمْ
 بِمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ

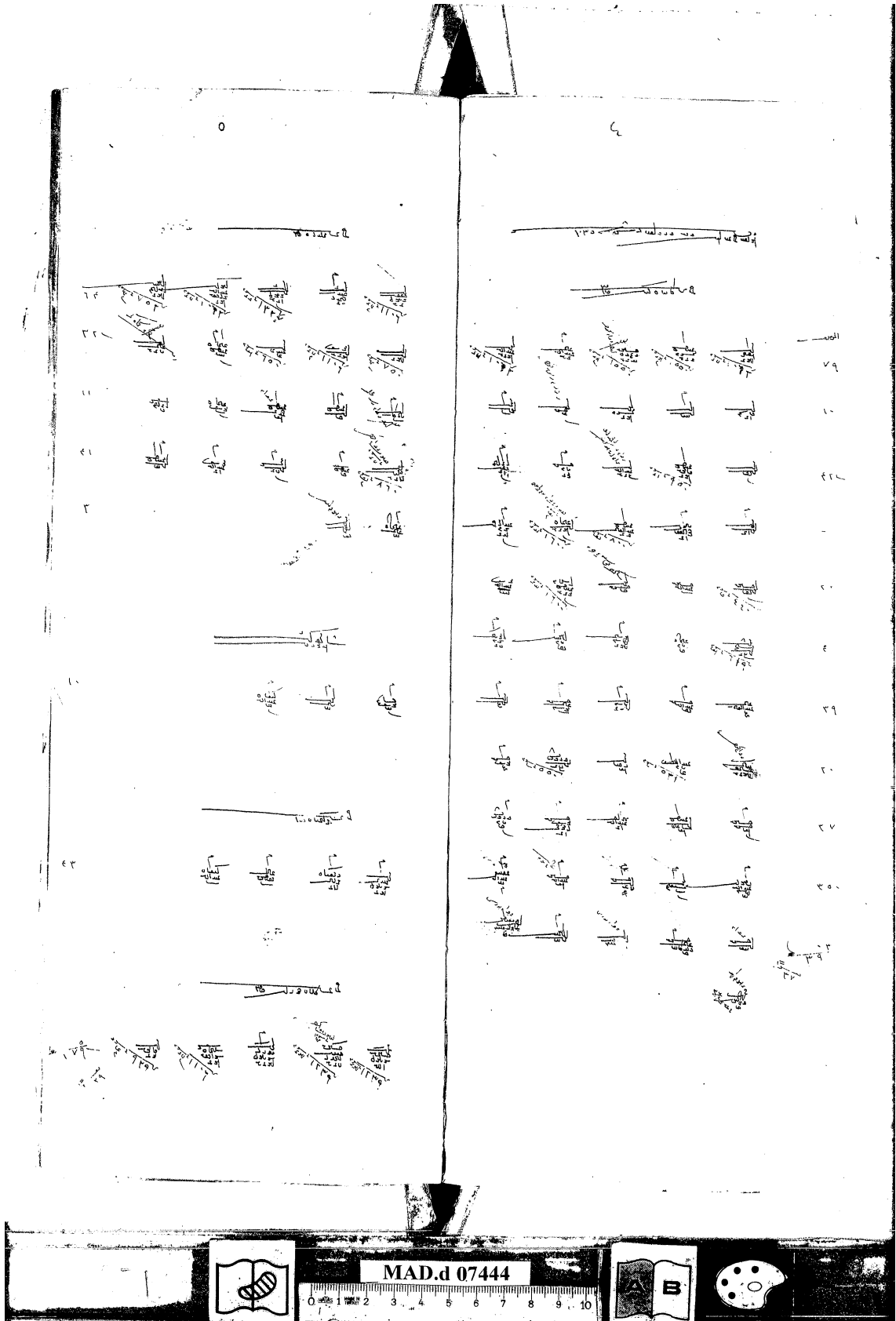
وَذِكْرُ الْاَشْفَاكِ
 وَالْحَمْرِ وَالصُّوْفَرِ
 الْمَسْكُونَةِ الَّتِي
 بَنَيْنَا لَكُمُ الْبَيْتَ
 الْمَكِينُ لِنُذَكِّرَ
 الَّذِينَ بَدَلُوا اٰلِهَتَهُمْ
 بِمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ

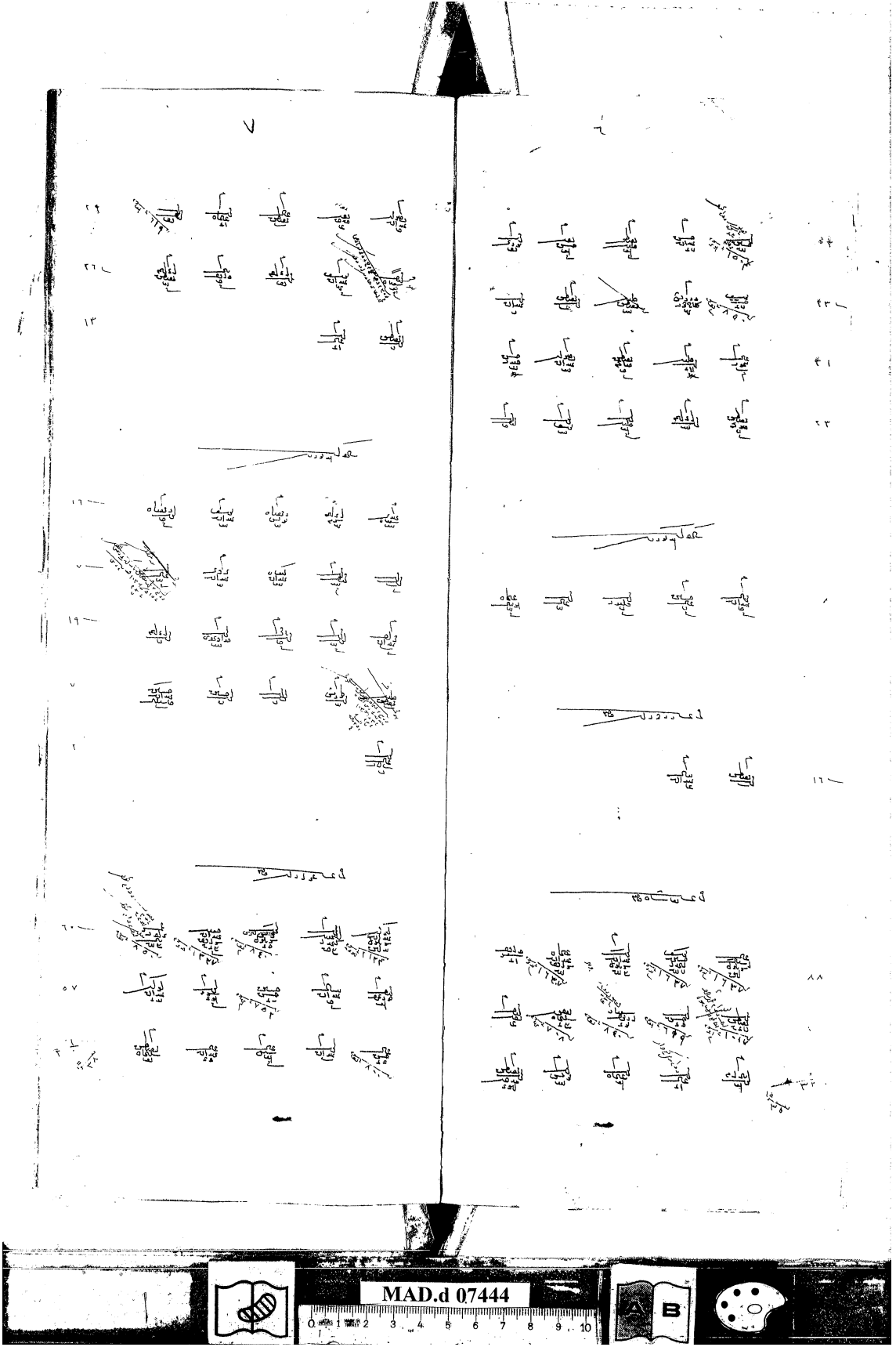
وَذِكْرُ الْاَشْفَاكِ
 وَالْحَمْرِ وَالصُّوْفَرِ
 الْمَسْكُونَةِ الَّتِي
 بَنَيْنَا لَكُمُ الْبَيْتَ
 الْمَكِينُ لِنُذَكِّرَ
 الَّذِينَ بَدَلُوا اٰلِهَتَهُمْ
 بِمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ

وَذِكْرُ الْاَشْفَاكِ
 وَالْحَمْرِ وَالصُّوْفَرِ
 الْمَسْكُونَةِ الَّتِي
 بَنَيْنَا لَكُمُ الْبَيْتَ
 الْمَكِينُ لِنُذَكِّرَ
 الَّذِينَ بَدَلُوا اٰلِهَتَهُمْ
 بِمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ

وَذِكْرُ الْاَشْفَاكِ
 وَالْحَمْرِ وَالصُّوْفَرِ
 الْمَسْكُونَةِ الَّتِي
 بَنَيْنَا لَكُمُ الْبَيْتَ
 الْمَكِينُ لِنُذَكِّرَ
 الَّذِينَ بَدَلُوا اٰلِهَتَهُمْ
 بِمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ

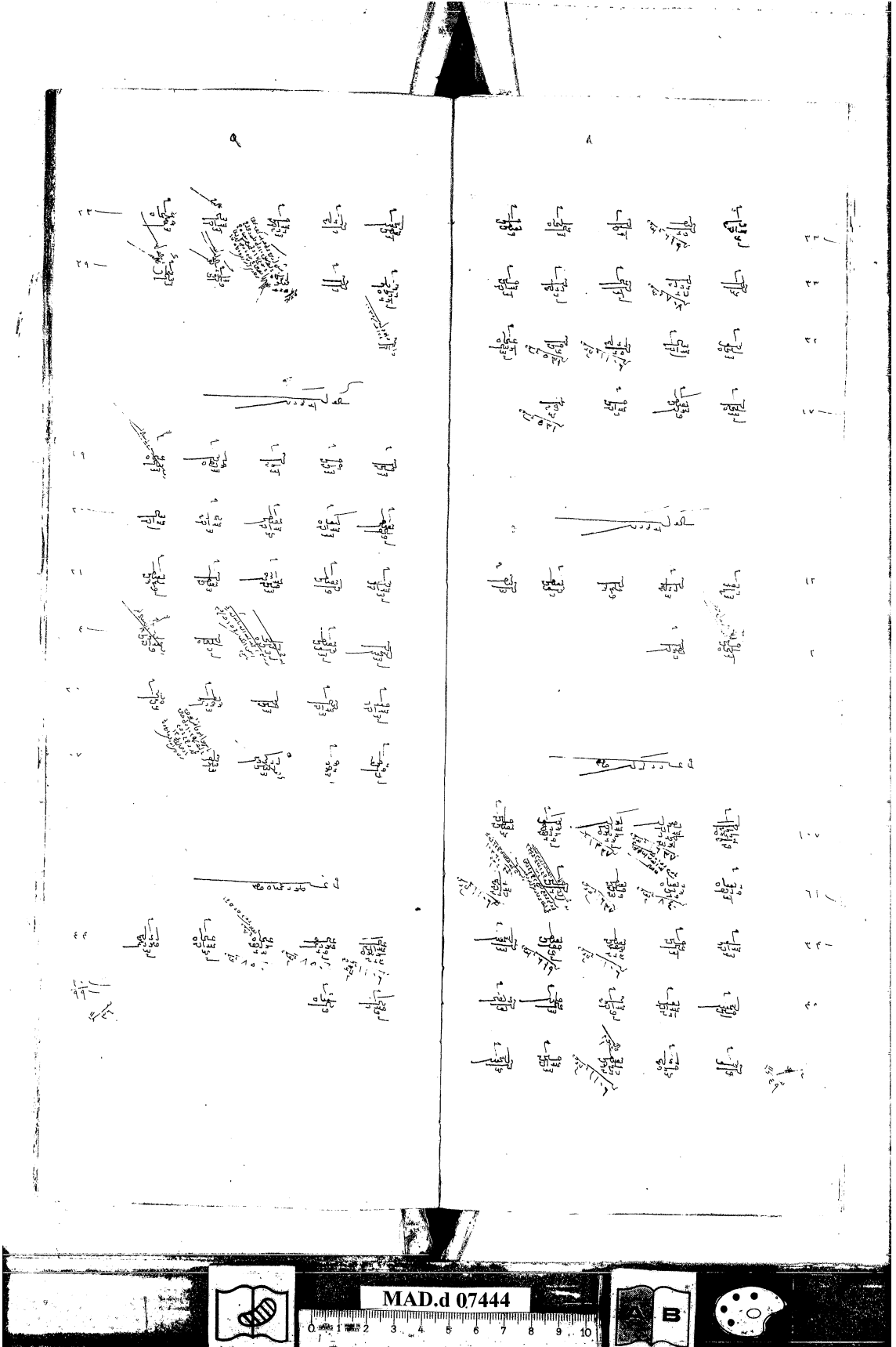
MAD 7444 Numaralı, 1035 H. / 1625-1626 M. Tarihli
Ehl-i Hiref Defteri

MAD.d 07444

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

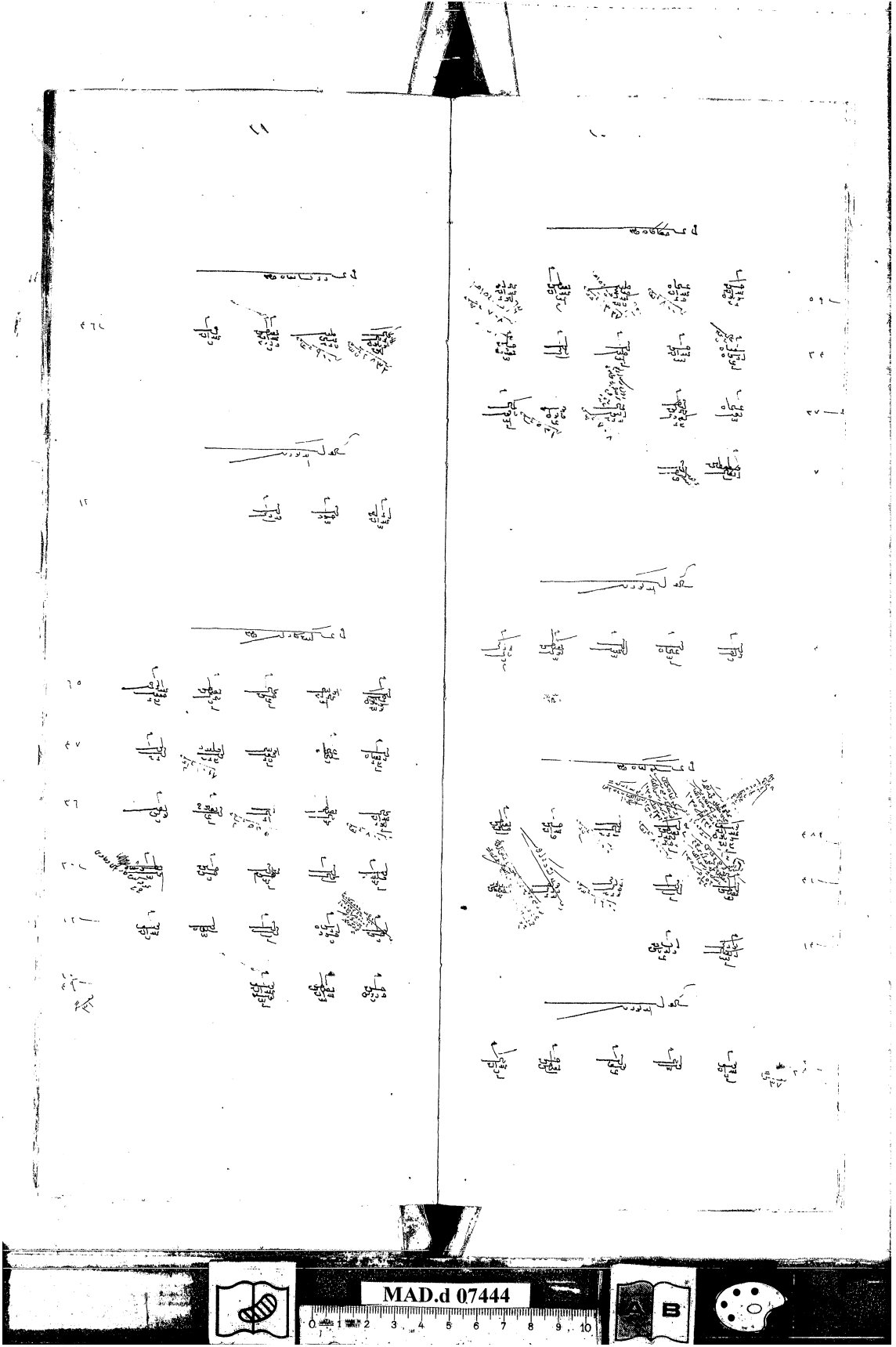

1 2 3 4 5 6 7

Handwritten Arabic text on the right page, organized into columns. The text includes various words and phrases, some with diacritics. There are also some larger, more decorative script elements interspersed.

Handwritten Arabic text on the left page, organized into columns. The text includes various words and phrases, some with diacritics. There are also some larger, more decorative script elements interspersed.

MAD.d 07444

Handwritten text in Arabic script, organized into columns and rows. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a medical or scientific treatise. The script is dense and fills most of the page area.

MAD.d 07444

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10